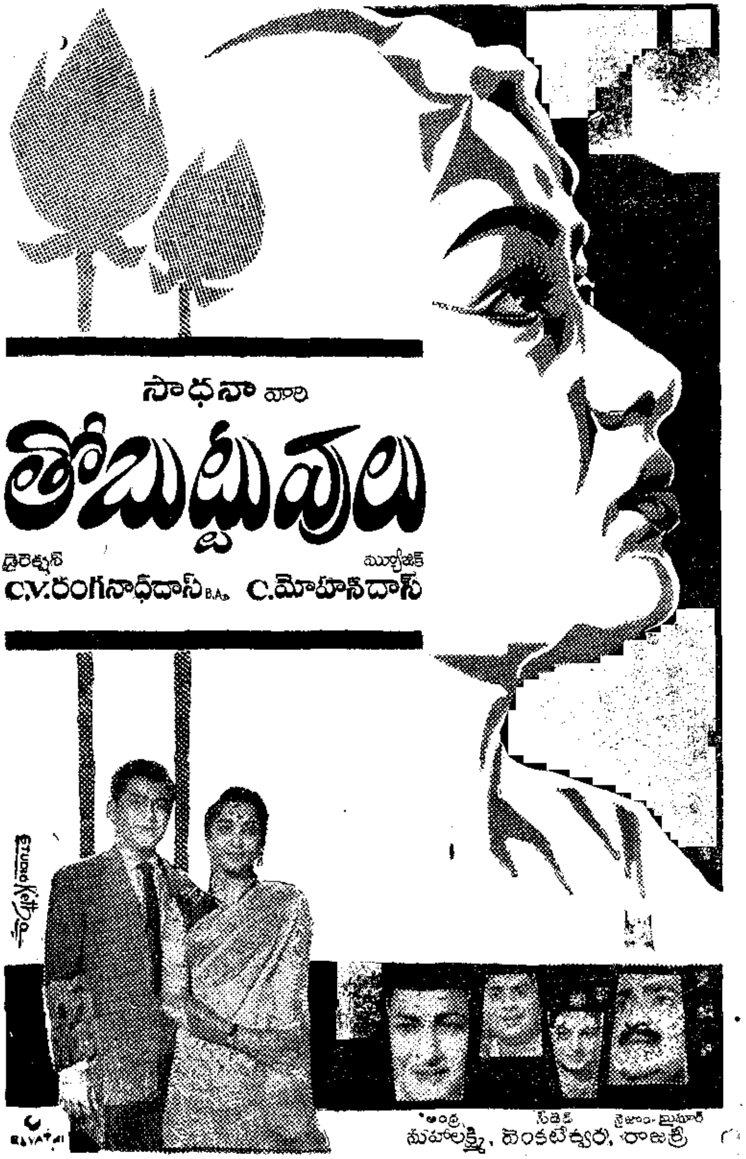

యువ
డిసెంబర్ '63 60 న.పై

సాధనా వారి
తోబుట్టువులు
డైరెక్షన్
C.V.రంగనాథదాస్ B.A.
మ్యూజిక్
C.మోహనదాస్
ఆంధ్ర
మహాలక్ష్మి, వెంకటేశ్వర, రాజశ్రీ

సాముదాయిక కృషితో నాస్తి దుర్భిక్షమ్

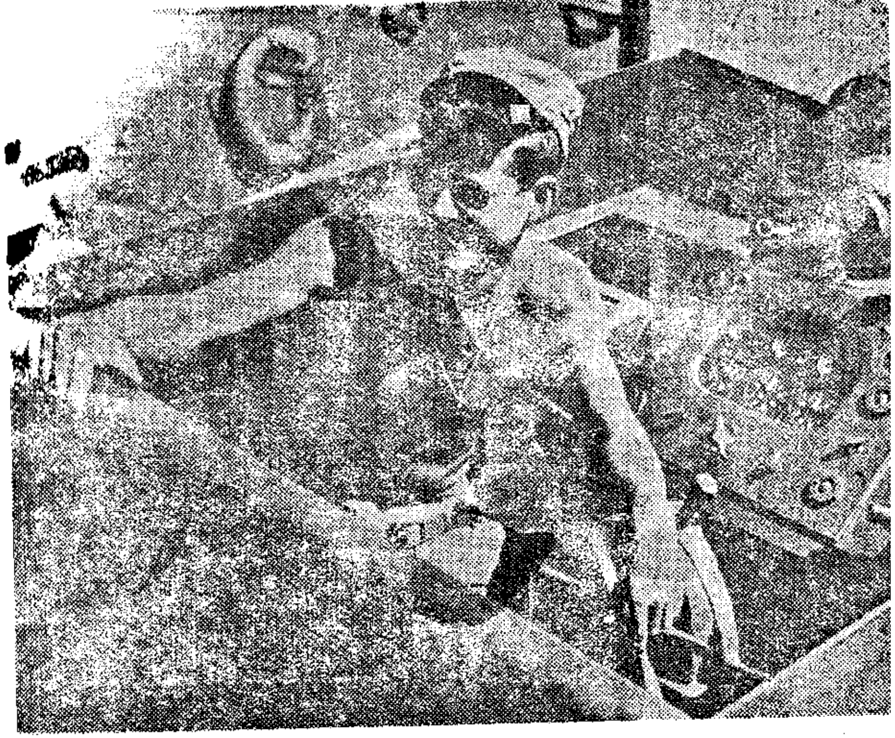

అధికోత్పత్తికి సహకార వ్యవసాయం ఒక ఆయుధం. సహకార వ్యవసాయం ఒక జీవన విధానం. స్థానిక వనరులన్నీ సాముదాయికంగా ఉపయోగించుకుని అధికతమ ప్రయోజనాలు పొందడమే ఈ పద్ధతి యొక్క లక్ష్యం. సహకార వ్యవసాయానికి రాష్ట్ర తృతీయ ప్రణాళికలో నలభై లక్షలు కేటాయింపబడ్డాయి.

సహకార వ్యవసాయ సంఘాలకు ప్రభుత్వం ఈ క్రింది సహాయం చేస్తుంది. పైలట్ ప్రాంతంలో ఉన్న ప్రతి సంఘానికి వాటాధనంలో రెండువేల రూపాయల వరకు ప్రభుత్వం ఇస్తుంది. అయితే సంఘం రెండువేలు సమకూర్చుకోవాలి. గిడ్డంగి నిర్మాణానికి ప్రభుత్వం ఐదువేలు ఇస్తుంది.

సామ్యవాద లక్ష్యసాధనకు
సాముదాయిక కృషి

ఆం. ప్ర. స. పే. సం. శా.

"పి. టి. 109" బోటు కాక్‌పిట్‌లో ల్యూటినెంట్ కెనెడీ.

అమెరికా చరిత్రలో 35 వ కథానాయకుడు జాన్ కెనెడీ హత్య ఈ శతాబ్దపు విషాద సంఘటనలలో ఒకటి. ఆయన జీవితంలో "పి. టి. 109" పరమాద్భుతమైన ఘట్టం. దీన్ని వివరించే రసవత్ కథ 12 వ పేజీలో చూడండి.

పి. టి. స్థావరం కమాండరుకు కెనెడీ సందేశం వ్రాసి పంపించిన కొబ్బరిచిప్ప.

●

కీర్తనాచార్యుడైన అన్నమాచార్యులుపై మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రిగారు రచించిన పెద్ద కథ "వనమాల" ఈ సంచిక నుంచి సీరియల్‌గా ప్రచురణ.

●

మహాకవి శ్రీ శ్రీ "బిద్ధకాన్ని గోతిలో పాతి" దీపావళి సంచికతో మొదలుపెట్టిన లిమరిక్స్ ద్వంద్వం రచిస్తున్నారు. మరికొన్ని లిమరిక్కులు 8 వ పేజీలో చూడండి.

జ్యోతి సచిత్ర మాసపత్రిక
బకింగ్‌హామ్‌పేట, విజయవాడ-2.

మేనేజింగ్ ఎడిటరు : వి. వి. రాఘవయ్య
విడిప్రతి వెల : 60 న.పై. — ఏడాది చందా : ఏడు రూపాయలే
సంపుటి 1 డిసెంబరు 1963 సంచిక 11

పాఠక మహాశయా! ఈ నెల

ఏదో వరస....

ముఖచిత్రం: వాసకసజ్జిక - చిత్రకారుడు: రత్నం, మద్రాసు

సంపాదక వర్గం :
సందూరి రామమోహనరావు, ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ,
బాపు, వి. ఎ. కె. రంగారావు, రావి కొండలరావు.

Edited and Published by V. V. Raghavaiah for Jyoti Publications
and Printed by him at Thrinadh Art Printers
Buckinghampet post, Vijayawada - 2.

ఉత్తరాయణం

దీపావళి సంచిక మోత

అబ్బ.... జ్యోతి దీపావళిసంచిక ఎంత బాగుందండి. అందులో కథలు చదువుతుంటే దీపావళిపండుగ భోజనంచేసినట్టుగా వున్నాయి. నాకు అన్నిటికన్నా నచ్చిన కథ చెప్పమంటారా (ఎవరితో చెప్పరుకదూ. ఇతరులకు కోపం రావచ్చు) యద్దనపూడి సులోచనారాణి వ్రాసిన 'బహుమతి' కథ. మీరు నిర్వహించిన పోటీలో బహుమతి పొందిన వ్యాసాలు చాలా బాగున్నాయి. మొత్తానికి దీపావళి సంచికను కొత్త పెళ్ళికూతురులా శోభాయమానంగా అలంకరించి అందించారు.

పి. శ్యామసుందర ప్రభు,
నరసరావుపేట.

దీపావళి సంచికలో మాకు యిచ్చిన "బహుమతి" బాగుంది. అందుకు రచయిత్రికి వందనాలు.

అప్పాజీ, రాజమండ్రి.

దీపావళి జ్యోతి అత్యంత హాస్యావళిగా వుంది. బాపుగారు అట్టమీద వేసిన కార్టూన్లనుచూచి, ముళ్ళపూడి వెంకటరమణగారు మేష్టర్లనే వస్తువులమీద బుడుగుచేత చెప్పించినలెక్చర్‌ని చదివి గాఅ ఆ ఆ అతిగా నవ్వేశాను. ఇంత ముచ్చటైన సంచికను గురించి యెంత వ్రాసినా చాలదు. హాస్య రచనాలన్నా, కార్టూనులన్నా చెవి కోసుకునే నావంటి పాఠకులకు, మీ జ్యోతి నిజంగా ఆశాజ్యోతి. అంతా బాగుందిగానండీ. నాకు తెలీకడుగుతాను. ఆరుద్రగారు యీసారి 'పాఠకుల'పై దుద్రులు గాలేదేం?

యం. రంగాచార్యులు, నెల్లూరు.

దీపావళి జ్యోతి ఆశించినంతబాగా లేదు: గొప్ప కథ లేమీ లేవు. అసలు ఆరుద్ర గారి 'కూనలమ్మ పదాలు' పోవడంతోటే వెలుగంతా పోయింది. యద్దనపూడి సులోచనారాణి 'బహుమతి' కథ నిజంగా మెచ్చుకోదగ్గది.

వై. జయలక్ష్మి, గుంటూరు.

యద్దనపూడి సులోచనారాణిగారి కథ 'బహుమతి' ఎన్నిసార్లు చదివానో నాకే తెలియదు. జ్యోతి దీపావళి సంచికలో నాకి కథ బాగా నచ్చింది. రచయిత్రికి, మీకు నా అభినందనలు.

ఎస్. తాండవ కృష్ణమూర్తి, మద్రాసు.

దీపావళి సంచికలో వి. ఎ. కె. రంగారావుగారి "మానసోల్లాసం" చదివాను.

కృష్ణుణ్నిగూర్చి రాధ, రుక్మిణి, సత్య, ఆనంద ఎలా ఎలా భిన్నభిన్నంగా ఊహిస్తున్నారో భావిస్తున్నారో వారు ఊహించి భావించి ఎంతో రమణీయంగా రచించారు. వారికివే నా ధన్యవాదములు.

సంచిక సర్వాంగ సుందరంగా వెలువడింది.

దాశరథి, మద్రాసు.

దీపావళి మార్కు "జ్యోతి" యెంత "ఇది"గా ఉందో చెప్పలేనంత "ఇది"గా ఉన్నదంటే నమ్మండి స్మీ....

భండారు శ్రీనివాసరావు, ఖమ్మం.

అత్యంత ఆకర్షణీయంగా, ఘుమ ఘుమలాడే అత్తరులు పూసుకొని వెల రూపాయికే మా స్వహస్తాలకు దీపావళి ప్రత్యేక సంచికను అందజేసిన 'జ్యోతి' సంపాదకులకు నా హృదయపూర్వక అభినందనలు. ప్రతి పేజీ అమూల్యమైనదే. కథలన్నీ చదవటానికి ఉత్సాహంగా వుంది కార్టూనులు కడుపుబ్బ నవ్వించాయ్. ఇటువంటి "దీపావళి"లు ఇంకా యెన్నో చేసుకోవాలని ప్రార్థిస్తున్నాను.

యం. సోవియట్ షాహూ, పూలపల్లి.

శ్రీనివాస్ రాత

సెప్టెంబరు సంచికనుంచి ప్రముఖ ప్లేబ్యాక్ గాయకుడు పి. బి. శ్రీనివాస్ వ్రాస్తున్న రాజేశ్వరరావు పెండ్యాలగార్లతో ఆయన అనుభవాలు మానసోల్లాసంగా ఉంటున్నాయి. నిజంగా శ్రీనివాస్ లాంటి ఉత్తమగాయకుని రచన సంగీతాభిమానులకే కాక జ్యోతి పాఠకులందరికి ఒక ప్రత్యేకాకర్షణ. వారికి నా అభినందనలు.

ఇలాగే సినిఫీల్డులోని నటీనటుల చేత కూడా చిత్రదర్శకులతో వారివారి అనుభవాల్ని గురించి కూడా ఒక ప్రత్యేక శీర్షిక ఏర్పాటుచేస్తే జ్యోతి సంచిక మరీ ఆకర్షణీయంగా ఉంటుంది.

ఆ శుభసమయంకోసం ఎదురుచూడమంటారా!

ఎమ్. ఎస్. రామరాజు, అమలాపురం.

పి. బి. శ్రీనివాస్‌గారి సీ. రామచంద్ర వ్యాసం చాలా బాగుంది. రామచంద్ర పాటలను గురించి వ్రాయమంటే బహుశా నేను ఆ విషయాలే వ్రాసేవాణ్ణనుకుంటాను. "మా ఛుప్ఫీ హై కహా", "మెహ్ ఫిల్ మో జల్ ఉఠీ శమా", "కైసేజావూ జమ్‌నా కె తీర్", "ధీరే సే ఆజారీ" పాటలు నిజంగా మచ్చుతునకలు. "అబ్ వో రాతే కహా" (చిత్రంపేరు జ్ఞాపకం లేదు) అని వ్రాశారు. "యాస్మిన్" అనుకుంటాను.

'విద్యార్థులు క్రమశిక్షణ' పై సత్యప్రసాద్‌గారి బహుమతి పొందిన వ్యాసం చాలా బాగుంది.

భక్తవత్సలం, హైదరాబాదు.

సర్వాంగసుందరంగా వెలువడిన "జ్యోతి" దీపావళి సంచిక నన్నెంతో ముగ్ధుని గావించింది. "అన్వేషణ" ఆకర్షణ.వ్రాకుమట్టుకు.

చైత్రయాత్ర శీర్షికలో (దీపావళిసంచిక) నర్తనశాల సినిమాలోని పాట, "విఘ్నేశ్వర స్తుతి", "సలలిత రాగసుధా" రచన పడాల అని వుంది. వాటి రచన సముద్రాల.

అలాగే స్వరలహరి శీర్షికలో (దీపావళి సంచిక) సి. రామచంద్రగారి మరువలేని సంఘటనల వివరములో 1963 జనవరి 2 రిపబ్లికు డే సెలిబ్రేషన్ - అనివుంది.

రిపబ్లికు డే మనకు జనవరి 26 వ తేదీ అవుతుంది.

పై రెండు అచ్చుపొరపాట్లు అయివుంటాయనుకుంటాను.

వడిశా నరసింహులు.

"అయ్యో! శ్రీ రామచంద్రా!" ఆ సీరామచంద్రగారి గురించి వ్రాయవలసిన అవసరమేమొచ్చిందనీ పి.బి.గారికి? తెలుగు చిత్రసీమలో ఇంకా సాటిలేని సంగీత దర్శకులు ఎందరో ఉన్నారే.

—ఎ. జె. ఆర్., హైదరాబాదు.

శ్రీశ్రీ కైత

మరోప్రపంచం మేస్త్రీ
పంచపదులు రాస్త్రీ
'జ్యోతి'కే వెలుగిస్త్రీ
మాకానందం కలిగిస్త్రీ
ఇంకా కావాలనిపిస్త్రీ

గిరీశం, వాల్తేరు,

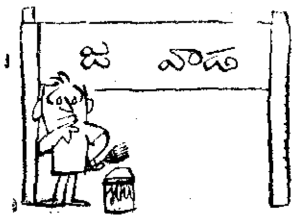
సినిమా హాల్లో కూర్చుని సిగరెట్ కాలుస్తుంటే హాలుయజమాని యమునిలావచ్చి, "ఏమయ్యా 'పొగత్రాగరాదు' అని బోర్డు కనిపించడం లేదా?" అని అడిగాడు. నాకేమీ తోచలేదు. ఇంతలో ఒకసారి "జ్యోతి"లో వేసిన 'విట్టు' నా మెదడులో మెరిసింది. వెంటనే "నేను పొగ త్రాగడం లేదు. పీలుస్తున్నా." అనేశా. ఆ పెద్దమనిషి హింత హంతైపోయి, వెనక్కెళ్ళిపోయారు.

గుత్తుల భాస్కర్రావు, ఏలూరు. □□

శ్రీశ్రీ పంచపదులు

గోపాలాంకితం

విజయవాడ కాదది బెజవాడ
వినరార చెవులార తెలుగోడ
తొలినాటి శాసనమ్ముల జూడ
బెజవాడరూపమే కలదాడ
నిష్ఠూరమౌనురా నిజమాడ

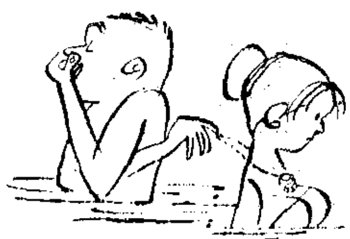
కోనోపనిషత్తు

La Rochefoucauld
తన సరదా కో
సం కాకుండా లోకో
పకారం కోసం రాశాడు కావలిస్తే చదూకో
లేకుంటే నీయింటే కూకో

పాపనాశనం

గంగ
లో మునుగంగ
పాపాలు పోతాయని ఒకదొంగ
కాశీకి వెళ్లి గంగలో బుడుంగ
ని మునింగి చనిపోయాడు చల్లంగి

శ్రీశ్రీ పంచపదులు

DOGGEREL

అరిచే కుక్కలు కరవవు
కరిచే కుక్కలు మొరగవు
కరవక మొరిగే కుక్కలు తరమవు
అరవక కరిచే కుక్కలు మరలవు
అరవని కరవని కుక్కలెక్కడా దొరకవు

ఇక్కడంతా క్షేమం

కరువులో అధికమాసం
దరిద్రానికి అనుప్రాసం
ఇగాన ముప్పాతిక మువ్వీసం
జనాళికి తృణాలే గ్రాసం
అవీ లేకుంటే ఉపవాసం

శాంపిల్ దాంపత్యం

అతగాడి పేరు గురాచారి
అతనో పెద్ద దురాచారి
అతని దెప్పుడూ మరో దారి
అతనికంటె భార్య కొద్దిగా అనాకారి
అతనిపాలిటి కావిడ మహామారి

వం'ఖ వే'లం వే

వంద్ద రూపాయల నోటు
ఖరీదు ఒక వోటు
లేదా రండీమహల్లో చోటు
లంచగొండికి వెండి బూటు
పేదవాడికి నష్టేట్లో లైఫ్ బోటు

ఏకవీరడు

శ్రీమాన్ విశ్వనాథ సత్యనారాయణ
గారి శ్రీమద్రామాయణ
కావ్యం రోజూ పారాయణ
చేసేవా ళ్లెవరూ లేరా యన
ఉన్నాననిఒకదేనాఅంటేసంతోషిస్తారాయన

SELF-PORTRAIT

విదూషకుడి temperament
ఏదో ఒక discontent
బ్రదుకుతో experiment
పదాలు patent రసాలు torrent
సదసత్సమస్యకి solvent శ్రీశ్రీ giant

స్వజాతీయ గీతం

తెలుగువాడి తెలివితేటలకి జై జై
తెలుగువాడు దేనికైనా సై సై
తెలుగువారి నెదురువాడు నై నై
తెలుగునాట కవుల పాట హై - ఫై
ప్రస్తుతానికి వస్తా మరి నేస్తం బై బై

ఎవరికోసం చర్చి గంటలు?

నవంబరు 22 వ తేదీ అర్ధరాత్రి పన్నెండున్నర గంటలకు ప్రశాంతంగా, గుండెలపై చేయివేసుకొని నిద్రపోతున్న సమస్త సభ్య ప్రపంచం ఉలిక్కిపడి లేచికూర్చుంది. తాను విన్నదుర్వార్త నిజంగా జరిగిందా, లేక పీడకలా అని కొన్ని క్షణాలపాటు విస్తుపోయింది. ఆ తర్వాత ఎవరో దగ్గరబంధువు పోయినట్లు, తనలో కొంతమేర తీరని వెలితి ఏర్పడినట్లు బాధపడింది.

ఆ దగ్గరి బంధువుపేరు జాన్ ఫిట్జ్ రాల్డ్ కెనెడీ. 35మంది అమెరికన్ ప్రెసిడెంట్లలో వయస్సులో చిన్నవాడు! మనస్సులో పెద్దవాడు! తనకు ధర్మమని తోచిన దానికోసం ప్రజాభిప్రాయానికి ఎదురీదడానికైనా జంకనివాడు. మనిషి రంగు ఏదైనా, మానవత్వం రంగు ఒకటేనని నమ్మినవాడు. మానవులందరు సమానులని, వారికికూడు, గూడు, గుడ్డ, స్వేచ్ఛ, శాంతి ప్రాథమికావసరాలని గుర్తించినవాడు. వాటిని ప్రతి మానవుడికి సమకూర్చడానికి చేతనైనవరకు యత్నించినవాడు.

తమ సమకాలికులకంటె కొన్ని అడుగులుముందు నిలబడిన నేరానికి ఒక సోక్రటీస్ విషపాత్రను పుచ్చుకోవలసి వచ్చింది; ఒక ఏసుక్రీస్తు శిలువ నెక్కవలసివచ్చింది; ఒక లింకన్, ఒక గాంధి తుపాకి తూటాలకు ఎర కావలసి వచ్చింది; తన పరిమిత రాజకీయ పరిధిలో ఒక కెనెడీ ఒక ఉన్మత్త హంతకునిచేతిలో నేల కొరగవలసి వచ్చింది.

మానవుడు దూరగ్రహాంచలాల్ని అందుకోడానికి అర్రులు చాస్తున్నాడుగాని, మరొక్క అడుగు ఎదిగి మానవత్వపు మహత్వాన్ని అందుకో లేక పోతున్నాడు. మహాకవి జాన్ డాన్ అన్నట్లు "ఏ మానవుడు తనకు తాను ఒక ద్వీపం కాడు." మానవత అవిభాజ్యమైంది. కనుకనే కెనెడీ హతుడైన రాత్రి మ్రోగిన చర్చిగంటలు ఎవరి కోసమని ప్రశ్నించనక్కరలేదు. అవి మనలో ప్రతి ఒక్కనికోసం.

కెనెడీ జీవిత చరిత్ర నుంచి ఒక సాహసోపేత సన్నివేశం

రెండవప్రపంచ యుద్ధంలో పాల్గొన్న జాన్ కెనెడీ ఒకసారి ఒక అద్భుత సాహసోపేత సన్నివేశంలో నాయకపాత్ర ధారి కావలసి వచ్చింది. ప్రెసిడెంట్ పదవీ కాలంలో ఆయన ప్రదర్శించింది గొప్ప నైతిక ధైర్యంకాగా, అంతకు ముందు సామాన్య నావికుడుగా ఆయన గొప్ప భౌతిక ధైర్యం, గుండెనిబ్బరం ప్రదర్శించి ఒకానొక క్లిష్టస్థితినుంచి తనమిత్రులను రక్షించాడు. కెనెడీ జీవిత చరిత్రనుంచి ఈఘట్టాన్ని ఈదిగువ పునర్ముద్రిస్తున్నాము.

1943 ఆగస్టు 2 వ తేదీ అర్ధరాత్రి దాటింది. జపానీస్ డిస్ట్రాయర్ నౌక అమగిరి, న్యూజార్జియాకు పడమట ఉన్న బ్లాకెట్ జలసంధిలో చీకటిలా నల్లగా ఉన్న నీటినీ, నీటిలా చిక్కగావున్న చీకటినీ చీల్చుకు పోతూంది. నౌకాగ్రాన వంతెన మీద, కమాండర్ కొహీ హనామీ నిలబడి, చీకటిని చీల్చుకుంటూ చూపులు సారిస్తున్నాడు. మబ్బులు దట్టంగా పట్టాయి. గాలి హోరున వీస్తోంది. పగలంతా అమెరికన్ విమానాలు, రాత్రిళ్ళ పి. టి. బోట్‌లు ఎప్పుడెక్కడ నుంచి వచ్చి పడతాయోనని హనామీ తన సిబ్బందిని సర్వసన్నద్ధంగా ఉంచుతున్నాడు. హఠాత్తుగా ఒక అరమైలుదూరాన అతనికి ఒక పి. టి. బోటు కనబడింది.

ఓడను పది డిగ్రీలు కుడివేపు తిప్పమని ఆజ్ఞాపించాడు; పి. టి. బోటు ఎదర ఉందని హెచ్చరించాడు. 30 నాట్‌ల వేగంతో (నాట్ అంటే సుమారు 1 1/6 మైళ్ళ) సూటిగా వెళ్ళి, పి. టి. బోట్‌ను నట్టనడుమగా ఢీకొట్టి దూసుకుపోయింది జపాన్ నౌక. భయంకరమైన శబ్దంచేసి పి.టి. బోటు నడుమకు రెండుఖండాలుగా విరిగిపోయింది. రెండూ అఖండ జ్యోతులై మండసాగాయి.

రాక్షస నౌక మీదకు విరుచుకపడుతూంటే, పి. టి. బోటు అధిపతి లెఫ్టినెంట్ జాన్ ఎఫ్. కెనెడీ, అతని అఫీసర్లు, మిగతా నావికా సిబ్బంది పన్నెండుమంది అంతా నిస్సహాయులై చూస్తూ నిలబడి పోవలసి వచ్చింది. కారణం వాళ్ళ ఓడ నిస్సహాయస్థితిలో ఉండడం. చప్పుడు వినబడుతూందని, ఒకే ఒక ఇంజన్‌తో దాన్ని నడుపుతున్నారు. అదినెమ్మదిగాసాగుతోంది. హఠాత్తుగా ఈ ఉపద్రవం వచ్చిపడింది. అది పగలగానే ఇద్దరు నావికులు దెబ్బతిని వెంటనే చనిపోయారు. దెబ్బకి చనిపోక పోయినా, పెద్ద ఓడ వెళ్ళగానే వెనక ఏర్పడే సుడిగుండం లోపలికిలాగేసి చంపివుంటుంది. బోటు పగలగానే గాసోలిన్ టాంక్ పగిలి నూనె అంటుకుని నీటిమీద చాలామేర వ్యాపించి మండసాగింది. నీట పడిన చాలామంది ఆ మంటకు దూరంగా ఈదుకు పోయారు. కెనెడీ ఆ అఘాతాని ఎగిరి కాక్‌పిట్ నుండి తూలి డెక్‌మీద వెల్లకిలా పడ్డాడు. "చంపబడడం అంటే ఇదేకాబోలు" అనుకున్నాడు ఆ ముహూర్తంలో. కాని అతను అపాయంలో పడలేదు. అతనున్న సగంబోటూ తేలుతూనేవుంది. అతనూ, మరి నలుగురూ దాన్ని పట్టుకు వేళ్ళాడారు. మిగతావాళ్ళకోసం కేకలు వేశాడు కెనెడీ. కేక విని ఆరుగురు నెమ్మదిగా ఆ బోటుముక్క చేరుకున్నారు. మెక్‌మహన్ అనే అతనికి ఒళ్ళు బాగా కాలిపోయింది. హారిస్ అనే ఉద్యోగికి కాలు బాగా దెబ్బతింది. కెనెడీ నీటిలోదూకి ఈదుకువెళ్ళి, వాళ్ళని సగం మోసి సగం ఊతయిచ్చి నెమ్మదిగా బోటుమీదకు చేర్చాడు.

తెల్లవారింది. ఏవైనా పి. టి. బోట్లువచ్చి రక్షిస్తాయన్న ఆశతో ఆ పన్నెండుగురు దిక్కులు చూడసాగారు. ఏ కారణంవల్లనో ఒక్క బోటుకూడా రాలేదు. ఈశాన్యాన, పడమట, దక్షిణానా దీవులు చాలా వున్నాయి గాని అన్నిటా జపాను సైనిక బలాలు విడిశాయి. వాళ్ళ ఆశ్రయించుకున్న బోటు కూడా ఒరిగి క్రమంగా మునిగే స్థితికి రాసాగింది.

"ఇటువంటి పరిస్థితి ఏర్పడితే ఏంచెయ్యాలనే దానిని గురించి నౌకాదళ పుస్తకంలో ఏమీ రాసిపెట్టలేదు. ఇపుడు మనం సైనిక దళంక్రింద లెక్కకురాము. అందువల్ల నియమాలు లేవు. నలుగురం ఆలోచించుకుందాం" అన్నాడు కెనెడీ. నలుగురూ మాట్లాడేసరికి చర్చలు వాదాలయ్యాయి. ఇక లాభంలేదని కెనెడీ ఆధిపత్యం స్వీకరించాడు. గాయపడ్డవాళ్లు విశ్రమించడం ముఖ్యమని, ముగ్గురు తప్ప మిగతావాళ్ళందరినీ బోటు దిగమన్నాడు. బరువు తగ్గింది కాని అంతలోనే ఆబోటు బోర్లగిలా పడింది.

అమెరికా కొత్త ప్రెసిడెంట్
లిండన్ జాన్సన్

ఆగ్నేయంగా మూడు మైళ్ళదూరాన ఒక చిన్న ద్వీపం ఉంది. ఎలాగో అక్కడికి చేరడం ఒక్కటే తరుణోపాయం అని తోచింది కెనెడీకి. ఒళ్ళుకాలి ఈ దశలేని స్థితిలో ఉన్న మెక్ మహన్ నడుముకు పటకావేసి కట్టి, దానికొస తననోట కరచి పట్టుకుని, అతన్ని లాగుతూ ఈదనారంభించాడు. పళ్ళు బిగ కరచుకున్నా, చాలా నీరు మింగేశాడు కెనెడీ. ఐదుగంటలసేపు అలా ఊపిరి బిగబట్టుకుంటూ, ఈది చివరకు ఆద్వీపం చేరుకొని మెక్ మహన్‌ని గట్టు జేర్చాడు. ఆపూట కెనెడీ ఏకబిగిన 15 గంటలసేపు నీటిలోనే ఉన్నాడు.

ఆ పగలంతా కెనెడీ బృందం ఒళ్ళు తెలియకుండా అలసటతో, నీరసంతో అలా పడుకుని ఉండిపోయారు. కెనెడీ తరవాత కార్యక్రమం ఆలోచించాడు.

కొంచెం ఎదర ఫెర్గుసన్ పాసేజ్ ద్వారా పి. టి. బోట్లు వస్తూ పోతూ వుంటాయి. అక్కడదాకా వెళ్ళితే, ఏదో ఒకటి దొరకుతుంది. వెళ్ళే ఓపిక గలవారు వేరెవరూ లేరు. పొద్దు వాలాక సంజవెలుగులో, తన బోటు లాంతరు తెప్పగా ఆధారం చేసుకుని కెనెడీ బయలుదేరాడు. దారిలో ఒకచోట పెద్ద చేప ఒకటి కనబడింది. కొద్దిరోజుల క్రితం తన బోటు నావికు డొకడు అన్న మాట గుర్తుకొచ్చింది. "ఈ బారకూ చేపలు మనిషి ఈదుతూ వుంటే అడుగునించి వచ్చి వృషణాలు తినేస్తాయి" అని. ఒక్కసారిగా, తాగినవాడిలా ఒళ్ళు మత్తెక్కిపోయింది. గుండె ఆగిపోయింది. రాతిగోడ వున్న ఒడ్డువారకి జరిగి దానివెంబడే పోసాగాడు. పగడపు అచ్చులు తగిలి కాళ్ళు, చీలమండలు చీరుకుపోసాగాయి. మొండిగా ముందుకుసాగి ఫెర్గుసన్ పాసేజ్ చేరాడు. నీరు మంచులా వుంది. ఒళ్ళు కొయ్యబారిపోతూంది. పి. టి. బోటుకోసం చాలాసేపు అలా నిలబడి చూశాడు. చూసిచూసి ఓపిక చాలివచ్చింది. తిరిగి దీవికి చేరుకోవాలని బయలుదేరాడు. వడి జోరుగావుంది. అలసటతో ప్రాణం చాలి వచ్చింది. ఈత ప్రయత్నంమాని, లాంతరు తెప్పని పట్టుకు అలా తేలుతూ వుండిపోయాడు. ప్రవాహవేగంలో అతనికి తెలియకుండానే, తను చేరవలసిన దీవిని-దాని పక్కగానే దాటిపోయాడు. అదీ తెలియని స్థితి. తెలిసినా ఏమీ చెయ్యలేని, చెయ్యదలచుకోని స్థితి. ధైర్యం, భయం, కోరికా అన్నీ చచ్చిపోయాయి. లాంతరు తెప్పని మట్టుకు పట్టుకు పడుకున్నాడు. తనని, తనవారినీ కలిపితే కలపగల సాధనం అదొక్కటే. ఒకొక్కసారి అలాగే నిద్రపోయేవాడు. కొంతసేపు తెలివితప్పిపోయి పడుండేవాడు. బహుశా చచ్చిపోతున్నాను కాబోలు అనుకున్నాడు, లీలగా. ప్రవాహం పెద్దవలయాకారంలో తిరుగుతూ పోతోంది. తనతో పాటు ఈ తెప్పనీ, మనిషినీ కూడా తిప్పుకుపోతోంది. చుట్టూ తిప్పి తిన్నగా-ఫెర్గుసన్ పాసేజ్ వద్ద ఇంతకుముందు తను బయలుదేరిన స్థలానికి తీసుకుపోయింది. కెనెడీ తిరిగి తన దీవి చేరడానికి బయలుదేరాడు. ఒడ్డు వెంబడే సాగాడు. కాళ్ళకు జోళ్ళు లేనందువల్ల మొనలుదేరిన రాళ్ళు, పగడపు పెచ్చులు గుచ్చుకుని చిత్రహింస పెట్టసాగాయి. చివరికి ఎలాగో తన దీవి చేరాడు. ఒడ్డుమీదకు పాకాడు. ఇసుకమీద పడగానే వాంతి చేసుకున్నాడు. దీవిమీది సిబ్బంది అతన్ని చూసి, పరుగునవచ్చారు. థర్డ్ ఆఫీసరుకేసి చూసి, "రాస్! ఈరాత్రి నువ్వు ప్రయత్నించు" అన్నాడు కెనెడీ. అని తలవాల్చి పడిపోయాడు, స్పృహ లేకుండా.

ఆ సాయంకాలం రాస్ బయలుదేరి వెళ్లాడు, ఫెర్గుసన్ పాసేజ్‌కి. అదృష్టం ఏ మాత్రం కలిసిరాలేదు. జలుబుతో, పైత్యంతో కెనెడీ ఆరాత్రి అంతా నిద్ర లేకుండా బాధపడుతూనే ఉన్నాడు. తోటివారందరికీ దాహం ఎక్కువైంది. ఎక్కడా నీటిచుక్క లేదు; తెల్లవారగానే కెనెడీ అందర్నీ బయల్దేరదీశాడు. ఇంకొంచెం ముందుకు వెళ్దామన్నాడు. ఓపిక చేసుకుని తనే దారితీశాడు. మూడు గంటలసేపు ఈదాక, ఫెర్గుసన్ పాసేజ్‌కి కొంచెం దగ్గరగా ఒక దీవి చేరుకున్నారు. అక్కడ కొబ్బరి చెట్లున్నాయి, దాహంకొద్దీ, అందరూ కొబ్బరికాయలు కొట్టి నీరు కడుపార తాగేశారు. ఇంకో నిముషానికి అది ఇమడక అందరూ వాంతి చేసుకున్నారు. దాహం యథాప్రకారం మిగిలిపోయింది. ఆ రాత్రి వర్షం కురిసింది. అంతరూ చెట్లదగ్గరకు పాకిపోయి ఆకులమీద నిలిచిన నీటిబొట్లను నాకి దాహం కొంత తీర్చుకున్నారు. తెల్లవారాక చూస్తే, ఆ ఆకులన్నిటిమీద పక్షుల రెట్టలు కనిపించాయి; అందుకు తగినట్టుగా దానికివారు 'పిట్టలదీవి' (బర్డ్ ఐలండ్) అని పేరు పెట్టేశారు.

నాలుగురోజు లయింది. నావికులందరికీ నాలుగేని ప్రాణాలుపోయినట్టే వుంది. కడప్రాణంతో ఉన్న ఒకడు, మిత్రుడిమెడలో ఉన్న గులాబిపూసల తావళం (క్రైస్తవుల జపమాల) కేసి చూచి, "మాక్‌గ్విర్, తావళం తీసి తిప్పడం మొదలుపెట్టు," అన్నాడు. "అలాగే! అందరికోసం ప్రార్థిస్తాను." అన్నాడు మాక్‌గ్విర్ నెమ్మదిగా. కెనెడీకి మానవయత్నం మీద నమ్మకం పోలేదు. ఇంకా వుంది. ఇంకాస్త కాస్త ముందుకు పోతూ వుంటేనే బతికి బయటపడతామనీ, అదొక్కటే మార్గమనీ నమ్మాడు. రాస్‌ను వెంటబెట్టుకొని, పాసేజ్‌కి ఇంకాస్త దగ్గరగా ఉన్న నౌరూద్వీపానికి యీదుకు వెళ్లాడు. నమ్మకం వమ్ము కాలేదు. అదృష్టదీపం దర్శనం యిచ్చింది. అక్కడ నౌరూ ద్వీపవాసులు ఇద్దరు కనబడ్డారు. జపానువాళ్ళు వదలిపోయిన ఆహార పదార్థాలు కొన్ని దొరికాయి. ఒక క్యానో (దోనె) ఉంది. వాళ్ళను చూడగానే నౌరూలు యిద్దరూ పారిపోయారు. కొంతసేపటికి దోనె మునిగిపోవడంతో, ఆద్వీపంలో జనం మరికొందరు నెమ్మదిగా దగ్గరకు వచ్చారు. నున్నగా వున్న కొబ్బరిచిప్ప ఒకటిఅందుకునిదానిమీద చాకుతో నాలుగు మాటలు చెక్కాడు కెనెడీ. "పదకొండుగురు బతికివున్నారు. బోటు దోవ వీళ్ళకి తెలుసు - కెనెడీ: నౌరూ ద్వీపం" అని. అది నౌరూలకు అందించి "రెండోవా, రెండోవా" అన్నాడు, అదిసముద్రంమీద తిరిగే ఓడలూ పడవలూ కలుసుకునేందుకు ఏర్పరచుకునే సంకేత స్థలం. వాటిలో ఒకటికి విషయం బోధపడి వచ్చింది. అంతా తలలువాటించుకునిదోనె వేసుకు వెళ్ళిపోయారు.

ఆ పగలంతా కెనెడీ నీరసంతో తల తిప్పుతో అలా పడుకునే ఉండిపోయాడు. సాయంత్రం అయ్యాక తనూ, రాస్ కలిసి అక్కడున్న దోనె వేసుకుని తిరిగి ఫెర్గుసన్ పాసేజ్‌కి పోవాలని నిశ్చయించారు. పి. టి. బోట్ల రహదారి అది. అదృష్టం అనుగ్రహిస్తే అక్కడే సహాయం దొరకాలి. గాలి జోరుగా ఉంది. కెరటాలు భారీగా బలవత్తరంగా విరుచుకుపడుతున్నాయి. కొద్ది సేపటిలోనే దోనె తిరగబడిపోయింది. అంతఃప్రవాహం ఒకటి సుడులు తిరుగుతూ వాళ్ళని నడిసముద్రంలోకి లాక్కుని పోసాగింది. రెండు గంటలసేపు ఆ ప్రవాహాని కెదురీది తప్పించుకున్నారు ఇద్దరూ.

"బార్నీ, సారీ, సుడిగుండంలోకి లాక్కొచ్చాను నిన్ను" అంటూ ఆ సంక్షోభంలోనే గావుకేక పెట్టాడు కెనెడీ.

"చెబితే విన్నావా? అనడానికిది అద్భుతమైన అవకాశమే కాని, అననులే" అంటూ మిత్రుడు సమాధానంగా అరిచాడు. ఇద్దరూ అతి ప్రయాసమీద ప్రవాహ మధ్యంనుండి తప్పించుకుని ద్వీపంవేపు యీదసాగారు. కెరటాలు కొండంత యెత్తున లేచి, గట్టుదగోడలా ఉన్న రాతిగుట్టలకు కొట్టుకుని భయంకరంగా హోరు పెడుతున్నాయి. ఒక కెరటం కెనెడీని దోనెనుంచి తోసి గిరగిర తిప్పి పైకెత్తి విసిరికొట్టింది. కెనెడీ ఏ రాతిగుట్టమీదో, పగడపు గుట్టమీదో పడక పోవడం అద్భుతం తప్ప మరేమీకాదు: అతను పడింది ఒక చిన్న సుడిగుండంలో. రాస్‌కుమాత్రం బాగా దెబ్బలు తగిలాయి. చెయ్యిమీద- భుజందగ్గిర లోతైన గాట్లు పడ్డాయి. కాళ్ళు ఒరిసి పుళ్ళుపడిపోయాయి. ఒడ్డు చేరాలి. నడవడం సాధ్యంకాలేదు

కెనెడీ కొద్దులు రెండు తెచ్చి నేలమీద పెడుతూ పోగా, రాస్ అడుగు తీసి అడుగు వేస్తూ నెమ్మదిగా గట్టుమీది కెళ్ళాడు. ఇసుకమీదికి వెళ్ళగానే, ఇద్దరూ నిల్చున్న పళంగా నేలకొరిగి సొమ్మసిల్లిపడిపోయారు. అలాగే నిద్రపోయారు.

గంటం గడిచింది. ఉదయమే నౌరూ వాసులు నలుగురొచ్చి వాళ్ళని మేల్కొలి పారు. "మీకు ఉత్తరం తెచ్చాను" అన్నా డొకడు స్వచ్ఛమైన ఇంగ్లీషులో. అది న్యూజార్జియా ప్రాంతంలో పనిచేస్తున్న న్యూజీలాండ్ పదాతిదళం కమాండరు వ్రాసినది. ఈజాబు తెచ్చిన వారివెంట తన శిబిరానికి రమ్మని వ్రాశాడు. సకాలంలో సహాయం అందడం అంటే అక్షరాలా ఇదే. ఇంకో పూటో గంటో ఆలస్యం అయితే పరిస్థితి యెలా ఉండేదో వూహించటం కష్టం కాదు. అప్పటికే మెక్‌మహన్ ఒంటిమీద కాల్చాలు పుండ్లయి కుళ్ళసాగాయి. రాస్ చెయ్యి అతని తొడ అంతలావుగా వాచి పోయింది. కెనెడీ దాదాపు స్పృహలేకుండా ఉన్నాడు. ద్వీపవాసులు కెనెడీని దోనె లోపల పడుకోబెట్టి, జపాన్ విమానాల వాళ్ళకు కనబడకుండా తాటాకులు కప్పారు. శిబిరం చేరిన కొద్ది గంటలకు ఒక పి. టి. బోటు వచ్చింది. "హేయ్ జాక్ :" అన్నా రెవరో బోటుమీంచి చనువుగా.

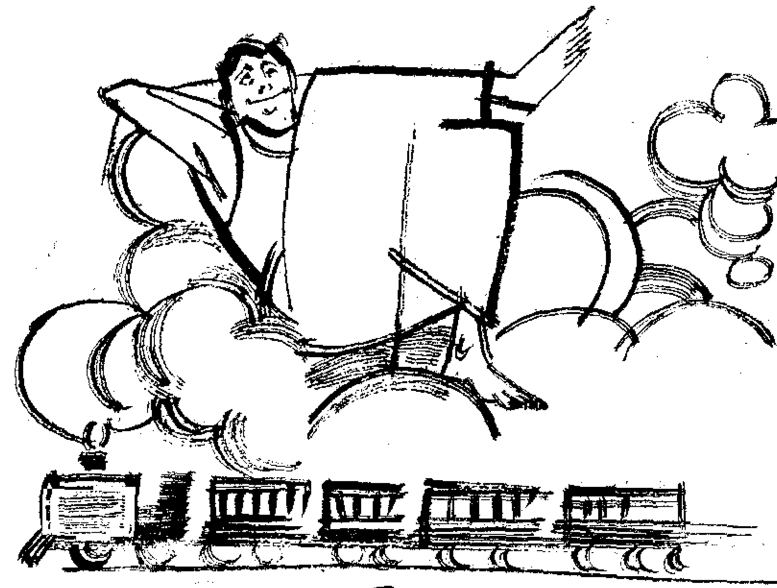
"ఇన్నాళ్ళు యెక్కడ దఘోరించావు!" అని కేకవేశాడు కెనెడీ ఓపిక చేసుకుని.

"నీకోసం భోజనం తెచ్చాం: రా."

"అబ్బే. వొద్దు. ఇప్పుడే కొబ్బరికాయ పుచ్చుకున్నాను" అన్నాడు కెనెడీ యాదా లాపంగా. జరిగిన ఉపద్రవం, అది కలి గించిన సంక్షోభం, పెట్టిన యాతనా ఉభ[illegible]కూ తెలుసు. ఇంకో నిమిషం తరువాత కెనెడీ బోటుమీదికెగిరాడు. అక్క డున్నవారిని ఆప్యాయంగా గాఢంగా కౌగ లించుకున్నాడు. వాళ్ళంతా న్యూజా ర్జియా కేంద్రంలో తన తోటివాళ్ళే. అక్కడనుంచి నౌరూలు ఆ బోటును పిట్టల దీవికి పట్టించారు. అక్కడ ఉన్నవారంద రినీ ఎక్కించుకుని అర్ధరాత్రివేళ టార్పెడో బోటు నావిక కేంద్రానికి సాగిపోయింది. బోటులో ఉన్నవారి ఉత్సాహంలా ఆ బోటు పరవళ్ళు తొక్కుతూ పరుగెత్తింది. ఓపిక చాలక పడివున్నవారు కాస్తకోలుకునేందుకు బోటు సర్జను పంపిన బ్రాందీతో ఒకతను పూటుగా కడుపునింపేసుకున్నాడు. ఉత్సా హం పట్టలేక, తలక్రిందులుగా కూర్చు న్నాడు. ఆ తరవాత మిషనరీ శిక్షణ పొందిన నౌరూ ద్వీపవాసులలో పొద్దుగా ముద్దుగా ఉన్న ఇద్దరిని కౌగలించుకుని గొంతెత్తి పాడాడు.

నౌకాదళ కేంద్రంలో వారంతా కెనెడీకి బ్రహ్మాండమైన స్వాగతం ఇచ్చారు. ఆఫీ సర్లకూ, నావికులకూ అందరికీ అతనిపై గౌరవాభిమానాలు పెరిగాయి. కోటీశ్వరుల బిడ్డకి ఉండవలసిన అహంలేదనీ, అంతటి నిగర్వి లేడనీ మెచ్చుకున్నారు. జలగండం గడిచి బతికి బయటపడ్డ నావికులు పది కొండుగురూ తమతమ అనుభవాలూ, తమ నందరినీ గట్టెక్కించడానికి కెనెడీ పడిన శ్రమ, తామంతా నిస్పృహతో, నీర సంతో పడిపోయినా, ప్రయత్నం సాగించ డంలో కెనెడీ చూపిన దీక్ష, ఓర్పూ వర్ణిం చారు. కథలూ గాథలుగా అవి ఆ కేంద్రం అంతటా వ్యాపించాయి. నౌకాదళం వారు కెనెడీకి ఆ యేడాది "పర్పుల్ హార్ట్" పతకంతోబాటు "నేవీ అండ్ మెరైన్ కోర్" పతకంకూడా ఇచ్చి సత్కరించారు. □□□

[మూలం: జేమ్స్ ఎం. బరన్స్.
అనువాదం: ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ]

జాత్ ఏక్ రాత్ కీ

కె.వి.ఎస్. అచ్యుతవల్లి

"అబ్ క్యా మిసాల్ దూఁ మై తుమ్హారే షబాబ్ కీ" పాడుకుంటూ ఎదుటిబెర్తుమీది అందమైన అమ్మాయిని చూసి నాలుక్కరుచుకున్నాడు లోకనాథం. వెన్నెలరోజులు. ఆకా శంలో చెదురు మదురుగా మబ్బుతునక లుండటంవల్ల వెన్నెల మసకమసకగా, చిందరవందరగా, జాడజాడలుగా భూమిమీద పరుచుకుంటోంది. రైలు ముందుకుపోతూంటే తాటిచెట్లూ చిన్న చిన్న గడ్డి దుబ్బులూ వెనక్కుపోతున్నాయి.

లోకనాథం ఎదుటి అమ్మాయినే పరీక్షగా చూశాడు. ఫస్ట్ క్లాస్ కంపార్టుమెంటులో, లోకనాథం అంతవరకూ, వొంటిగా ప్రయాణిస్తున్నాడు. ఆ ఏకాకితనం భరించలేని ఆ కంపార్ట్‌మెంటు, ఒక అందమైన అమ్మాయిని అతనికి జంటగా చేర్చింది. లోకనాథం తనవేపు పరీక్షగా చూడడం గమనించిన ఆ అమ్మడు తల కిటికీ బయటకు పెట్టి, ఆకాశాన్ని చూస్తూ కూర్చుంది.

లోకనాథం ఈ అమ్మాయి ఏ స్టేషన్‌లో యెక్కిందా అని ఆలోచిస్తున్నాడు. నెల్లూరు వచ్చేవరకూ లోకనాథం మెలకువగానే వున్నాడు. నెల్లూరులో కాస్త మగతగా నిద్రపట్టింది. లోకనాథానికి మెలకువగా వున్నంతసేపూ ఏవో పాటలు పాడుకోవటం అలవాటుంది. అలాగే జాగ్రదవస్థలోకి వస్తూనే, పై పాట పాడుకోబోయి, ఆ అమ్మాయిని చూసి ఆపేశాడు. అనుకోకుండానే, అతనిచేయి ఒకసారి క్రాపింగ్‌ని సరిచేసింది. శాటిన్ చారల పైజామా, కట్ బనీను, చల్లని బయటగాలి, లోపలి ఫాన్ గాలి, అతని శరీరాన్ని గిలిగింతలు పెడుతున్నాయి. కాసేపు ఆ అమ్మాయిని పరీక్షగా చూసేసరికి, అతనికి ఆవులింత లొచ్చాయి. అనుకోకుండానే అతని తల ప్రక్కకు వాలింది. కళ్ళు అరమూతలు పడ్డాయి....

అందమైన ఆ అమ్మాయి, అర్థరాత్రివేళ వొంటిగా ప్రయాణిస్తోందంటే అందుకు కొంత కారణం వుండాలి! అదే అనుకున్నది, లోకనాథం సుప్తమనస్సు!

తెల్లవారబోతోంది. రైలు బెజవాడ చేరింది, లోకనాథం లేచి ముఖం కడుక్కుని, "కాంటీన్"లోనికి వెళ్ళి, కాఫీ ఫలహారం తీసుకుని వొచ్చాడు. వస్తూనే, ఆ అమ్మాయి ముఖం నీరసంగా వుండటం గమనించి మళ్ళీ కాంటీన్‌లోకిపోయి, కాఫీ, ఇడ్లెన్లు పార్శిలు కట్టించి ఆ పార్శిలు పట్టుకొచ్చి, ఆ అమ్మాయిముందు పెట్టాడు. ఆ అమ్మాయి ముఖం చిన్నబోయింది.

"తీసుకోండి!" అన్నాడు ప్రార్థనగా.

"వొద్దు!" సన్నగా అంది ఆ అమ్మాయి.

"నా గెస్ట్‌గా తీసుకుందుకు మీ కెందుకు అభ్యంతరం?"

"నాదగ్గర డబ్బులున్నాయి. ఒకళ్ళ గెస్ట్‌గా ఆహార పానీయాలు గడుపుకోవలసిన స్థితి నాకేం పట్టలేదు." దుఃఖంగా అంది.

"మనది భారతదేశం! ఆధ్యాత్మికంగా వున్నతమైన మన భారతదేశంలో, అతిధి పూజ, మనవిధ్యుక్తధర్మం! మీకుతెలియనిది కాదనుకుంటాను, మీరు చదువుకున్నారనుకుంటాను."

బి. ఎ. చదవాలని వుండేది."

మరి ఎందుకని చదవలేదు?"

"కారణం మీకు కనపట్టంలేదా?"

ఆమెవేపు చూశాడు. సాదాచీటీ పువ్వుల పరికిణీ, వెలిసిపోయిన వోణీ వేసుకుంది. చేతులకి నల్లనిమట్టిగాజులు.

"వూఁ! అయితే ఎంతవరకు చదువుకున్నారు?"

"సెకండరీ గ్రేడ్ ట్రైనింగ్ అయ్యాను. గర్ల్సుస్కూలులో పని చేస్తున్నాను,

"అల్లాగా! ఎంతవరకూ వెడుతున్నారు?"

"రాజమండ్రి వెడతాను. అక్కడ మా స్నేహితురాలుంది,"

"మరి అమ్మా నాన్నా?"

"వున్నారు! అందరికీ వున్నారు. నాకూ వున్నారు. నాజీతం అంతా తీసుకుంటారు. ఇంట్లో ఖర్చుపెట్టేస్తారు. ఆఖరికి నాకో మంచి చీర కొనుక్కుందామన్నా డబ్బుంచరు. నా తరువాత ఆరుగురు చెల్లెళ్లున్నారు. వాళ్ళకి అక్షరమ్ముక్కలు అంట లేదు. ఇద్దరు తమ్ముళ్ళున్నారు. వాళ్ళు ఇల్లుపట్టరు. మాకు తాతా బామ్మా వున్నారు. తాతకు గంజాయిదమ్ము అలవాటు! బామ్మకు నల్లమందు అలవాటు! మా నాన్నకు పేకాట అలవాటు. మా అమ్మకి పిల్లల్ని కనటం అలవాటు! చాలాకాలంనించీ ఈ అలవాట్లు నిరాటంకంగా జరుగుతున్నాయి మా ఇంట్లో. వాళ్ళ మారని అలవాట్లలో నా సంపాదన వృధా చెయ్యటం నా పొరపాటు! అని తెలుసుకుందుకు నాలుగేళ్ళు పట్టింది నాకు. తెలుసుకున్నాక, అది తెలుసుకోవటం మూలంగా తప్పించుకుందామనే పాటులో నానా అగచాట్లూ పడ్డాను. చివరికి ఎవ్వరితో చెప్పా పెట్టాకుండా ఇలా వచ్చేస్తున్నాను."

లోకనాథం జాలిపడ్డాడు. ఆ అమ్మాయి వేపు తదేకంగా చూశాడు.

"కాఫీ తీసుకోండి చల్లారిపోతోంది!" అన్నాడు. అంతకన్నా ఏం మాట్లాడాలో లోకనాథానికి తెలియదు.

"చూడండి! మనం ప్రయాణీకులం! ఎవరి స్టేషన్‌లో వాళ్ళం దిగిపోతాం. ఆ మాత్రం దానికి ఈ యిచ్చిపుచ్చుకోడాలు దేనికి?"

"ముందే చెప్పాను. అతిధి మర్యాద పాటించమని!"

"ఈ పట్టాలు ఎప్పుడైనా కలుస్తాయంటారా?"

"ఎప్పటికీ కలవ్వు! ఒకవేళ కలిసినా రైలు బోల్తాపడుతుంది."

"అది నిజం! కలవనిదానికి ఈ ఇచ్చిపుచ్చుకోవటం దేనికి!"

"సారీ!" తేలిగ్గా నవ్వాడు లోకనాథం. ఆకాశం అంతా పంచరంగుల్లో కనపడింది లోకనాథానికి. వేయికోకిలలు కోటి లతాల కంఠాల నావేశించి, రైలుపెట్టెచుట్టూ ఎగురుతూ పాడుతున్నట్లు విన్పించింది లోకనాథానికి.

"తీసుకోండి! కాఫీ ఫలహారం." అన్నాడు మళ్ళీ.

"మీరో!"

"నేను తీసుకునే, మీకోసం తీసుకు వచ్చాను."

"నన్ను గమనించారన్న మాట ...... రాత్రంతా గమనించారన్నమాట!" లజ్జతో కందిపోయింది.

ఆ లజ్జాన్వితను గమనించి ముగ్ధుడైపోయాడు లోకనాథం.

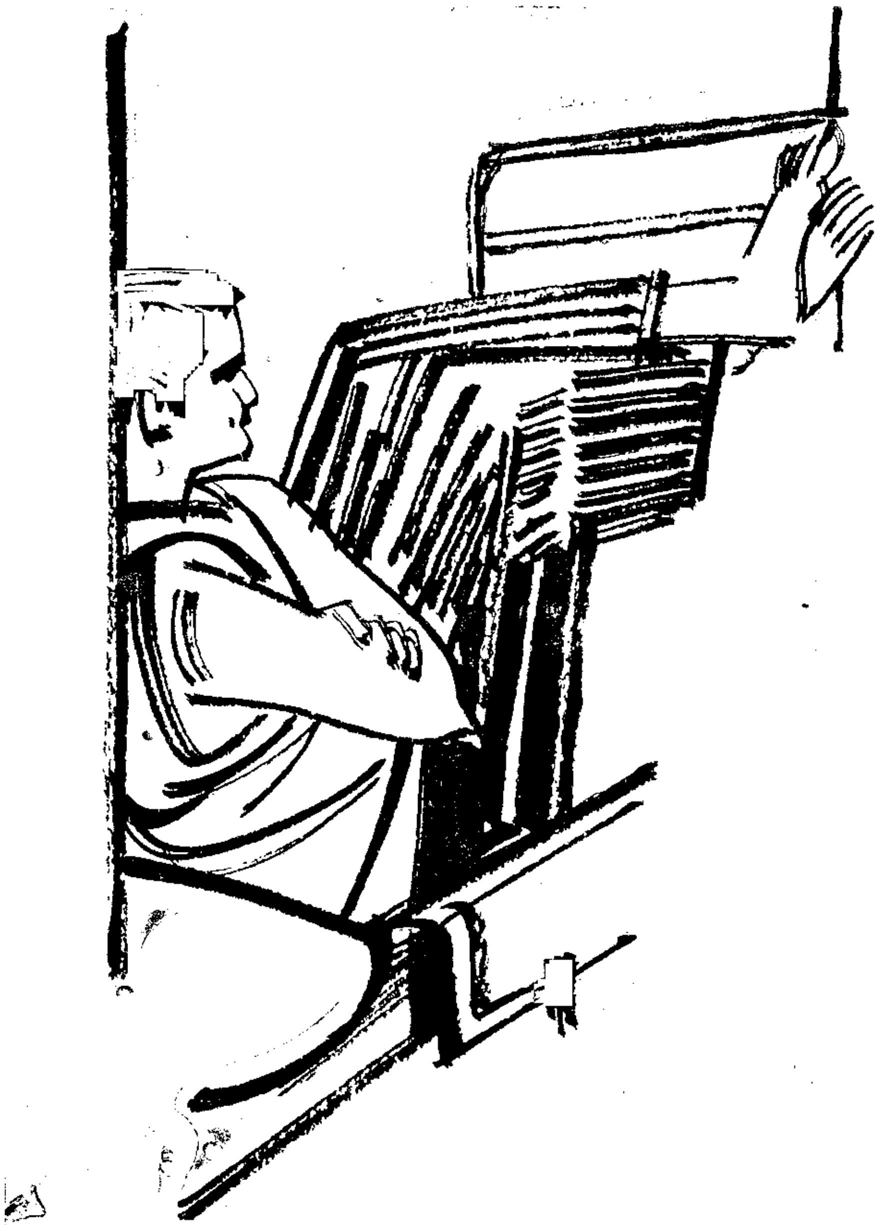
నీకు లజ్జవేయటం లేదా?" అంటాడు దేవదాసు.

"నా లజ్జని నువ్వు కప్పెట్టుతావనే ఆశతో వొచ్చాను. నాలజ్జ ఒక్కసీముందే దేవదా!" అంటుంది పారూ.

"పారూ!" అన్నాడు లోకనాథం.

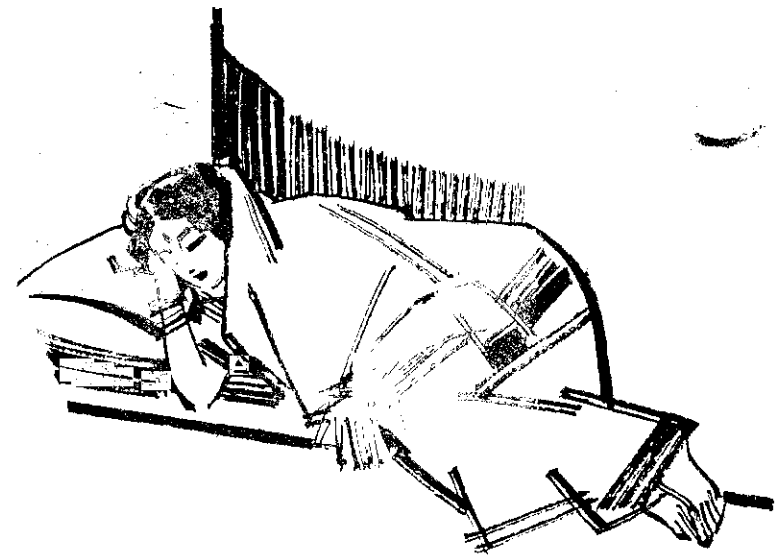
"నాపేరు లీల!" అంది సున్నితంగా.

"లీలా! నాపేరు లోకనాథం. లిటరేచర్ ఆనర్స్ ప్యాసయ్యాను. బాగా పాడుతాను. నాకు రఫీ పాటలంటే యమ యిష్టం!"

"మీ అర్హతలు ఎంచటానికి నా కర్హత లేదు. నాకు పాటలంటే చాలా యిష్టం! అందులో లత పాటలంటే మరీ ఇష్టం!"

ఇంతలో టిక్కెట్టు కలక్టరు వొచ్చాడు. లోకనాథం దర్జాగా తన టిక్కెట్టు తీసి యిచ్చాడు.

"మీది?" అన్నాడు టిక్కెట్టు కలక్టరు.

లీల గాభరాగా పెట్టెవెతికింది. టిక్కెటు లేదు. పర్సుకూడా లేదు.

"అరే! ఎక్కడోపోయిందండీ!" అంది లీల బిక్కగా.

"ఇల్లాంటి సరుకుని చాలాచూశాను. పద డర్టీక్రీచర్!" జబ్బపుచ్చుకో బోయాడు టికెట్‌కలెక్టర్.

"ఆగండి!" అన్నాడు లోకనాథం.

"ఏమిటి!"

"ఆమె నాభార్య! తెనాలిలో కలుసుకుంది. పొరపాటున పర్సు పారేసుకుంది. దాని కింత అవమానంచేయాల్నా? ఎంతో చెప్పండి డబ్బు ఇచ్చేస్తున్నాను." లీల కృతజ్ఞతగా చూసింది లోకనాథం వేపు.

"సారీ! ముందు చెప్పారు కారేం?" అన్నాడు టికెట్ కలెక్టరు.

"చెకింగ్ ఎలావుందో చూద్దామనిపించింది!" అన్నాడు ధీమాగా లోకనాథం.

"భలేవారే! వస్తానండి!" అంటూ ఎక్సెస్ పుచ్చుకుని దిగిపోయాడు టికెటు కలక్టరు.

"రక్షించారు మీరు!" అన్నది లీల.

"ఇకముందుకూడా రక్షించాలిఅనులీలా!"

లీల సిగ్గుగా మొగ్గలా నవ్వింది. లోకనాథం తన్మయత్వంలో లీల భుజాలు పుచ్చుకుని దగ్గరకు తీసుకోబోయాడు.......

రైలు ఒక్క కుదుపుతో ఆగింది. లోకనాథం తల కిటికీ అడ్డకమ్మికి తగిలి టక్కుమని మెలకువ వచ్చింది. స్టేషనంతా ఫ్లడ్‌లైట్ల వెలుతురులో సందడిగా వుంది. లోకనాధానికి కళ్ళు మండుతున్నాయి. స్టేషన్‌లోకి చూశాడు. తెనాలి స్టేషన్ అది! అయితే, ఇందాకట్నించీ, తను కలగన్నాదన్నమాట! తనలో తనే నవ్వుకుంటూ "లెవేటరీ"లోకి వెళ్ళాడు.

మళ్ళీ వస్తూ ఆ అమ్మాయివేపు పరీక్షగా చూశాడు. ఆ అమ్మాయి బెర్తుమీదవొంపుగా పడుకుని, నిద్రపోతోంది. అతని కలలో కన్పించినట్లు, చీటీ పువ్వుల పరికిణీ, వోణీ కాకుండా, పల్చని లేత గులాబీరంగు చీర కట్టుకుంది. దోసెడు వెడల్పు జరీ అంచు వుంది ఆ చీరకి. చేతులకి నల్లని మట్టి గాజులూకాక, అయిదారు జతల మిలమిల మెరిసే బంగారు గాజులున్నాయి. సన్నగా యెత్తుగా వున్న ముక్కుకి రవ్వల ముక్కుపుడక మెరుస్తూంది. చెవులకి రవ్వల దుద్దులున్నాయి. మెళ్ళో అయిదారు పేటల గొలుసులు గజిబిజిగా మెరుస్తున్నాయి. ఆమె చెంపల నునుపులో రవ్వల దుద్దుల తళుకు ప్రతిఫలిస్తోంది. లోకనాధం తనకు వచ్చిన కలను తల్చుకుని నవ్వుకుంటూ, తన బెర్తుమీదకు పోయి కూర్చున్నాడు. వొంటినిండా నగలతో, జంటలేకుండా ప్రయాణిస్తున్న ఆ యవ్వనివేపు సాలోచనగా చూశాడు. రైలు బయలుదేరింది. ప్రాతఃకాలపు చల్లని గాలి హాయిగా చల్లగా జో కొడుతోంది........

హఠాత్తుగా మెలకువ వచ్చింది ఆ యువతికి. గుమ్మం దగ్గరకు వెళ్ళింది. రైలు స్పీడందుకుంది. కొలకలూరు, దుగ్గిరాల మొదలయిన స్టేషన్లు వెనక్కుపోతున్నాయి. ఆ యువతి కాసేపు లోకనాధం వేపు పరీక్షగా చూసింది. లోకనాధం కళ్ళు సన్నగా తెరిచి ఆ యువతిని పరీక్షిస్తున్నాడు. యువతి లోకనాధం నిద్రపోతున్నాడని ధ్రువపరుచుకుంది. మెల్లిగా తలుపుతీసింది. పమిటచెంగు నడుముచుట్టూ తిప్పి బిగుతుగా మొలలో చెక్కుకుంది. కళ్ళుమూసుకుంది. అస్తమిస్తున్న చంద్రుడి వెన్నెల్లో ఏదో కాలువ కట్ట కనిపించింది. రైలు "టకా టక్ టకా టక్" అంటూ చప్పుడవుతోంది. ఇంక ముందుకురికి అగాధంలా కన్పించే కాలవలో పడదామని, ముందుకు వంగబోయింది. లోకనాథం బలమైన రెండుచేతులూ ఆమె భుజాలను పుచ్చుకుని వెనక్కు లాగేయి! తలుపును మూసేశాడు. ఆమె చేసేదిలేక ఏడుస్తూ బెర్తుమీద కూలబడిపోయింది.

"దేనికా నిరాశ?" అన్నాడు లోకనాథం. ఆమె పల్చటి పమిటలోంచి మాంగళ్యాలు మెరుస్తూ కన్పించాయి.

"నా బ్రతుక్కి నిరాశ కాక మరేముంటుంది?" ఆమె దుఃఖంగా అంది.

"బ్రతుకు బరువును పంచుకుంటే తేలికౌతుంది. మీ కభ్యంతరం లేకపోతే మీచరిత్ర వినటం నాకేమీ కష్టం కాదు! మీరు చూడబోతే ఉన్నత కుటుంబంలోంచి వచ్చిన వారల్లే వున్నారు" అన్నాడు లోకనాథం.

"మీరు పొరపాటు పడుతున్నారు. నేను ఉన్నత కుటుంబంలోంచి రాలేదు. మేము చాలా పేదవాళ్ళము. కాని నాలో కూడా. ఆశలూ ఆశయాలూ వుంటాయని గమనించ లేదు గౌరీపతి."

"ఎవరా గౌరీపతి?"

"ఒక లక్షాధికారి. ఒకరోజు వీధి కొళాయి దగ్గర్నించి నీళ్ళ తెచ్చుకుంటోంటే నన్ను చూశాట్ట! మర్నాడు మానాన్నని వొచ్చి అడిగాడు. వెంటనే మా నాన్న సంబరపడి ఆయనకిచ్చి పెళ్ళిచేశాడు."

"అదృష్టం మిమ్మల్ని కోరి వరించిందన్నమాట!"

"కాదు. నన్ను కోరి వధించింది. అదృష్టదేవత! మా అమ్మకి, నాన్నకి ధనలోపం వల్ల డబ్బుమీద ఆశేకాని, నామనసు అక్కర్లేకపోయింది. నేను హిందీ విశారద ప్యాసయ్యాను. పిల్లలకి ప్రైవేట్లు చెప్పుకుంటూంటే యాభయి రూపాయలు వొచ్చేవి. నాన్న కోమటికొట్లో గుమాస్తాగా పనిచేసేవాడు. ఆయన తెచ్చే నలభయ్ రూపాయలతో మా సంసారం చక్కగానే గడిచిపోయేది. అలాంటిది ధనం మీది వ్యామోహంతో నన్ను అయిదువేలు పుచ్చుకుని, గౌరీపతి పరం చేశారు. వాళ్ళకి నేను బిడ్డననేసంగతి విస్మరించారు. వాళ్ళుకోరిన డబ్బు వాళ్ళ చేతుల్లో పడింది కనుక, వాళ్ళకి నేనేమయినా అక్కర్లేదన్నమాట."

"అలా అనుకోకండి. వాళ్ళు ఇదివరలో సంసారం గిజాటుగా నడుపుకోవటం అలవాటు,అయినవారు. వాళ్ళున్న పరిస్థితిలో, మీకు వేలుపోసి వరుణ్ణికొనితేగల తాహతు లేదు. కోరివచ్చిన వారి కోరిక తీర్చకపోవటంలో వాళ్ళకు లబ్ధి కనిపించలేదు. ఇంక జమీందారీ ఛాయాలో మీ జీవితం ఆనందయుతంగా నడుస్తుందని ఈపెళ్ళి చేసివుంటారు. అంతమాత్రంచేత తల్లిదండ్రులకి కడుపుకోత చేస్తారా! కట్టుకున్న భర్తని, కాంతులని కాలితో, నేలరాస్తారా!" ఉద్వేగంగా అన్నాడు లోకనాథం.

"ఆయన భర్తకాదు. నాపాలిటి యమదూత. పట్టి అనుమానం మనిషి. బయటకు పోతూ తలుపులన్నిటికీ తాళాలు వేసి మరీ పోతాడు. నేను కిటికీదగ్గర నించోకూడదు. తోటలో సరదాగా పచార్లు చేయకూడదు. నేను ఆయనకి ఒక గుప్తధనం లా కనపడతాను. నేనొక సజీవ ప్రాణిని అనీ, నాకూ నలుగురిలో తిరగాలనీ, సినిమాలూ, వింతలూ చూడాలనీ వుంటుందనే సంగతి ఆయనకి యెప్పుడూ, నేను బ్రతికుండగా జ్ఞాపకం రాదు."

"ఆయనకి అంత ఖాయిదాలో పెట్టాలనిపించడానికి మీ అందమే కారణమనుకుంటాను." అనకుండా వుండలేక పోయాడు లోకనాథం.

ఆ యువతి గాభరాగా నవ్వింది.

"నా అందమే కాకుండా ఆయనవయస్సు కూడా కారణమే" అంది.

"ఎంతవుంటుందిట శ్రీవారి వయస్సు?" జిజ్ఞాసగా అడిగాడు లోకనాథం.

"షుమారుగా అరవైఅయిదు. అరవై ఆరు దాకా వుండొచ్చును" నిబ్బరంగా చెప్పింది ఆ యువతి.

నిర్ఘాంతపోయాడు లోకనాథం. ఆమె వేపు దీనంగా చూశాడు.

"ఇప్పుడు చెప్పండి. నా బ్రతుకులో నిరాశకాక మరేముంటుందో!"

ఏం చెప్పగలడు! తనుమాత్రం! కాని ఒకటి మాత్రం అన్నాడు.

"అదే స్థితిలో నేనున్నట్టయితే, నా ఆస్తంతా వెచ్చించి, మీకు కుత్రమయిన

సంబంధాన్ని వెతికి పెళ్ళిచేసివుండే వాణ్ని" ఆయువతి కళ్ళ తటాలున మెరిశాయి.

"ఇప్పుడేం మించిపోయింది? నా దగ్గర యాభయి నవరసుల బంగారం వుంది. అది అమ్మిపెట్టి ఆ శుభ్రమైన సంబంధం ఏదో వెతికి మీరు పెళ్ళిచేయకూడదా ఏమిటి" అన్నది.

లోకనాథం ఆలోచిస్తున్నాడు. ఏం చెప్పాలో అతనికి తెలియటంలేదు. బాగా తెల్లవారిపోతోంది. రైలు బెజవాడ చేరబోతోంది. "టకాటక్ టకాటక్" అంటూ పట్టాలు మారుతోంది.

"ఏం మాట్లాడరేం! అంత మాత్రానికేనా నా మానాన నన్ను చావనీకుండా బ్రతికించారు! అదుగో రైలు ప్లాటుఫారమ్ చేరబోతోంది. ఈపాటికి, మా ఆయన పోలీసు రిపోర్టుఇచ్చే వుంటారు. రైలు ఆగగానే, సి. ఐ. డి. లు వచ్చి నన్ను పట్టుకపోతారు. ఒకసారి పారిపోవటానికి ప్రయత్నించానుకనుక, నన్నింకా ఎక్కువ ఖాయిదాలో పెడతారు. పచ్చని పచ్చికబయళ్ళూ, నీలాకాలంలో ఎగిరే పిట్టలనూ చూట్టానికి నేను నోచుకోలేదు. ఈపాటికి, చచ్చి స్వర్గంలో రంభా, మేనకా, తిలోత్తమల సరసన నృత్యం చేయాల్సిన నా ఆత్మని ఈ భౌతిక ప్రపంచపు నరక యాతనలని భరించమని సజీవంగా నిల పెట్టారు. నన్నెందుకేనా చావనీకుండా బ్రతికించింది చెప్పండి!"

"చూడండీ! మీపేరూ?"

"నాపేరు ఇందిర" అన్నది ఆ యువతి దుఃఖంగా.

"చూడండీ ఇందిరగారూ! మీరునన్ను తప్పుగా అపార్థం చేసుకున్నారు. మిమ్మల్ని నే నెందుకు రక్షించానో, మీకంటే బాగా నాకు తెలుసును. నేను లిటరేచర్ ఆనర్స్ ప్యాసయ్యాను. ఎక్కడో అక్కడ ఉద్యోగం వస్తుంది. కనుక, నేను నా కాళ్ళ మీద నిలబడగలను. అందుచేత నే నెవరికీ బెదర నవసరంలేదు. అందుకని, మీరు అంగీకరిస్తే...."

"అంగీకరిస్తే?" నమ్మలేనట్టుగా చూసింది ఇందిర.

"మిమ్మల్ని ఇందూ! అని పిలవాలని వుంది...."అనేశాడు లోకనాథం.

"నిజంగా!" కళ్ళు పెద్దవి చేసింది ఇందిర.

"నిజం ఇందూ!"

"మీరే నా లోకం!" అంది ఇందిర తియ్యగా.

"నాపేరే లోకనాథం!" అన్నాడు లోకనాథం ముద్దుగా. ఇందిరలేచి అతనికాళ్ళ మీదకు వంగబోయేంతలో, లోకనాథం, ఆమె రెండు భుజాలూ పుచ్చుకుని గాఢంగా తన హృదయానికి హత్తుకోబోయాడు. "ప్లాట్ఫారమ్ మీదికి మద్రాస్ మెయిల్ వచ్చుచున్నది" అనే ఎనౌన్స్‌మెంట్ మైక్‌లో బిగ్గరగా వినపడుతోంది. లోకనాథం మెల్లిగా కళ్ళువిప్పి ఎదరకుచూశాడు. వళ్ళంతా నీరసంగా వుంది. మెయిల్ ప్లాట్ఫారమ్ మీద ఆగింది. పందుంపుల్లలూ, కాఫీ, టీలు అన్నీ ఒకే గొంతులో ప్రయాణీకులని హెచ్చరిస్తున్నాయి.

"ఏమండీ! లేవండీ! స్టేషనొచ్చింది!" ఎదుటిబెర్తుమీది యువతి లేచినించుని అంటోంది. లోకనాథం ఆశ్చర్యపోయాడు. మెల్లిగా లేచి కూర్చుని బద్ధకంగా ఆవులించాడు.

పాఠకులకు సరికొత్త పన్‌డుగ

సుప్రసిద్ధ పన్‌చాజకర్తలు పతాభిగారు 'జ్యోతి' పత్రికలో పన్ చెయ్యడానికి దయతో అంగీకరించారని తెలుపుటకు సంతోషిస్తున్నాము.

వారి పన్‌జరంలో పలుకులు జనవరి నెలలో విడుదల అయి ఆంధ్ర పాఠకహృదయాకాశంలో కన్నుల పన్‌డుగగా విహరించగలవు.

"అబ్బ! దిగండీ! అంటోంది ఆ యువతి చిలిపిగా.

"అప్పుడే అధికారంచెలాయిస్తున్నావా?" అందామనుకున్నాడు లోకనాథం. కాని అప్పర్ బెర్తుమీంచి, తెల్లని రెండుపాదాలు క్రిందికి వ్రేలాడటం చూసి నిర్ఘాంతపోయాడు. ఆ పాదాలుగల ఆరడుగుల పొడుగున్న అందమైన శాల్తీ బద్ధకంగా క్రిందికి దిగింది. ఆ యువతి ముసిముసిగా నవ్వుకుంటూ, లెదరు సూటుకేస్, బెడ్డింగ్, పళ్ళబుట్టలూ క్రిందికి దించటంలో నిమగ్నమైపోయింది. అతను టర్కిష్ టవల్ భుజంమీద వేసుకుని క్రిందికి దిగి, వెయిటింగ్ రూంకేసి నడిచివెళ్ళిపోయాడు. ఆ అందమైన అమ్మడు క్రిందికి దిగి పోబోతూంటే.

"మాడమ్! మీ పేరేమిటి! ఎక్కడో చూసినట్టుంది." అన్నాడు లోకనాథం.

"అప్పుడే మర్చిపోయావా లోకం!" అంది ఆ యువతి నవ్వి.

"అదే, నువ్వు ఇందిరవా, లీలవా అని...."

"అబ్బే! మన బ్యాచ్‌లో ఆ పేరుగల అమ్మాయిలు లేందే. లోకం! నాపేరు వెంకమాంబ. నా నెంబరు "థర్టీవన్". సెకండ్ క్లాసు వచ్చింది నాకు. నీకు ఫస్టు క్లాసు వొచ్చిందిగా? వస్తా. గుడ్‌బై!" వెళ్ళిపోయింది వెంకమాంబ. రైలుకదిలింది.

"ఇన్సాన్ బన్‌గయా హై కి రస్కో మెహతాబుకి — అబ్ క్యామిసాల్ దూం" సీటుమీద కాళ్ళు బార్లా చాపుకుని హాయిగా, ఫ్రీగా పాడుకుంటూ ప్రయాణిస్తున్నాడు లోకనాథం. ▢▢▢

వనవాలి

మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రి

పచ్చని మాని క్రింద, వెచ్చని నీడలో, ముచ్చటగ కొలువున్న గంగవ్వా! మండుటెండలో పండుతల్లివై, మాపటి పొద్దుల నిండుతల్లివై, అన్నివేళలా దండితల్లివై ఉన్నావవ్వా గంగవ్వా!! తాళ్ళపాక గ్రామానికి, తరతరాలుగా తలమానికమై, తనికరాన వరాలిచ్చి కాపాడే గంగవ్వా!! బియదులు వల్లించి బింకాలు ఎంచి, కన్నులొక్కటిగాగ కైమోడ్పులిచ్చి,— విన్న పాల్జేసేను వినవమ్మా తల్లీ- కరదలబువ్వ మమ్మేలుగంగవ్వా-

అవ్వా! కెంపుల గంగవ్వా!

పచ్చని పసిడవ్వా!

యీ వింత వినేవా-

కొండకొమ్మన గోగుపూవు!

కొలనులో తామరపూవు!

గట్టున నేను!- .

ఒకరి కొకరి కెంత దూరం?-

గంగవ్వా!- ప్రొద్దు విచ్చింది: ఎండ పొడ వచ్చింది: కొండ కొమ్మ- నీ కొప్పలే- నిగనిగలాడింది!-
మరో పొరవిచ్చింది: కొండకొమ్మన గోగు పూవు- నీ కొప్పులో మందారమల్లే.- చేరు వగా, జేగురుగా కనిపించింది: అలా అని పించిందమ్మా!....

కొండకొమ్మేన ఉన్న సూర్యుడు- వెలుగుబాణం విడిచినట్లు, వాడిగా వచ్చింది కాంతి- వచ్చి వచ్చి,- కొలనుపై వాలింది: నీటితో గిలిగింత లాడింది: కొలనులో తామర జిలుగుదేరింది:

అవ్వా! ఆ తామరపూవు - నీమోమే నేమొ! ఆ జిలుగు నీ చిరునవ్వే నేమొ!

ఔనా, కాద!

ఆ వెలుగువంక అట్టే చూసినాను! మాధవస్వామివారు-చేత ధరించిన మాణిక్య ఖడ్గంవలె - అది, - ఏక మెరుపు - నేనూ మెరసినా నవ్వా - మాధవుడో మరెవ్వరో, - నన్ను ఝళిపించినా రవ్వ!- నిజం!.

తేరుకుని, - మరల పైకి చూసినాను! కొండకొమ్మన ఆ నిగనిగలేదు. కొలనులో,- అటిగి టిగిలేదు!

నన్ను ఒక్కక్షణం ఆవహించిన ఆ పారవశ్యం లేదు: కనుచూపుమేరా - వెలుగు! అంత వెలుగులో కాటుకరేకల్లే- నేను - ఎందుకక్కడకు వచ్చినానో గురుతు లేదు? ఏటో గురిలేదు. మరలిపోయినాను!

ఎక్కడికి? - మాధవస్వామి ఆలయానికి!

ముఖమంటపంలో - ఎవరున్నారు? - మా మేనమామ మాధవయ్య! -

'ఏమిరా, - అన్నమయ్యా, పక్కా ఝామాయె.

ఏసీమ లేలబోయినావురా? -

స్వామిపూజకు కమలములేవిరా -' అని నాడు.

అంతట గురుతుకు వచ్చిన దవ్వా! -

ఆనాడు - నేటికి పదిపొద్దులనాడు - వైశాఖ పూర్ణిమ: పదారేండ్లకు మునుపు, మనము కనుదెరచిన దానాడు: అక్కడే,- ఆ యింటనే;

వారి ముచ్చట ఏమో,- యింటిల్లిపాదీ,- ఎవరికి వారు చేయి చేసుకుని నన్నెంతగా శృంగారించినారని!-

తలగడుగు దీర్చి, - సరిగ ధోవతి కట్ట బెట్టి, బురుసాపని రుమాల వలెవాటుకిచ్చి,- నుదుట, కుంకుమ దిద్దినారు. మా మామ గారాబు కూతురులున్నారే, - తిమ్మక్క,- అక్కమ్మా, వాళ్ళు రాలుగాయలవ్వా! - చిన్నది మేనగంధము బూసినది: దాని కన్న ముందు పుట్టినది మెడను చంపకదామ ముంచినది. చిన్నది మునివేళ్ళతో నా మోమున పన్నీరు చిలుకరించినది! దాని కన్న గుప్పెడున్నది - పకపకలాడినది: ఆ కుందనంపు బొమ్మలగన్న ఐదువరాలు,- యీ చిన్నెలూ చిద్విలాసములూ చూసి, -

మెప్పుగానో మేలముగానో. - అహో! అన్నది - ఆ. - జాతకుడు! - అన్నాడు మా మామ: పదారేళ్ళవాడివైనా, - దాలా కుమారి వలె బిడియపడినా నవ్వా:-

మామ వెంటను ఆలయమునకు పోయినాను: తీరా, అక్కడకు చేరుకొన్నాక, 'స్వామి పదములసన్నిధినుంచేవు కాని, - కమలములు తీసుకొని రారా -' అని, - మామ నన్ను వెనుకకు పంపెగందా! - మరచిపోతినే -!

నా మౌనము గమనించి. -మామ రవంత, తనలో తాను, హుంకరించినాడు - నేను. - జంకులేక, - తల ఊపి, - తీసుకునిరాలేదని, - చేతులు తిప్పి, తెలియజెప్పినాను: ఆయన కన్నారా నవ్వి, - అపునయ్యా. - తమరు తాళ్ళపాక వారు కాదూ. - వేత్తలాయెను; పూజకు పూవుల కోసమని వెంపరలాడే మముబోలిన మంద బుద్ధులా?

అర్చనకు - హృదయారవిందము! -
స్వామిపూజకు, - కనుదమ్ములు,
శ్రీవారి సపర్యకు కరసరోజములు! -
-చాలవా, అని అభినయోపదేశము చేసినారు!

మేలాయె! -

మాధవా: - యీ బాలునికి ఏ దీవెన లిచ్చేవోయా!

అంటూ కనులరమోడ్చినాడు! నేను, ఉన్నతావునే ఉంటిని: అంతలో, పన్నీటి కలశంతో, - పరిమళదామంతో, - ఆలయానికి వచ్చినారు, మా చిన్ని మరదళ్ళు-

పట్టపగలే, - వేయి దీపములు ప్రజ్వలించినట్టయినది రెండు మెరుపులు కలయ మెరసి నటులనిపించినది - ఆ సుషమలో, - కొండకొమ్మున గోగుపూవు, - కొలనులో తామరపూవూ, - కానరాని అనంతమూర్తి కనులవలె మెరసినవి:

అవ్వా! ఆకను లెవరివి? ఆ కటాక్ష మెవ్వరిది? -

అంతలో మెలకువ కలిగినది! -

మామామ కూతురు, పన్నీటికలశము, - నా కందించినది.

మరదలు, - పరిమళదామము, - ఆమె కందించి, - నావంక లేతచూపు విసిరినది! తిమ్మక్క ఉన్నదే — లేడికనుల వలె బెళికి, - బేడిసవలె మిడిసి, - తీవెనున్న జాజులు రాలినట్లు, కులికి, - కన్నులు నివాళిపట్టినట్లు, - నా మోము కలయజూచి, - వీవనగాలి వీచినట్లు, - మునివేళ్ళ కదలించి, - మోముతుదిప్పి, - ఆదామము నా మెడనుంచబోయి, - తడబడి, - జారవిడిచి, - ఉలికిపడి, - ఒక్క తెప్పపాటు ఆవేశాన నన్నలముకొని, - కొమ్మనున్న కోయిల, చెంగున దూసుకోగా, - చిగురున ఉన్న చివురాకు, ఝల్లుమన్నట్లు, - వెనుకకు కుప్పించి, - తలవంచుకున్నది. నాకు బోధపడ లేదవ్వా! మా మామవంక జూసినాను; ఆయన చూపు నామీద లేదు: స్వామిమీద లేదు; తాను కన్నవారిమీద!

ఆయన మోము అరుణాబ్జమైనది: ఆ కెందమ్మిలో, తొలిచూపు మందార, - మలిచూపు మల్లె! - ఆకవళికలో వల్లమాలిన తామసము! కాని, - ఎత్తిన వేలు తామరసము!

చిన్నతల్లీ! - స్వామివారికని తెచ్చినవి, బావగారికిసమర్పించినావేమ్మా? - అపరాధము కాదా? - అనినాడు మా మామ:

కాదయ్యా! - మాధవస్వామివారు, ముఖమంటపములోనికి వేం చేసినారనిపించినది: వారే అనుకొన్నాను; అర్పించినాను - అని, - పలికినది, - తిమ్మక్క! మా మేనమామ నవ్వుతూ, -

ఓరి అన్నమయ్యా! - మాడుపూరివారి ఆడపడచు కంటికి నీవు మాధవునివలె తోచినావటరా. - నిను కన్నవారు తరించినారు పో. - అని, - నాభుజము తట్టినాడు:

ఆ మాటలకు, నాకు ఆనందము కలుగలేదవ్వా! - మా మరదలివంక జూచినాను - కనిపించిన దాలేత మోముకాదు - కొండకొమ్మున గోగుపువ్వు -! ఎత్తిన తలవంచుకున్నాను - నాయనా! - స్వామిని సేవించు

కుందాము రా - అని మా మామ,- నన్ను సన్నిధికి తోడుకొని పోయినాడు :

ఎన్నిసారులు ఆలయమునకు రాలేదు !-

అంజలి ఘటించి అడుగుముందుకు వేసే వాడిని : ముఖ మంటపములోనుండి.. సరి మొక్కు లిచ్చేవాడిని : సమీపించుతూ, వేలెత్తి-'పరాకులు పలికేవాడిని : అడుగు ముందుకు పడినకొలదీ,- హెచ్చరిక ఉగ్గడించి.. మననముగా, ఒక్కపలు, ఒక్క జంపె, ఒక్క ధవళము, తలపోసి.- శ్రీవారి వైభవచూర్ణిక పఠించి ప్రణమిల్లే వాడినే!- ఆ·లా ప్రమాన్పడినా నేమి ?- ఎదుట నున్న స్వామివారు.- కానరారేమి?- వారు ధరించిన నందకధార నా మెరుపేమి?- చేయెత్తినా, మ్రొక్కలేనేమి?- నాచేతులు,- ఏదో వెదకుచున్నవి ; నామనసు దేనినో ఎవరినో వెంటాడుచున్నది- అది,- వెలుగా, చిమ్మచీకటా?-;వెలుగుకాదు,- చీకటికాదు- వెలిగేనీడ.- మెరసే మే ఘ ము: కంటికి తోచే వాయు తరంగము: ఘన మూల్యంగా, నన్ను కమ్ముకునే పరిమళలహరి—.......

ఎన్ని యుగాలకో నన్ను నేను వెదకి కను గొన్నాను— ఉన్నచోటే మేలుకున్నాను,-

మామామ, నాస్థితిగమనించ లేదు ; వారి తీరున ధ్యానములో వారున్నారు ! చిన్న పిల్లలు!- ఎటు పోయిరో,- ఆ చాయలలేదు:

మరొక్క క్షణానికి,- మా మామ కనులు తెరచి,- వీడ్కోలుగా,- రెప్ప లప్పళించి మ్రొక్కి-.. వెనకకు మూడడుగులు వేసి,- కుదురుచూసుకుని కూర్చున్నాడు : ఎదురుగా,- నేను : ఆయన అన్నాడు కదా-

'నాయనా !- మంచిరోజు : శుభ ముహూర్తము : కొంతసేపు,- యిష్టాగోష్ఠి చేదాము :

ముగురన్నల'!·వెనుక బుట్టావు!! నీ పుట్టుకతో,- మీ తండ్రి,- మంత్రించినట్టు,- దేశాటనం మాని యింటిపట్టునే ఉంటు న్నాడు : పెద్దపిల్లలను.- ఎన్నడూ,- పలు కరించిన పాపాన పోనివాడు : ఏడాదికో రెండేళ్ళకో ఒకసారి యింటిమొగము చూసే వాడు.- నీ పుట్టుకలకు తిరిగిరావడమేమిటి- అంతే- ఎలా మారిపోయినాడో.- ఎప్పుడూ నీ స్మరణే,- తల్లినన్నా చంక నేసుకో నిచ్చెనా ?- నీకు 'నీవుగా నేర్చిన విద్య - ఉంగా,- అనడంవరకే- అమ్మా - తాత - మొదలుకొని,- అథాతో బ్రహ్మజిజ్ఞాసాదే శీలూ,- నీకురావడం,- మీ నాయన కటాక్షంవలననే. ఓరీ,- మీతండ్రి నారాయణ సూరి,- సామాన్యుడు కాడురా - మీది,- విద్యావంశమురా,- మీ పెద్దలందరూ మాంచి తపస్సంపన్నులురా !- మీ తండ్రి,- బ్రహ్మోపదేశము పొందిన కొలది సంవత్సరములకే,- యిల్లు విడిచి పోయి, శాస్త్రానికొక దేశముగా, తిరిగి,- విద్య నిచ్చినవారి మెప్పులనందుకుని, మార్గశిరమున,- యిక్కడికి వచ్చి,- మనస్వామి వారి కొలనున్నదే.... అక్కడ కూర్చుని ఉండగా,- మీ అమ్మ- కమలములకని పోయి,-ఆయననుచూసి,- ఎందుకో మ్రొక్కబుద్దై నమస్కారము చేసిందట: వారుమాని ఊరుకున్నారట. మాలక్షమ్మ- యింటికి తిరిగి వస్తూ,- త్రోవలో, మా తండ్రి కనిపించేసరికి,- చెంగున సమీపించి,- నాయనా కొలను ఒడ్డున పొద్దుపొడిచినటుంది. ఎవరో అక్కడ కూర్చునిఉన్నారు ; నమస్కారం చేసి వచ్చాను : నీవు చూసిరా !- అని, యింటికి పరుగుతీసింది! మానాయన గారు,

ఆ ప్రాంతానికి కుతూహలం కొద్దీ వెళ్ళడమూ,- చూసీచూడటంతోనే ముచ్చటపడటమూ, కుశలమడగటమూ ఆర్షేయపౌరుషేయములు విచారించడమూ,- మా కులగోత్రములూ, గణ్యతా, మాటలో మాటగా చెప్పడమూ,- యెక్కడెక్కడివో బంధుత్వములు తిరగవేయడమూ, ప్రొద్దువంక జూచి, నాయనా,- దేవతార్చన మన లోగిలిలో చేసుకుందువుగాని, రమ్మని వీరుప్రత్యుత్థానము,- చేయడమూ, మాదాప రాననడమూ,- అర ఘడియలో అంత గ్రంథము నడచిన దనుకో....

ఆయన రాననడం,- మా నాయనకు ఓగాయిత్యంగా తోచింది ! మీ తండ్రికి,- పిలిచిన చోటికి భోజనమునకు పోకపోవడం,- తానై అడిగి ఆరగించడం,- అదో వ్రతమని,- యీ గృహస్థుకు తెలియదు : ఇందుకుతోడు యింకొక చిక్కు వచ్చింది : ఆహ్వానించిన అతిధి, రాక

పోతూనా.. యిహ ఆ ప్రొద్దు అభోజనమే: అది ఆయన వ్రతం: నిజానికి, ఒక్కపూట ఉపవసించడం, ఏమంత లెక్కలోనిదా.. కాని.. ఎవరో పరదేశి.. తనంతవాడు వెదుక్కుంటూ వెళ్ళి పిలిస్తే, రానని అనడమేమిటా అని.. మనసులో గింజుకున్నాడనుకో.. అయినా పరుషవాక్కు రాలేదు: చూడగా చూడగా.. ఆయనను అక్కడే వదలిపోదలచలేదు: మా నాయన మట్టుకు ఘటికుడుకాడా.. అన్నాడు కదా !.

దానికేం నాయనా - పోనిలే !- భోజనమున కని రావద్దు కాని.. మా పిల్లదానినిచ్చి, నిన్నో యింటివాడిని చేసేను - నీ యింటనే భుజింతువుకాని.. అదో - ఆలయము.. ఒక్క గడియలో.. మా మాధవ స్వామి సన్నిధిలో కల్యాణము: యిదే సుముహూర్తము: మా యిలవేలుపే పెండ్లి పెద్ద - తరలి రావయ్య -

అని.. సమాధానము కోసము నిరీక్షించక తనదారిని తాను యింటికివచ్చి.. వలసిన సన్నాహములన్ని సమకూర్చినాడు; మన గ్రామములో నలుగురు పెద్దలకూ,- యీ విషయం శ్రుతపరచి.. పెళ్ళి కుమారుని తరలించుకుని రావడమునకని.. నాకు వారిని తోడిచ్చి పంపినాడు: మీ నాయన, విద్యావినయ భూషితుడు అయిన లాభాన.. తల వంచుకుని వచ్చి.. తగుదునని పించుకున్నాడు: అది మా బాగే.—

తనవానికి తగిన అల్లుడుదొరికినాడని మా నాయన సంతోషించినాడు: మీ తలిదండ్రుల వివాహము ఊరికి ఉత్సవమాయెననుకో !- ఆ సద్దు మణగినతరువాత మా నాయన, అల్లుడి చేతులు పట్టుకుని.. నాయనా.. యీ శుభకార్యమంతా.. రవంత ఉద్వేగముతో నడచినది. పెద్దవాడను.. నాకా ఆలోచనతోచే స్థితిలో లేననుకో.. నీకాపాటి చనువూ స్వాతంత్ర్యమూలేదా?- నీవైననూ చెప్పి ఉండవలసినది: నీ తలిదండ్రులను ఆహ్వానించవలెనన్న యింగితమే లేకపోయె సుమీ: యిది, మహాపరాధము తండ్రీ :- నన్ను నరులు మెచ్చరు.- నారాయణుడు మెచ్చడు.!

ఒంటరిగపోయి, తగుదునని తల యెత్తుకుని.. యిలా జరిగింది.. యిది, నా నిర్వాహకమే.. అని వారి సమక్షంలో.. విన్నవించుకుందామంటే నాకు అపాటి నిబ్బరం లేదు. తెచ్చుకోలేను: ఊరితో ఉన్న నలుగురూ చేరి తలవాచేటట్లు పెడతారేమోనని జంకుతున్నాననుకునేవు !.. నా దగ్గ అది కాదు: మీ తలితండ్రులు.. సద్ధర్ములు కనుక.. నేను ఏ కరువు బెట్టిందంతా విని మెదలకుండా ఉన్నారనుకో.. ఏ లోపమూ జరగనట్టుగానే భావించి, నాకు వియ్యంకుడి మరియాదలు చేశారనుకో....అప్పుడు మరీ ఉతుకృష్టాన పడతాను: మళ్ళీ యీజన్మకు వారి ఎదుటపడటానికి నాకు మొగంజెల్లదు: అవునయ్యా.. మేము గంగిగోవులంగాదు. గండు పులులం కాదు. మధ్యరకం: మనసు నొచ్చిందా.. నోటికి వచ్చినట్లు అంటాం: అవతలవారంటే పడతాం: అది అంతలో చెల్లు, అదీ మావరిపాటి: నీవుచెప్పినదాన్ని బట్టి అయితేనేం.- నా ఎరికనైతేనేం - మీ నాయనగారంటే.. శాంతానికీ శమదమాదులకూ ఆయన పెట్టింది పేరు: యింత జరిగినా - తొణకరు: అందుకనే నే నిలా ఉడుకుడుచుకుంటూన్నది:

కార్ట్యూనులు

సరదా అయిన కార్టూన్‌లు
సన్నాయి నొక్కుల ట్యూన్‌లు
నాలుగో ఫదో లైన్‌లు
కలబోస్తే కార్ట్యూన్‌లు !

జ్యోతిలో వచ్చే జనవరి
సంచికనుంచి ఓ చదువరి!
ఈ కొత్త శీర్షికను వెలువరి
స్తామని మా హామీ మరిమరి

కనుక.. నీవు కూడా బయలుదేరి.. నీవంటే మీ ఉభయులూ అన్న మాటే.- అక్కడ వారిని ప్రసన్నులను జేస్తివట్టాయెనా.. అప్పుడు నేను సాష్టాంగపడినా.. అది కొంత రాణింపు! మరిన్నీ, వారు బ్రహ్మణ్యులు కావడంతో.. కోడలిమొగం చూసీ చూడటంతో.. యింత లక్షణంగా ఉన్న పిల్లను కన్నతండ్రి అప్రాచ్యుడై ఉండడు, అనుకుని.. నన్ను ఆదరించక మానరని, నా ఆశ: యింతకూ, నీ అభిప్రాయమేమయ్యా.

అలా, మా నాయన గగ్గోలుపడగా.. మా బావ, వారివంక తీరుబడిగా చూసి.. చూసి చూసి ఒక నవ్వునవ్వి- మామగారూ, మీ అకూయరత్వం ముందు.. తెచ్చిపెట్టుకున్న గడుసుతనం రాణింపుకు రాలేదు: వాక్యంకేయటోయిజారు కాని.. అలకలేదు: మీరు మతిమరపువారు కాదు, మైమరపువారు కారు; నా ఆనూపానూ సకలమూ తెలుసుకునే పిల్లనిచ్చారు కాని.. ఎదురొచ్చిన పరదేశిమెళ్లో ఏనుగు పూలమాలవేస్తే ఊరివారు ఎత్తిపట్టిన కథ వతు కాలేదు. యీతంతు: వేసేభారం స్వామిమీదవేసి.. వారి పేరున నన్ను గద్దించి.. నోరెత్తకుండాచేసి ఓ యింటివాణ్ణి చేశారు మీరు. నాకూ రావలసిన బలగం ఉంది.. అనుకునే ప్రమేయం ఏముంది ?.. పెళ్ళిపెద్దలు. స్వామివారు! లోపాలోపములు వారికే వదలివేయడం ఉత్తమం కాదా ? మరొక విషయం కూడా ప్రస్తావిస్తాను: మా నాయన ఎంత శాంతమూర్తీ బ్రహ్మణ్యుడూ, అయినప్పటికీ. వంగసం ఎక్కడికి పోతుంది: ఆయనా సాటి నందవరీకుడే కాని.. వెలనాటి ఛాందసుడా ?.. త్రోవనుపోయే వాణ్ణి.. పట్టుకుని వాడికేల

దొగుండబట్టి కుమార్తెను కట్టబెట్టారుకాని, మీరేమన్నా అకృత్యంచేశారా? యిక.. ఆహ్వానించడం వగయిరా లాంఛనముల ప్రమేయమంటారా? అది.- వీలూ సాలూ బట్టి ఉంటుందికాని.. దానికో శాస్త్రముందా?- వెనుకటికి, మా నాయనమ్మ వైవాహికం కొంచెము కుడి ఎడమగా.- యిదే ధోరణిలో నడచినదని వినికిడి: అవి వైశాఖ మాసం ప్రొద్దులు: మా ముత్తాత అప్పటికి పదిమాసముల క్రితం కాశీయాత్రకు వెళ్ళినాడట.- యింటికైన యిల్లాలు ముగ్గు నిడుతుండగా ఆమె సోదరుడు.. మీ అంతటి అమాయకుడే. ధోవతి కుచ్చెళ్ళు కాళ్ళబందాలు పడుతుండగా.. రుసరుసవచ్చి.- చెల్లెలితో. అమ్మాయ్.- ఏడీ మీసిక్షేపరాయుడు! ఒక్క కేక వేసి.. ఆవిడమాట వినిపించుకోకుండా ఎక్కడ దాక్కున్నావురా భడవాకానా.. రా.. నీపెళ్ళి చేస్తాను.- అనిగర్జిస్తూ.. ఇల్లు తలయదిరిగి.. మళ్లీ గుమ్మంలోకి వచ్చే సరికి.. అసక్షేపరాయుడు.. ఎక్కడనుంచో ఒంటిచేతిమీద బిళ్ళంగోడు ఆడుకుంటూ, కూతపెట్టుకుంటూ యింటి చాయలకు రావడమూ. పిల్లవాడికన్న ముందుగా.. గోడుబిళ్ళ ఒక త్రుళ్ళునపోయి.. మేనమామ వెన్నుపట్టెను పరామర్శించడమూ జరిగింది పిల్లవాడు.. యిది గమనించి, అటు చెంగుమన బోయినాడు.. కాని, యీయన.. ఆగు భడవా.. అక్కడ ఆగు!.- అని.. ఏక రంకెలో.. మీదికి.. కుప్పించి.. రెక్క ఒడిసి పట్టుకుని, యింతకు ముందు మా భామిని కొట్టావ్.. యిప్పుడు నన్నే కొట్టావ్.- మరీ పోతరంగా ఉందే.. ఒళ్ళు వాచి కొట్టుకుంటున్నావ్.. రా.- నీ పెళ్ళి చేస్తాను.- అంటూ కోపం అభినయించి.. అమ్మడూ.. వీణ్ణి.- ఇల్లరికం, తీసుకుపోతున్నానమ్మోవ్ అనేసి.- ఆపళాన వెంటబెట్టుకు పోయి.. యిటు యిదుక్కి పొదుక్కి అయినా తెలియకుండా.. అన్నంతపనీ చేశాడు! పిల్లవాడు అన్నం వేళకు యింటికి రాకపోవడంతో,.- తల్లి వెదుకుకుంటూ వెళ్ళి చూస్తే.- పసుపు బట్టలూ పీరూను: ఆవిడ అట్టె విస్తుపోయి.. అన్నయ్యా, ఏమిటిది!.- అనగా..

అమ్మాయ్ - వాడూ యిదీ.- కుప్పిలూ పువ్వులూ ఆడారు! వీడు ఓడాడు! ఉక్రోషంకొద్దీ, కాయలు చిమ్మేసి భామిని రెండంటించి..పరుగెత్తాడు! లేత ఒళ్ళేమో.. చెంపమీద వేళ్ళు తేలినాయె.- చూసి.. హా!.- అన్నాను! ఏం లేదులే నాన్నా!.- అంది. ఎంత దెబ్బకొట్టాడే - అన్నాను. నాకు తగల్లేదుగా - అని.. నవ్వింది. ఎలా నవ్విందని - ముప్పైఏళ్ళు కాపురంచేసిన అరిందామమల్లే-అంత సహనంతో నవ్విందే! శ్రీహరీ!.- యీ ఆడపుట్టుకకు పాతివ్రత్యం అనేవి.. కర్ణుడి కవచంలాగా, పుట్టుకతో వచ్చేది: ఒకరు నేర్పేదికాదు! చూసి నేర్చుకునేదీకాదు! నిజమే.- కాని నాసంగతి నీకు తెలుసునుకాదూ - నా కడుపున పుట్టిన బిడ్డ - మరోయింట పుట్టినవాడు.. చెయిచేసుకుంటే పడటమూ అని.. భగ్గుమన్నదనుకో - ఎలాగూ రాసిపెట్టిందే కనుక.. రేపు మళ్ళీ వీళ్ళు కీచులాడుకునే లోగా.. ఆమూడుముళ్ళూ వేయిస్తే - సహధర్మచారిణి అయేను గనుక.. యిది, తిరగబడి ఒకటివేసినా.. వేయమని మావంటి వాళ్ళు చెప్పినా..శాస్త్ర సమ్మతం అవుతుంది. దీనికిదే మందు అనుకున్నాను! నా ఊహ నీ చెవిని వేశాననుకో,.- కోడలు రావడం ముచ్చటే అయినా.. మీ ఆయన తిరిగి రాందే - నీవు ఒప్పుకోవు - అంతవరకూ, నేనాగదలచుకోలేదు! శుభం అన్నాను! అయిందనిపించాను!

ఇలా అన్నాడు!

ఆవిడ ఏమంటుంది? - మనసులో ఏమున్నా, పైకిమటుకు నవ్వేసింది! మరో ఏణ్ణర్ధానికి కాశీ వెళ్ళినాయనా తిరిగి వచ్చాడు! అంతా విని.- ఆయనా నవ్వేశాడు! అవి.- యిప్పటిలాగునే సత్యకాలం. చిత్తగించారూ,.- చూడగా,.- అంతటి ఘనులే మీరూను! అనుకున్నది.- తలచినంతలో చలామణీ చేయడం - చేయగలగడం కొన్ని జాతకాలకే చెల్లును - యింతకూ నే మనవి చేసేది! యిలాటి వృత్రవృద్ధియాలు,.- మా కుటుంబంవారికి క్రొత్తకావు! మా నాయనగారికి యిక్కడ నడచిన సమాచారం తెలిసినమీదట విస్తుపోయేరనుకునేరు. నవ్వి ఊరుకుంటారు.- మీకు.. వారి విషయంలో-- నిశ్చింత.-

ఇక.- స్వవిషయానికి వస్తాను:

నేను, యిటు రావలెనని రాలేదు: యిక్కడ ఫలానా గ్రామం ఉన్నదని కూడా వినలేదు: నా ధోరణిలో నేనుండి నడుచుకుంటూ వస్తున్నాను. కొలను సమీపమునకు వచ్చేసరికి - ఏదో బరువు దించినట్లు.- చేరవలసిన తావునకు చేరినట్లనిపించింది: కూర్చున్నాను: సూర్యరశ్మి నామీద సోకగానే.- ఎవరో ఆప్తబంధువు సాదరంగా వెన్నునిమిరినట్టు తోచింది: నిశ్శబ్దము మంగళవాద్య ఘోషగా.- వినిపించింది: మా గంగవ్వ కనిపించింది: ఆనందంతో కనులరమోడ్చినాను. కనులు తెరువగానే.- చేయెత్తి మ్రొక్కుతూ, మీ చిన్నది. ఆ సంభ్రమములో సర్వమూ మరచినాను.- మనసు పదారేళ్ళ వెనుకకొక్క పరుగు తీసింది: మా గంగవ్వ.. కనులముందు, లీలగా తోచింది: మా కామక్క పలికిన సకినెం మరల మువ్వలు మ్రోగినట్లు మ్రోగింది: ఆ సంభ్రమంలో సర్వమూ మరచిపోయినాను: సంభ్రమానికి కారణం.- వెనుక మనవి చేస్తాను: సర్వమూ మరచినానంటినే.- ఆకథ యిది.-

నిడుడు.- శరన్నవరాత్రములలో.. ఒక సంస్థానంలో.- నలుగురిలో.- ఒక విద్వాంసుడు, నాకన్న అన్నివిధాలా పెద్దవాడు, నిశితయోగ్యుడు.- ఖిన్నుడు కావడం సంభవించింది: కారణం.- నేను, నేననగా.- నా అహంకారం: ఏ కించిత్ సుకృతంవల్లనో, వచ్చిన చదువు వంటబట్టి.- వాదోపు కావడంతో నాకు తెలియకుండానే ఆవహించిన అవినయం.-

సభారంజనముకని ప్రారంభించిన,చర్చ నిగపట్టుదాకా తెచ్చింది నేనే - వారిని నిరుత్తరుణ్ణి చేసింది నేనే -

నేనే - అనగా యీ మూఢుడే!.-

వారు, ఒక్కక్షణం నావంకచూసి.. శిరసున ఉన్న పేలువతీసి.- నా శిరసున ఉంచి.- తలవంచుకుని.. సభవారివద్ద సెలవు తీసుకున్నారు.- సభవారు.- ఏలినవారితోబాటు.- కౌరవ సభలో, పాండవుల వతు!.-

ఆ పండితుడు.. అందరి మౌనమూ తనకు బరాబరులు చేయగా.- నిర్గమించినాడు! నేను విజయగర్వంతో.- శూన్యపీఠమువైపు చూసినాను! అంతేమేరా.. మసకవేసినట్లయినది! ఆ మసక - మసకా

కరువున బోసినట్లయి - తటాలున మెరసి నట్లయి - మా గంగవ్వ మోము కనిపించి నది. ఆ అవ్వ నన్ను వెన్నున ఒక్కటి చరచి నట్లనిపించినది - అట్టే ఉలికిపడినాను! ఆ ఉలికిపాటున కన్నులు తెరిపిన పడినవి!

నా కిక. ఆరాజూ కనిపించలేదు - ఆసభ వారూ కనిపించలేదు. ఒక్క పరుగున వారిని తరుముకుపోయినాను! వారిని చేరు కున్నాను: సాగిల పడినాను! వారి పద ములు పట్టుకుని - పూజ్యుడా! నన్నను గ్రహించి,- విద్యాదానము చేసిన మహ నీయులు.- ఎందువల్లనో నాకు బుద్ధులు చెప్ప లేదు! మా గంగవ్వ,- చెంపపెట్టుగా,- నాకు వివేకమిచ్చినది - కన్ను తెరచినది - వలసిన గురువును నిర్దేశించినది. నేను అను దినమూ,- మనసా పూజించే గురువులలో, తాము ప్రథమగణనీయులు: తమమౌనము,- నాకు వినయ ముపదేశించినది: నన్ను గర్వినిగా రూపొందించిన మునుపటి చదు వరి తనమును,- మీ పాదసన్నిధిని ధార పోసినాను! యిదే నా సమర్పించు గురు దక్షిణ, స్వీకరించండి - నేనూ, నావంశము వారూ,- వినయశీలురై వాసించేరని దీవిం చండి!' అని వేడుకున్నాను! వారు ప్రస న్నులై,- నన్ను చేరదీసి,- నాయనా,- నీవు అమాయకుడవు! విశేషించి, అంబ అను గ్రహము కలవాడవు! నీవు కోరిన తీరున మీ యిలువాసి నిలిపేవారు వర్ధిల్లేరులే!

నా దీవెనతో నీకు నిమిత్తములేదయ్యా! నీవే నాకు దీవెనవైనావు. ఔనయ్యా!-

వాది.- తలకుమించిన చదువుకాదు! ఏదో తగుపాటిది. గురువులు ప్రసాదిం చిన దానికో అబ్బినది అరపాలుకూడాఉం డదేమో-అందుకే నాకెంత అహంకారమని! అంగవస్త్రమంత లేదీ సంస్థానము: గోష్పాద మంత లేదీ సభ. దానికి వారు ప్రభువులు: దీనికి నేను,- ధర్మాధికారిని, ఎన్నడన్నా, నీలాగే,- దారితప్పి,- ఓ పండి తుడు, దయచేసినట్లాయెనా,- అది మా పుణ్యమనుకోవడం పోయి,- స్థానబలిమి చూసుకుని, మే మే ఘనులమనుకొని,- యెద్దెమంటే తెద్దెమని,- వారిచేత పలికించి మేము యావన్మందిమీ వినోదించి,- ఓ తృణం ముట్టజెప్పడం- సాగనంపడం. పరిపాటి అయిపోయినది; యింతకు పూర్వము వచ్చిన వారు, కష్టసుఖములు పారజూచిన వారూ,- సభామర్యాద పాటించే వారూ, మరిన్నీ వినయభూషితులూ కావ డంతో,- మమ్మల్ని గద్దించలేదు: మృదు వుగా బుద్ధి చెప్పలేదు!

విద్యనేర్పడం- ఎదుటివాడిని జయించ డానికా,- అంతశ్శత్రువులను జయించ డానికా,-

నాయనా,- సహాశివుని,- శిరమెక్కి- కూర్చున్నా- శీతాంశుడు.- గర్వించి చండ కిరణుడు కాలేడే!-

అదీ వినయము:

మా సభకు నీవు రావడం,- నే నలా కావడం - మంచికే!- ఏదో రామాకృష్ణా అనుకుంటూ;- యిప్పటికన్నా చదువుల సారం గ్రహించి తరించే యోగ్యత నాకు ప్రసాదించమని ఆ వరంధాముణ్ణి కొలుచు కుంటాను.

దీవెన కోరినావు: నిన్ను దీవించే అర్హత నాకు నీవలెనే ప్రాప్తించింది:

నీవంశమువారికి యిదే దీవెన- చదువరు లైననూ, సంస్కారులై సన్మార్గగాములై

సద్భక్తికాములై- మీ తాళ్ళపాక వారు విలసిల్లేరు గాక!——.

యిలా సెలవిచ్చి, నన్ను పుత్రవాత్స ల్యంతో ఆదరించి.- వారు అనుమతించగా అక్కడనుండి కదలినాను! వంచిన తల ఎత్తకుండా,- ఎటుపోవుచున్నదీ కూడా, తెలియకుండా,- ఎన్ని ప్రొద్దులునడచానో?-

వారు సజ్జనులు: కనుక,-

నన్ను మన్నించినారు:

కాని, నా ఆరాటము తగ్గలేదు.

అంతలో.. వారి..దీవెన జ్ఞప్తికి రావడం. కొంత చిత్తశాంతి లభించడం.. మళ్ళా ఏక ఉరవడిని జరిగినది గురుతుకు రావడము - మతిపోయినట్టు కావడం - యిదీ నా స్థితి-

నా సుకృతమే.. యిక్కడికి చేర్చింది- మా అవ్వ దీవెన నన్ను - గృహస్తును చేసింది ! యిది, తేటతెల్లమేకద !-

అయ్యేది..'ఒక్క ఘట్టము - తమరు, తండ్రివంటివారైనారు కనుక మనవిచేయడం విధాయకం - మళ్లీ.. మొదలుకువస్తాను-

నేను, పుట్టి బుద్ధెరిగిన తాళ్ళపాకకు వెన్నుచూపినది, నేటికిసరిగా పదారేళ్ళనాడు !

నాకు, చిన్నప్పటినుంచీ కాలు నిలిచేది కాదు !

మా పెద్దలందరూ.. నా ఎరికలో,.. యిల్లో.. నారాయణులు !

నాకు ఎవరిపోలిక వచ్చిందో తెలియదు! ఉపనయనానంతరం, వారికి, తోచినంతవరకూ.. నాకు ప్రాప్తమున్నంతవరకూ - మా నాయనగారే చెప్పారు - అంతవరకూ లేని తపన అప్పుడు ప్రారంభమైనది. నా వైఖరి గమనించినారు : వైనం అడిగినారు. నేను, మాట్లాడాచలేదు - సరే నన్నారు ! కాదు, కూడదని, మాటవరసకన్నా అనక పోగా, వారేమని సెలవిచ్చి తరలించినారంటే-

నారాయణా, ఉన్నఊరినీ కన్నవారినీ మరచిపో! యిక మీదట నీకు ఆ శ్రీహరి తండ్రి- శ్రీదేవి తల్లి : హరిభక్తులు బంధుకోటి : యీ జగమే స్వగ్రామము :

మన గంగవ్వకు విన్నవించుకుని,.. కామక్కచేత ఔననిపించుకుని. క్షేమాన పోయేవుకాని !—

వారలా అన్నమీదట, దారినే పోయి.. మా పొలిమేర కాచే గంగవ్వకు మ్రొక్కులిచ్చుకున్నాను:- యిలా విన్నవించుకున్నాను :—

అవ్వా.. యింట పెరిగిన చదువు వంటబట్టింది- ఆకళింపుకొచ్చి, అర్థాకలిమీదున్నా !- విద్యలు తేటోలున్నా- నేనే సీమమెట్టినా.. ఎదుట నీవుండాలి-

నేనే తప్పుచేసినా.. నావెన్ను కాయాలి!-

నేనీ తీరున మనవులిచ్చుకుంటూ ఉండగా.. అంతలో.. మా కామక్క.. మా జడల మర్రి చెల్లెలు.. భూమితోపాటుపట్టి.. ఆకాశమంత బుద్దెరిగిన ఆడకూతురు.. మా గంగవ్వ గొంతు, మా గణాచారి.. గాలిమీద తేలుతూ.. ఎండమీద ఊగుతూ, వచ్చింది- మనసుకు కన్నులు తెచ్చుకు మావంక జూసింది. గంటమ్రోగినట్లు నవ్వింది, పెదవి బిగించి భ్రమరనాదం జేసింది. రావాకల్లే, మెరమెరలాడింది ! గొంతు గలగల్లాడింది-

'కూకటికి గుప్పెడెదగరా - కుదురులేక తిరగరా - చీకటి మానల్లె వెలుగుమేసి.. చిగురేయరా పదారేళ్ళూ !

అన్నేళ్ళ కన్నేళ్ళకు - అయ్యలూ - కాలుమళ్ళ.. కన్నుమళ్ళ, కానున్నదయ్యేనురా - సీమగాని సీమలో.. చిగురంత పొద్దులో కడలిపుట్టిన పండు చిలుకుముగ్గేయంగ వాలభానుడ నీకు చెంగల్వ మొక్కంగ మాధవుడె మన్మధుడు అయ్యేనురా - అయ్యలూ - అవ్వ పలికింది - పో !-'

అనాడు, కామక్క పలికింది - అక్షరాలా యీనాడు ఫలించింది !

జరిగినదానికి, మనం కర్తలముకాము ! మా

గంగవ్వ కరుణ - మాధవస్వామి నిర్వహణ.... !

అని మా నాయనగారిని అనునయించి.. అందరూ సుఖంగా, ఉంటూండగా.. ఓ నాలుగుమాసాలుజరిగినవి: మా.లక్కమ్మకు పెద్దపిల్లవాడు కడుపునపడ్డాడు : మూడో నెల వెళ్ళకముందు.. పుట్టింటివారు చేయవలసిన ముచ్చటలుచేశారు: ఆనాడే మీ నాయన మళ్ళీ దేశసంచారం ప్రారంభించాడు : అలా వెళ్ళివెళ్ళి.. పిల్లవాడికి ఏడో నెల జొరబడుతూండగా.. మళ్లీ ప్రత్యక్షమైనాడు : పసివాడికి నామకరణ మహోత్సవాదికములు లక్షణంగా జరిగినవి : యీ విడత.. మీనాయన ఏణ్ణర్థంపాటు.. యింటిపట్టునే ఉన్నాడు- మావాళ్ళు.. కుర్రవాడికి కాలు కుదిరిందని సంతోషించినారు: ఊహూ.. మళ్లీ యథాప్రకారం ! సరిగ్గా.. ఏడాదికి తిరిగి వచ్చాడు. తొట్టిలో కేరింతలాడుతున్న కవలపిల్లల్ని చూశాడు: బ్రహ్మానంద భరితుడైనట్టూ కనిపించాడు : యీసారి, ఏకళనున్నాడో.. రెండేళ్ళపాటు పదచలనం చేయలేదు :

నీ పుటకలకు ముందు- అంతకాలమూ కిమ్మనకుండా.. ఉన్నవాడు.. మా నాయన యిక ఉగ్గపట్టలేక.. మాదావతో.. కించిత్, యీ ప్రస్తావనచేశారు : ప్రయాణం పెట్టుకున్నావా, నాయనా!' యీ ఒక్కవాక్యమే వారన్నది! ఆయన.. కశాఘాతం తగిలినట్లు త్రుళ్ళపడి.. మంగలాన జాజులు వేగిన మొగంపెట్టి- 'చిత్తము! తిరిగిరాగానే మరి పదచలనం చేయను.' అని వినయం ఉట్టిపడేట్టు చెప్పి.. పయనించినాడు !

ఈ విషయము, మొన్న మొన్నటివరకూ మాకు తెలియనే తెలియదు సుమీ !

నీకు అయిదోనెల రాగానే.. పూర్ణిమనాడు.. మన యింట ఆచారం ప్రకారము.. అందరమూ మాధవస్వామి ఆలయమునకు పోయినాము ! అలా.. ఎదుట స్వామివారు! శంఖ చక్రాది భూషితులు ! వారికి మొక్కిన కన్నులతో, మీ నలుగురివంక జూచినాను ! అది.. నాభ్రమే అనుకో.. హరి కరుణే అనుకో.. మీ అన్నదమ్ములు.. స్వామివారి, శంఖ చక్ర కౌమోదకీ నందకములవలె.. నా కంటికి తోచినారు ! నిజమిది నాయనా-

పరమానందములో.. మా లక్కమ్మకిది తెలియజెప్పి.. 'అమ్మాయి - నీ కడుపు చలువను, స్వామిని నిరాయుధుణ్ణి చేస్తున్నావమ్మా !- మళ్లీ సాలుకు.. అ చాపముకూడా మిగలదు !' అన్నాను ! యీ ముక్కలు కేవలం ఆనందం కొలదీ అన్నవి ! అలా అనడమే.. అపచారమైనది ! ఆవేళా - విశేషమేమోగాని....

విని వినంగానే.. మా లక్కమ్మ కనులు జ్యోతులవలె మెరసినవి ! 'అన్నా !- ఎంత మాట పుట్టిందన్నా !-' అంటూ వాపోయినది ! 'స్వామిని నిరాయుధుణ్ణి చేసిన పాపాన.. నా త్రోవను నేను పోయేను, శార్ఙపాణిని మీరే సేవించుకుందురుగాని-' అని శపథముగా పలికినది....నీ చెక్కిలి నిమురుతూ.. 'చిన్నవాడా !-

అమ్మవంకవారి దైవానికి.. దూరమౌతున్నావ్! యిక నీ యిలవేలుపును నీవే వెదుక్కోవాలి-' అన్నది! అందుకు నా మనసు ఎంత క్షోభపడిందని.? బ్రతిమాలుకున్నాను, బామాలుకున్నాను! అయినవారిచేత చెప్పించాను ! చివరకు, మా నాయన కూడా.. చేతులుపట్టుకుని.. నట్టింటి శ్రీమహాలక్ష్మివమ్మా- నీవు అలిగి పోరాదే మా

అమ్మా.. ఎల్లకాలము పిల్లల్ని చల్లగా చూడవే.! అంటూ ఎంతో యిదయినాను: ఉహూం.. మీ అమ్మ అన్నదికదా.. నాన్నా!.. నాకు ఎవరిమీద అలుక!.. యిటుకన్నవారు, ఎదుట మాధవస్వామి!.. యింటపుట్టిన ఆడ పడుచు ఎంత సలక్షణంగాఉన్నా,.. యిల్లు పట్టిన ఆడపడుచు కారాదని పెద్దలంటారు కదా. మా అత్తమామలకు.. మా యోగ క్షేమములు తెలుస్తూనే ఉన్నా.. వారిక్కడికి దయచేయలేదు: మేమక్కడికి పోయి పది పొద్దులైనా ఉండలేదు: మీ ముచ్చటతీరింది: యోగ్యుడైన అల్లుణ్ణి తెచ్చుకున్నారు.. మన మల ముద్దుమురిపాలు చూసి ఆనందిస్తున్నారు: నామటుకు నేను, వారు ఎప్పుడు తిరిగి దయచేస్తారా.. అని ఎదురు చూడటమూ, రాంగనే.. వారిసేవల కొదగడమూ, పసివాళ్ళతో సతమతము కావడమూ. ఆవేళ కావేళకు మాధవస్వామిని కొలుచుకోవడమూ.

ఇలాగే కాలము వెళ్ళమారుస్తున్నాను గాని,.. ఒక్కనాడైనా,.. మా అత్తమామలను తలచిన పుణ్యాన పోవడం కాని.. వారిని చూడవలెననే అభిలాష కాని కలగలేదు: యిది.. నిజానికి లోక విడ్డూరమే! మీరు, కనుచూపుమేరలో,.. చాలినవారూ,.. సభాపతులూ,.. కావడంతో,.. ఎవరూ, కలుగజేసుకొనలేదు కాని.. మరో సామాన్య గృహస్థు, యిలాగే, అల్లుడివంకవారి ప్రమేయం లేకుండా, పెళ్ళిచేసి.. నాలుగు పురుళ్ళు పోసుకున్నా.. చుట్టపు చూపుగా నన్నా కుమార్తెను ఆ గడప త్రొక్కనియ్యలేదంటే.. మీ మటుకు మీ రూరుకునే వారా చెప్పండి! ఎందుచేతనో.. మీకూ నాకూ తోచలేదు: కావలసినవాళ్ళ చెప్పలేదు! అది ఎవరిలోపమూ అనడానికి వీల్లేదు: కారణార్థం అలా ఉంది; యీక్షణంవరకూ!

అన్నయ్య - నాబిడ్డలమీది ఆపేక్షకొద్దీ.. అలా అన్నాడు!

అందులో,.. తప్పులేదు!

కాని,.. నాకెందుకో - అలా పలికింది అన్నయ్యకాదు.. మన స్వామివారే అనిపించింది. ఒక చెంపన ఆనందం.. ఆనందమంత ఆక్రోశం,.. నన్నలముకున్నది: అంగరంగ వైభవాలతో నిత్య సేవలందుకుంటూన్న స్వామివారి హస్తములనుండి ఆ వరద ముద్రలను నేను దోచుకున్నానా - వారిని నిరాభరణులను చేసినానా,.. స్వామివారు చిన్నబోయినారా - పాలకడలివలె,.. వెలుగుపొంగే గర్భాలయం కటిక చీకటి పాల్జేసిన పాపాత్మురాలిని నేనా?.. నా జన్మలన్నీ ఒక్కపరి ఆక్రోశించినవి! ఆ చీకటిలో,.. మాధవుని కోసం,.. మన పెద్దలు చేసిన తపస్సు, వెదకులాడినది! నా మనస్సు మువ్వలు ఘణఘణలాడినట్లయినది: బాలకృష్ణుడు,.. మువ్వల చిందులు వేసే గోపాలుడై,.. దరియవచ్చినాడు! ఆ స్వామి సమీపించినకొలదీ.. మాధవుడు, మబ్బుచాటున మెరుపై,.. రేకతోచకుండ కనుమరుగైనాడు! నా కనులలో మువ్వ గోపాలుడు కాపురము కట్టినాడు: వాడే నా చేత పలికించినాడేమో! తెలియదు - అర్థముకాదు. తరతరాలుగా,.. మన యిలవేల్పై వెలసిన స్వామి - మాకు దూరం కావడం ఏమిటి. ఈ పసికందు, తన దైవాన్ని తాను వెదుకుకోవడమేమిటి? దైవమే తేల్చవలె!

నాయనా.. నేను మాఅత్తమామ ఇంటికి పోయేను! అన్నను సాయమిచ్చి పంపు! బాలును! మరి,.. సారెచీరెలు కోరను! నేను చేసిన పూజలే మాకు సిరిసంపదలయేను! నేను నోచిన నోములే నా బిడ్డలకు గుణగణాలిచ్చేను: నా నుదుటి కుంకుమే.. నా యిలవేలుపయ్యేను-....'

అని,.. ఆపూటే,.. మీ ఊరికి పయనమైంది:

వెంట నేను వెళ్ళినాను:

దారిపొడుగునా, చిన్ననాటివలెనే ఎన్నో కబురులూ కథలూ చెప్పుకున్నాము! విడిసిన తావున,.. అచ్చనగాయ లాడుకుని,.. కేరింతలు కొట్టి,.. ఎన్నడో మరచిపోయిన పాటలు పాడి,.. ఒక్క క్షణమైనా,.. మరో ధ్యాస లేకుండా,.. ప్రయాణము సాగించినాము: నేను చిన్నబోతానని మాలక్షమ్మ గ్రహించి,.. యిలాగారాబాలు పోయి నన్ను మఖ్యపెట్టింది, కాని.. నామనసులో కించ మాయుందే:

మీయింట అడుగుపెట్టాము: ఎదురుగా మీనాయన.. మీతాత ముత్తవలు:

మీ నాయన, మొగము అంతజేసుకుని,.. తలిదండ్రుల వంక జూసి,..: అదుగో నేను చెప్పలేదా.. అన్నాడు! మీనాయన వేత్తరా!

మాచెల్లెలిసీ,.. మిమ్మల్నీ విడిచిపోలేక కదులుదామనడం,.. నిలిచిపోవడం.. అలా పది పొద్దులు గడచినవి! యిహ, ఎట్టకేలకు ఊళ్ళో ఉత్సవాలు దగ్గిరపడుతూండటంతో.. ఎలాగయితేనేం, ఒకనాడు.. అటు జూసి, యిటుచూసి, తటాపటి తారాడి.. అమ్మా, అక్కమ్మా!.. నేవెళ్ళిరానా!.. అనడం బ్రహ్మప్రళయం అయిందనుకో.. మీ అమ్మగారి,

జ్యోతి దీపావళి సంచిక
వ్యాసాల పోటీలో
బహుమతి పొందిన విద్యార్థి
శ్రీ వి. వి. సత్యప్రసాద్

ఆ సందర్భంలో.. రవంత బలవంతం చేసినా.. పోనీ, మాటవరసకన్నా.. అదేమిటన్నా! అప్పుడే ఏం తొందర, పెళదువు గానిలే.. ఉత్సవాలంటావా! యిక్కడనుంచి మ్రొక్కితే స్వామి స్వీకరించడా.. అలా అన్నట్టాయెనా అక్కడ పీఠంవేసుక్కూచునే వాడినే.. కాని, మీఅమ్మ అనకపోగా, పెద్దవాడా!.. వచ్చి.. ఎన్నాళ్ళయిందో.. ఎన్నడూ ఊరువిడిచిన వాడవు కావు! పోయిరా,.. సాలుకోసారి వచ్చి.. పిల్లవాళ్లను చూసి పోతూండు:.. అన్నది: మృదువుగానే అన్నాదనుకో, కాని.. నాకు చెంప పెట్టుగా తగిలింది.

[సశేషం]

వీడి పేరు, "శంకరం." వీడిపేరు ఇదని తెలిసినవాళ్లు మా ఊళ్లో చాలా అరుదు. అందరూ వీడిని, "తమ్ముడూ" అనే పిలుస్తారు. వీడి అక్కయ్యలూ, చెల్లెళ్లూ, అన్నయ్యలూ, తమ్ముళ్ళూ, బావలూ, మరదళ్ళూ ఒకళ్లేమిటి, ఇంట్లో అందరూ కూడా ఇలాగేపిలుస్తారు. ముఖ్యంగా, తల్లి కూడా "తమ్ముడూ" అంటూనే పిలుస్తుంది.

ముచ్చటగా శంకరం అనే పేరుంటే— వెధవది ఇదేంపేరు?" అని విసుక్కుంటూనే ఉంటాడు పాపం మా వాడు.

ఈ విధంగా ఇంట్లో అందరితో పాటు మాకూ అలవాటయిపోయింది వాడి నలా పిలవడం. మాతోపాటు, కిళ్లీకొట్టు రంగయ్యకి, కిరాణాకొట్టు పెద్దకాపుకి, ఫ్యాన్సీ షాపు అప్పలరాజుకి, వగైరా వగైరా లందరికీ కూడా ఇదే అలవాటు. వీళ్ళందరినీ నమిలి మింగేద్దామన్నంత కోపంతో లోలోపల మండిపోతూ ఉంటాడు పాపం మా శంకరం గరళకంఠుడిలాగ- కక్కా లేడు, మింగాలేడు.

సన్నంగా, పొడుగ్గా, ఎఱ్ఱగా ఉంటాడు. మధ్యపాపిడితో నల్లని జుట్టు. కనుబొమ్మల మధ్య చిన్న తిలకంబొట్టు. దళసరి కళ్ళద్దాలజోడు; కాళ్ళకి ఆకుజోడు. వెడల్పాటి బుఱ్ఱ, కొళ్చన్ మార్కులా వంపుతిరిగిన నడుము, ఇదీ శాల్తీ.

చేతిలో సంచి. నోట్లో బీడీతో బయలు దేరుతాడు పొద్దున్నే మార్కెట్టుకి.

"ఏమోయ్ ! వంకాయలు వీశ ఎలాగ?" మార్కెట్టులో శంకరం!

"ఈశెలు లేవుగా దాబూ....గాములు!" అంగడివాడు, పొరపాటు సవరిస్తాడు!

"అబ్బ ! అదేనోయ్. వీశకు సరిగా సరిపోయే తూకానికి ఖరీదెంతా, అని అడుగుతున్నా!" గ్రాముల లెక్క తెలియని శంకరం చిరాకు.

"ఓహో....అదా బాబో !....వదకొండణాలు!"

"అణాలు లేవ్గా నాయనా !....పైసలు!" కోపంతో వెక్కిరింపు!

"ఏమో బాబూ ! పైసాలు లెక్కెట్టుకోడం సరీగా తెలిసి సావదు మాకు...." కొట్టువాడి సంజాయిషీ పూర్తికాకుండానే.

"ఓ !....తెలివితేటలకేమీ లోటులేదు - పైసల లెఖ్ఖ తెలియదుట-నిన్నగాక మొన్నొచ్చినగ్రాములు తెలిసిపోయాయి - డబ్బు దగ్గిర పుట్టుకొస్తాయి ఎక్కడలేని తెలివితేటలూనూ - వెధవలు...." నెమ్మదిగా విసుక్కుంటూనే ఇంకో కొట్లో దూర్తాడు!- మా-వాడికి యిలాంటి తిక్కపనులుమామూలే లెండి ! వీధిలో కొంచెం తక్కువయినా ఇంట్లో జాస్తీమే! ఏదో ఓ రెండుకూరలు కొనుక్కొని ఇల్లు చేరక యెందుకుచెప్పండి వీటికి వ్యర్థప్రసంగం?

ఎలాగో మార్కెట్టుపని ముగించి, తిరిగి వచ్చేటప్పుడు దారిలో రంగయ్య కొట్టుమీద ఓ అణా బీడీలు, ఒక వక్కపొడి పొట్లాం తీసుకొని మరీ ఇంటి కొస్తాడు! ఈ బజారు పని చూడడం మావాడికి కాలకృత్యం లాంటిది!

● ● ●

వీడు పుట్టడం ఒక శుభ సమయంలోనే పుట్టాడు! కానయితే, వీడి ఆరేడు సంవత్సరాల వయసులోనే తండ్రి పోయాడు! తల్లే రెండుస్థానాలూ ఆక్రమించి, వీడిని

ఆకొండి వెంకటరత్నం

పెంచి పెద్దచేసింది. అల్లారుముద్దుగా మాత్రం కాదు! అమ్మంటే భయం కూడా ఉంది వీడికి!

ఓనాడు— అంటే మేం గోచీల బళ్ళో చదువుకునే రోజుల్లో— ఆడుకుందుకు పిలుద్దామని వాళ్ళింటికెళ్ళాము.

"తమ్ముడూ, ఒరే....తమ్ముడూ,...." అంటూ అయిదారుసార్లు పిలిచాం! అంతే మహాకాళిలా వచ్చింది వాళ్ళ పెద్దక్క. చేతిలో చిన్నచీపురుంది.

"ఏమిట్రా కూస్తున్నారు? దొంగ పీనుగుల్లారా?— నాకు తమ్ముడైతే మీకూ తమ్ముడట్రా? గాడిదలూ ...." అంటూ చీపుడు తిరగేసి పైపైకొచ్చేస్తోంది. (మహాకోపం లెండి ఈ మహంకాళికి).

ఎందుకేనా మంచిదని దూరంగా పారిపోయి, చెయ్యి పైకీ క్రిందకీ ఆడించి—

"మరి నీకు తమ్ముడౌతే, మీ అమ్మకీ, ఊరందరికీ ఎలా అయ్యాడేం? మమ్మల్నాడిపోసుకుంటావు?" అన్నాడు కిష్టిగాడు!

"నోర్ముయ్ వెధవ్వా!" అంటూ వాడి మీదకి పంగె త్తింది కాళీమాత! వాడు తుర్రుమన్నాడు; మేమూ అనుసరించాం.

అలు మేము తమ్ముడూ అని పిలవడం వాడికి యిష్టంలేదని ముందే చెప్పానుగా! కసి ఉందిగాని ఏం చెయ్యలేదు! అంచాత ఈ మహంకాళిని వాడే మామీదకి తోలాడని అనుకున్నాం—

మాష్టర్లని ఏడిపించటం అంటే మా వాడికి భలే సరదా! ఆప్రైములో ఎక్కడలేని మొండి ధైర్యం ఆవరించుతుంది వాడిని! గోచీలబళ్ళో మాష్టర్ల దగ్గిర్నించి, కాలేజీ లెక్చరర్లదాకా వీడి బాధననుభవించారు!

"అ, ఆలు దిద్దరా అంటే," "కాగుణింతం కావాలి మాస్టారూ అనేవాడు ఒకటో క్లాసులో!

పాఠం బాగా సాగుతూంటే, "ఒంటేలు సార్" అనేవాడు ఒకటో ఫారంలో—

పోగా పోగా ఓనాటికి స్కూలుఫైనల్లోకి వచ్చాడు. ఓరోజు స్కూలు తనిఖీకి, ఇనస్పెక్టరుగారొచ్చారు. రాగానే మావాడి క్లాసే ప్రవేశించారు: ఆరోజు మొదటి లీడరు సెలవు. వీడురెండో లీడరు.

ఇన్‌స్పెక్టరుగారు రాగానే వేసిన ప్రశ్న "ఎవరు ఈ క్లాసు లీడరు?" అని.

నించొని, "నేను సార్!" అన్నాడు తమ్ముడు!

"నువ్వు నాయకుడివా? వినాయకుడివా?" అని తక్కున అడిగేశారు! వీడి కళ్ళజోడూ, వాటం చూసి అలా అడగాలనిపించి నట్టుందాయనకి! (మొట్టికాయలతో బుఱ్ఱ వేడెక్కిపోయి, కళ్ళలోకి దిగి, అమధ్య ఓ కళ్ళజోడు ప్రాప్తించింది లెండి).

వీడు తెల్లబోయాడు! ఆలోచించి, ఆలోచించి, చివరికి, "నేను వినాయకుడినే సార్!" అన్నాడు!

క్లాసంతా గొల్లుమంది! అయన రెచ్చిపోయారు!

"తొండంలేదు, దంతాల్లేవు, బొజ్జలేదు, నాలుగు కాళ్ళు లేవు, నక్కవాటం నువ్వూను; నువ్వు వినాయకుడివేమిటి?" అంటూ వీడ్ని ముందు కానిచ్చి, తర్వాత స్కూలంతటినీ దుమ్మెత్తారు!

"ఏమిటండి, మీ ప్రశ్నలు?" అని ఇన్‌స్పెక్టరుగారిని అడిగే ధైర్యంలేని హెడ్మాష్టారు,

"బోడివెధవా! ఏమిట్రా నీ సమాధానాలు? తిన్నగా చెప్పలేవూ? ఇలాంటితిక్కపనులు చేస్తే టి. సి. ఇచ్చి పంపేస్తాను జాగ్రత్త!" కోపం నటిస్తూ మావాడిని కసిరాడు!

"ఒకవేళ వినాయకుడంటే కూచుని తినేవాడూ, నాయకుడంటే పనిచేసేవాడూ, అనే ఉద్దేశ్యంలో అడగలేదుగదా ఆయన?.. నాయకుణ్ణని చెప్పవలిసింది!.... పొరపాటైపోయింది...." అని తర్వాత తీరిగ్గా అనుకున్నాడు!

● ● ●

వీడి మరదలు పేరు, 'మంగతాయారు' ఈ తాయారంటే మా శంకరానికి చాలా చాలా కోపం! మామూలు మరదలైతే అంత కోపం ఉండకపోను! కాని, ఆ అమ్మాయిని వీడికి కట్టబెడదామనుకుంటున్నారు వీళ్ళపెద్దలు. మరి అటువంటప్పుడు, అస్తమానూ, ఆతాయారు వీడిని 'తమ్ముడూ, తమ్ముడూ'. అని ఉడికించుతూంటే ఏం బావుంటుంది చెప్పండి? ఏదో ఒకసారి, రెండుసార్లూ! అంతేగాని, కాబోయే మొగుణ్ణి పట్టుకొని పూసతాయిస్తే ఏ మగాడు ఊరుకుంటాడు చెప్పండి? ఊరుకోలేడు కూడా. అందుకే మా శంకరం తాయారుమీద అంతగా కోపగించింది! అంతేకాదు! ఓ శుభముహూర్తాన, "ఈ బోడి తాయారుని పెళ్ళిచేసుకోను!" అని నిశ్చయం చేసుకున్నాడు కూడా! తాయారు శెలవుల్లో వీళ్ళింటికొస్తే, మునుపటిలా ఆడుకుందికి పరిగెట్టడం మానేశాడు. తప్పుకు తప్పుకు తిరిగేవాడు. ఓ మూల భయం పీకుతున్నా తాయారంటే కోపమే!—

అయిదేళ్ళపాటు, ఇంటిపోరు లేకుండా, స్వేచ్ఛగా కాలేజీ జీవితం అనుభవించాడు! (ఇంటి పోరుకి ఇల్లాలే ఉండక్కరలేదుగా! తల్లిపోరు కూడా భరించ లేదు వీడు.) కాబోయే ఇల్లాలిపోరుకూడా లేదు యీ అయిదేళ్ళూ! తదనంతరం ఓ డిగ్రీముక్క చేతబుచ్చుకొని, బీడీముక్క నోట కరచుకొని, కాలేజీ వదలి ఇల్లు చేరాడు!

ఉద్యోగాలకోసం ప్రయత్నాలు చెయ్యకపోలేదు! కాని వీడి పర్సనాలిటీ చూసి ఉద్యోగం యీయడానికి జడిశారు, అధికారులంతా!

"ఆఁ .... ఈ రోజుల్లో ఉద్యోగాలెక్కడ దొరుకుతున్నాయిలెద్దూ!- తిండికి లోటు లేకుండా ఆస్తిఉంది! మనకి ఉద్యోగం ఎందుకు?" అనేసుకుని, బీడీ ముట్టించి, హాయిగా దమ్ములాగేవాడు!

ఈ మధ్య ఓ చల్లని సాయంత్రం, ఉసిరిచెట్టు మొదలుకు జారబడి, తదేకధ్యానంతో ఒక డిటెక్టివ్ నవల చదువుతున్నాడు తమ్ముడు! ఇంతలో....

"నాయనా!.... తమ్ముడూ!" అని దగ్గర్లో వినిపించింది!

"ఛీ! మంచి సస్పెన్సులో ఏమిటీ న్యూసెన్సు?" అని కసురుదామని ఇటు తిరిగాడు! ఆ పిలిచింది మాతృమూర్తని తెలిసి, మాటలు మింగేసి, ఏమిటన్నట్టు చూశాడు!

ఉపోద్ఘాతం గట్రా లేకుండా చెప్పేదేదో సూటిగా చెప్పడం మొదలెట్టిందావిడ! "మామయ్య ఉత్తరం రాశాడురా! ఈ

మాఘమాసంలో మంచి ముహూర్తాలున్నాయిట. పెట్టిస్తానంటున్నాడు! ఏమంటావురా నాయనా?"

"అమ్మా! ఏమిటి? ఆ తిక్కమంగమ్మని నేను పెళ్లాడనామ్మా?....అసంభవం!" అని శంకరం నోట్లోంచి గట్టిగా రాబోయిన మాటలు, భయంతో లోపలికి పోయి, "అమ్మా....ఆ తాయార్ని....నేను....పెళ్ళి చేసుకోనే...." అని నసుగుతూ బయటికి వచ్చాయి!

"హేడిశావుగాని నాగమ్మా, వెంటనే ముహూర్తం పెట్టించమని రాస్తాను" అని నవ్వుతూ అనేసి వెళ్ళిపోయిం దావిడ!

పుస్తకంలో ఉన్న తల పైకి తీయకుండానే.... "అ....అమ్మా....అదంటే నాకు....భయమే...." అన్నాడు నెమ్మదిగా. సమాధానం రాకపోడం చూసి, తలెత్తాడు! తల్లిలేదుగా అక్కడ! "నయమే! వింది గాదు!" అనుకొని, కోపంగా,

"ఎలా చేస్తారో చూస్తాను! నాకిష్టం లేకుండానే పెళ్ళిచేస్తారేం వీళ్ళు? పెళ్ళట! పెళ్ళి చేసుకోక చేసుకోక ఇలాంటిదాన్నే చేసుకోవాలీ ఖర్మకాలి? జిడ్డోడుకుంటూ మొహం ఇదీను! చీమిడిముక్కు పిల్ల ఛ.. తలుచుకుంటేనే వికారం! దీన్నా నేను చేసుకోవడం! అదీకాక దానిపేరు చెబితేనే ఎక్కడలేని భ....చ్ఛీ! భయమేమిటి? దాని మొహం! అది, నన్నేం చేస్తుందని భయం?... ఛీ....ఛీ.... ఇలాంటి దాన్ని నేనెందుకు పెళ్ళాడాలి?— ఎలాగైనా ఈ పెళ్ళి తప్పించెయ్యాలి! కాని! ఎలాగ? ఎలాగ?.... ఎలాగా?" మా శంకరానికి ఆరురోజుల దాకా ఇవే ఆలోచనలు!

ఏడోనాడు వీడిపేర ఓ ఉత్తరంవచ్చింది! "రాతపరిచయంలేనిది! కాని, ఈ అక్షరాలు అక్షరాల్లా లేవు— ముత్యాలు!!.... ఓ హో హో...." అనుకున్నాడు కవరు చూస్తూనే!

"ప్రియమైన శ్రీ శంకరంగారికి,
అనేక నమస్కారములు!"

"ఎవరు గాళారో?" అనుకుంటూ కవరు విప్పాడు. ఓ చిన్న ఫొటో కింద పడింది. తీసి చూశాడు!

"అహా! ఇది ఫొటోకాదు! దేవకన్య ప్రతిరూపు! నిజంగా ఈ ఫొటోలో అమ్మాయి చాలా అందంగా ఉంది! ఆ కోలముఖం, సంపెంగ ముక్కు, చిన్ని గడ్డం, పెద్దపెద్ద కాటుక కళ్లు—ముఖానికి, పెద్ద తిలకంబొట్టు పెట్టుకుంది! గడ్డంమీద నల్లమచ్చ ఉంది - అది పుట్టుమచ్చో, బ్యూటీ స్పాటో? ఆ ముక్కుమీద, మొలక మొలిచినట్టు చిన్న ముక్కుపుడక కూడా ఉందే! ఆ కళ్ళు, అందంగా ఎందుకు నవ్వుతున్నాయో? ఆ పొడుగాటి జడ బాగా కనిపించాలని ముందుకి వేసుకొని మరీ తీయించుకుంది ఫొటో! సినిమా హీరోయిన్లను కూడా మరిపించే అందం సుమా! - నిస్సందేహంగా దేవకన్యే!! కాని, నాకెందుకుపంపిందబ్బా ఆ అమ్మాయి, అనుకుంటూనే కాయితం తీశాడు! మళ్ళీ ముత్యాలు ప్రత్యక్షం!! చదవడం మొదలు పెట్టాడు!

"ఎవరో చాలా మంచిదానిలా ఉంది! "తమ్ముడూ" అనకుండా, అందమైన అక్షరాలతో 'శంకరంగారూ' అంది ముచ్చటగా! తప్పకుండా ఈ ఉత్తరం ఫొటో

కట్టించుకోవాలి!" అనుకుని మళ్ళీ మొదలుపెట్టాడు ఉత్తరం!

"నేనెవరినని ఆశ్చర్యపోతున్నారా! ఆలోచించండి! జ్ఞాపకం వచ్చానా?"

తెల్లబోయాడు ఏమీ అర్థంకాక!

"ఏమిటండీ అలా తెల్లబోయిచూస్తారు?- గుర్తురాలేదుకదూ? ఫొటో మళ్లీ ఓసారి జాగ్రత్తగా చూడండి! ముందు చూసి, తర్వాత నా ఉత్తరాన్ని పూర్తిచెయ్యండి!"

"రామచంద్రా!" అనుకుని మళ్ళీ ఫొటోని చూడ్డం ప్రారంభించాడు. పెద్ద డిటెక్టివ్‌లాగ వివిధకోణాల్లోనూ పరిశీలించాడు! ఫొటో తలక్రిందులుగా కూడా చేసి చూశాడు! అంతు దొరకలేదు!

"ఎవ్వరోబాబూ ఈ అజ్ఞాత సుందరి!" అనుకుంటూ ఉత్తరం తీశాడు ఇంక ఎంతసేపు చూసినా ఫొటో అంతుతేలదని!

"ఏమండీ, శంకరంగారూ తెలిసిందా నేనెవరో?.... పోనీ....అందంగా ఉన్నానా?"

"ఎవర్తిరాబాబూ యిది? సిగ్గూ ఎగ్గూ లేనిదానిలా ఉంది!" అనుకొని, మళ్ళీ మొదలుపెట్టాడు చదవడం!—

"నన్ను మీరు మరచిపోయారు శంకరం గారూ! నన్ను, మా అమ్మ 'మంగా!' అంటుంది! మా నాన్న, 'మంగళాంబా!' అంటారు. మా బామ్మ, 'తాయారూ' అని, మా అత్తయ్య, పూర్తిగా, 'మంగతాయారూ' అనీ అంటారు! ఇంక మా బావ ఉన్నాడు చూశారూ "మంగమ్మా!" అంటాడు....!"

"ఓసి తాయారూ, నువ్వటే?! ఎంత దానవయ్యావ్!!" అని ఆనందంగా అనేసుకొని, మళ్ళీ ఫొటో తీశాడు. ఫొటోలో తాయారు, చిలిపిగా చూస్తూ, కొంటెగా నవ్వుతోంది!

"ఏమిటీ, ఇది తిక్క తాయారు ఫొటోయే?" మళ్ళీ ఫొటోలోకి చూశాడు; అనుమానంగా కళ్ళు చిట్లించాడు; కళ్ళు మూసుకొని, ఐదు సంవత్సరాలనాటి తాయార్ని మనసులో ప్రదర్శించుకున్నాడు. చింపిరిజుట్టూ, చీమిడి ముక్కూ, గజ్జి చేతులూ - యిదీ అవతారం! మళ్లీ ఫొటోలోకి చూశాడు! "రేపు తనతో వెళ్ళికాబోతోందామెను! ఎవరి ఫొటోయో ఎందుకు పంపుతుంది? తాయారు ఫొటోయే అయి ఉంటుంది!" మళ్లీ ఫొటోలోకి చూస్తూ దీర్ఘాలోచనలో మునిగి పోయాడు!- సృష్టిరహస్యం ఏదో తెలుసుకున్న వేదాంతిలా వాడి ముఖం వికసించింది. రజస్వలానంతరం, స్త్రీ స్వరూపంలో కలిగే వింత మార్పులకి, నివ్వెరబోయి, దేవుడిని అదేపనిగా మెచ్చుకున్నాడు.

తాయారు అందానికి, ఆ ముత్యాలరాతకి ముగ్ధుడైపోయి ఏదో చేద్దామనుకున్నాడు ఆ ఫొటోని! కాని, అదంటే తనకి చిన్నప్పట్నించీ చాలా కోపమనే సంగతి వెంటనే జ్ఞాపకం వచ్చి, కోపంగా ఉత్తరాన్ని తీశాడు!

"బావా! ఐదారేళ్ళగా మనం కలుసుకో లేదు! - నేను ఊహించనంతగా మారి పోయాను కదు బావా? నన్ను, నువ్వుగుర్తుపట్టలేవనే ఊహించాను!

బావా! చిన్నప్పుడు నేను నిన్ను "తమ్ము....", అఁ అఁ....కోపగించకు, ఇప్పుడనడంలేదులే! - అనే దాన్ననేగా ఈనాడు నన్ను పెళ్ళిచేసుకోనన్నావుట?

చిన్నతనం చేష్టలకి. పెద్దయినా కూడా కోపం ఉంచుకుంటే ఎలా బావా?— పోనీ నాకేం తక్కువ? ఫొటో చూశావు! పి. యు. సి. ప్యాసయ్యాను— వీణ బాగా వాయిస్తాను (అలాగని మా గురువుగారు అంటార్లే). పైగా ఎంబ్రాయిడరీ. కుట్టుపని వంటపని కూడా బాగానేవచ్చు! సినిమా పాటలు కూడావచ్చు! ప్రతి ఆదివారం. ఉదయం ఆటలు తప్పకుండా చూస్తాను!.... జడ ఒదులుగానే అల్లుకోగలను: (బాబ్డ్ హైర్‌కి బామ్మ సుతరామూ ఒప్పుకోడంలేదు?) లిప్‌స్టిక్‌లూ. నైల్‌స్టిక్‌లూ లాంటివికూడా ఒద్దులే!(తాంబూలం. గోరింటాకులే మంచివని. బామ్మేఅంటుంది! మరి- ఇంకా బోలెడు క్వాలిఫికేషనులు ఉన్నాయి!

'బావా! అందుచేత. చిన్నతనం అల్లర్లూ. అవీ మరచిపోయి ...ఏం.... మరి. తెలవా?!

నీ ప్రియమైన మరదలు,
మంగతాయారు.

పి. ఎస్::ఇక మీద నిన్ను "త....", అని పిలవనని హామీ ఇస్తున్నాను. "శ్రీవారూ" అంటాను పెళ్ళవగానే!

ఉంటా.
నీ- మంగమ్మ"

ఉత్తరం అంతా చదివినా మా తమ్ముడి కోపం పోలేదు! కాయితం. కలం తీసుకొని—

"తాయారూ!

నీ ఉత్తరం అందింది! ఇంకా నాతో ఆడుకొని. కోపాన్ని ఎక్కువచేస్తున్నావు! నిన్ను పెళ్ళిచేసుకోడం. కలలో మాట!.... అంతే!....అ

శంకరం."

అని మూడు ముక్కలురాసి. పోస్టుచేసి. చేతులు దులుపుకున్నాడు! తిరుగు టపాలోనే తాయారు దగ్గర్నుంచి జవాబు వచ్చేసింది!

"బావా!

నువ్వంతగా కోపగిస్తే ఏం చెయ్యను!.... పోనీ....నా ఖర్మ. నీ దురదృష్టం!— మా మేనత్త కొడుకుతో నాకు పెళ్ళి నిశ్చయం చేశారు! ముహూర్తంకూడా పెడుతున్నారు! శుభలేఖ పంపుతాను! పెళ్ళికి వస్తావుకదూ! తప్పకుండా రావాలి!

నీ - తాయారు!"

"హుఁ! మేనత్త కొడుకుని గాకపోతే. మేనత్తనే చేసుకో! ఎవడిక్కావాలి?— పెళ్ళికి రావాలిట! పోనీలే. వెడితే తప్పు లేదు!" అనుకుని. పెళ్ళి తప్పిపోయింది కదా అని. ఆనందించి. బీడీ ముట్టించాడు.

తాయారు శుభలేఖపంపింది! చూడకూడదను కుంటూనే. చూశాడు మా శంకరం. వరుడిపేరు చూసి. నిశ్చేష్టుడయి పోయాడు! రెండు గ్లాసులమంచినీళ్ళు గడగడా తాగేసి.

"ఊఁ!....సరే!.... ఇంక మనమేం చేస్తాం?" అనుకున్నాడు. లోలోపల ఆనందిస్తూనే.

పెళ్ళి జరిగిపోయింది! ఆరాత్రి—

"మంగా! మొత్తానికి ఘటికురాలివే!" మా తమ్ముడిగొంతు!

"ఊఁ! మరేమనుకున్నారు?"

"ఉష్"....!

చెవులు రిక్కించుకువిన్నా. తర్వాత ఆ గదిలోంచి మరేం వినపడలేదు!! □□□

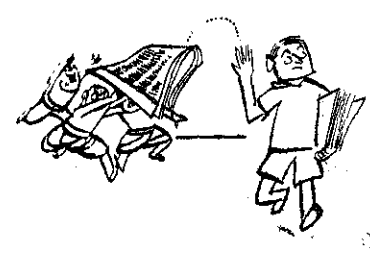
ఎవరి పత్రిక వారిదే

ఎస్.వి.యస్.

ఈమధ్య ఏదో అమెరికన్ మాగజైనులో చూశాను: "వోన్ యువర్ వోన్ కార్" అన్న ప్రకటన. అది చదవగానే "వోన్ యువర్ వోన్ పేపర్" అని మనదేశంలో పత్రికలన్నీ ప్రచారంచేస్తే నాలాటి పత్రికా పఠన వ్యసనంవున్న వాళ్ళంతా మహా సంతోషిస్తా రనిపించింది. అటు ఆ పత్రికల అమ్మకం కూడా పెరుగుతుంది. అలా అనడంలో నా స్వార్థం లేదని కాదు సుమండీ.

మా యింటి ఆవరణలో అంతా కలిసి మూడు నాలుగు కుటుంబాలు వుంటున్నాం. అందరికి వీధి ద్వారం ఒకటే. (అదే అన్ని అనర్థాలకీ కారణం). నేను ఆ యింటిలో ప్రవేశించక పూర్వం ఆ ప్రక్కింటి రామారావుగారు రోజూ పేపరు తెప్పించేవారట. నేను వచ్చాక ఆయన "ఎకానమీ డ్రైవ్" మొదలెట్టాడు. తత్ఫలితంగా నా పేపరే ఆ మూడు నాలుగు కుటుంబాలకీ దుబారా లేకుండా చేస్తోంది.

పేపరు కుర్రాడు యిలా "పేపరుసార్" అని కేక వేస్తాడో లేదో, యీ మూడు

కుటుంబాలలోని వాళ్ళూ పరుగెత్తుతారు అందుకునేందుకి (నాపేపరు!) నిజంగా అదొక రన్నింగ్ రేసులావుంటుంది. పెరటిలో ముఖ ప్రక్షాళన చేసుకుంటున్న నేను

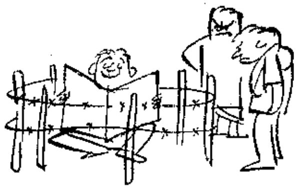

వచ్చేసరికి అప్పుడే పేపరు పరహస్తగతం! ఒకసారి నేనూ అలా పరుగెత్తాను. ఫలితం ద్వారానికి ఢీకొని తల బొప్పికట్టింది.

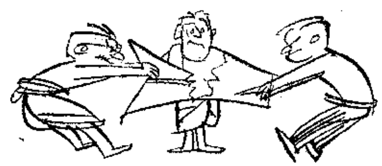
కాని పేపరు చిక్కలేదు. నేను నా స్వంత డబ్బుపెట్టి తెప్పించుకుంటున్న పేపరుమీద వీళ్లు ఎంత అధికారం చెలాయిస్తున్నారో చూడండి. వయస్సులో, అనుభవంలో వాళ్ళు పెద్దలు. గట్టిగా ఏమీ అనలేం. ఒకవేళ అంటే. వాళ్ళావిడ మా ఆవిడని నూతి దగ్గర సాధింపులు. "కాస్త పేపరు యివ్వడానికి అరిగిపోయాడు" అని. ఒక్కోసారి

ఆయనే అంటాడు "పాపం, మీరు చదువు తారు కాబోలు. ఇందండి" అని. కాని,

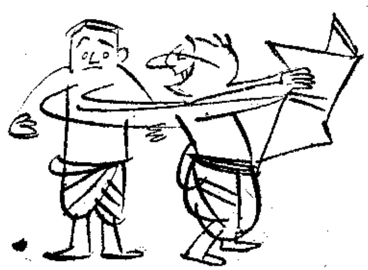
పేపరు తన చేతిలోనే వుంటుంది. ఇచ్చే సంకల్పం వున్నట్టు కూడా అగుపించదు. నాకు పెద్దలంటే అమిత గౌరవం (నిజం గానే) అందుకని "అబ్బే నాకు చాలా అర్జంటు పని వుంచిలెండి. మీరు చదవండి" అనిపోయి, గదిలోకూర్చుని, బాధని దిగ మింగుతాను.

తమాషా ఏమిటంటే ఒక్కొక్కప్పుడు ఆ పేపరును యిద్దరు ఆసామీలు ఒకేసారి అందుకోడం, ఆయన అటూ, యీాయన యిటూ "టగ్ ఆఫ్ వార్". ఫర్‌మని చిరిగి పోతుంది ఆ పేపరు. "ఆ రె సా రీ" అని

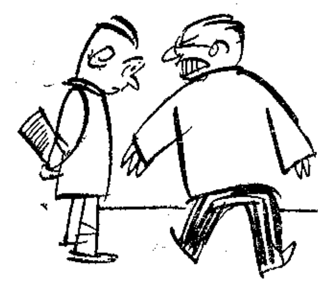
యిద్దరూ ఆముక్కలు అక్కడే వదేసి చక్కాపోతారు గదుల్లోకి. కిటికీల్లోంచి చూస్తాను. నేను ఆ ముక్కలు ఏరుకు న్నానో లేదో అని. "ఎలాగూ చిరిగి పోయిందికదా, ఆ ముక్కలివ్వండి పొయ్యి లోకి పనికివస్తాయి" అని మా శ్రీమతి సలహా ఇస్తుంది.

దీనికొక చిట్కా కనిపెట్టాను. కాస్త పెందరాళే లేచి ఆ గుమ్మం దగ్గరే పచారుచెయ్యటం. పేపరుబోయ్‌రాగానే నేనే స్వయంగా అందుకోవచ్చునని నాఊహ. కాని, యిందులో ఓపిక బాగా వుండాలి. ఆ పేపరు రోజూ విజయవాడనుంచి వుదయాని కల్లా యీ వూళ్ళో సరఫరా చేస్తారు. దాని రాక మా పాలవాడి రాకకన్నా అధ్వాన్నంగా వుంటుంది. మా పాలవాడే నయం, ఉదయం ఆరునుంచి పదిగంటల లోపున తెస్తాడనే నమ్మకంవుంది కాని. యీ పేపరు సూర్యో దయం మొదలు సూర్యాస్తమయం లోపున రాగల అవకాశం వుంది. ఆఫీసు, యింటి పనులు మానుకొని ఆ పేపరుకోసం పారా కాయడం పిచ్చిపని. పోతే, తీరా వచ్చిం దనుకోండి పేపరు. నాకు దక్కుతుందనే గ్యారంటీ ఏమిటి? ఆ ముసలాయన (అలా ఆయన్ని పిలిచానని రెండురోజులు నాతో మాటలు మానేశాడు ఆమధ్య). వచ్చి "ఏది నాయనా, ఒక్కసారి హెడ్ లైన్సు చూసి యిప్పుడే యిచ్చేస్తాను" అని చేతుల్లోంచి

గుంజుకు తీసుకుంటాడు. వెంకటేశంలా (కన్యాశుల్కం ఫేమ్) ముఖం వేశేసుకుని నిష్క్రమించాల్సిందే.

మరొక ప్లాన్ వేశాను. రోజూ పేపర్ని యింటికి యివ్వవద్దన్నాను. ఆఫీసుకి వెళ్ళే టప్పుడే న్యూస్ స్టాండు దగ్గర పేపరు తీసు కొని ఆఫీసుకు పోవడం, సాయంకాలం కూరల సంచీలో తీసుకురావడం. దీనివల్ల యింటిలో పోరు తప్పింది కొంతవరకు. కాని, యీసారి ఆఫీసులో ప్రారంభ మయింది. ఆఫీసుకు పేపరు తీసుకెళ్ళడం గొప్ప నేరం. ఆఫీసరు కంటబడ్డానూ, ఏదో ఖూనీకోరుని చూసినట్టు చూస్తాడు మనవైపు. కాస్త యెప్పుడేనా ఆఫీసుకి ఆలస్యం అయ్యామా, అనేస్తాడు: "పెద్ద లార్డులా పేపరు చేత్తో పుచ్చుకుని వస్తు

న్నావ్, ఆఫీసుకు" అని. (ఆ లార్డులు పేపరు చేత్తో పుచ్చుకొని తిరగడం ఈయన చూసినట్టు!)

ఇక ఎలాగో ఆఫీసరు కంటబడకుండా ఆఫీసులో ప్రవేశించగానే, అయ్యా - మన కోసమే నిరీక్షిస్తున్నట్టు కాచి వుంటారు మిత్రులు. రాగానే, తలొక పేజీ సర్దు కుంటారు. ఏమైనా అడ్డుచెబితే, మనల్ని వట్టి పిసినారివాడిగా చూస్తారు. సాయం కాలం మళ్లీ ఆ పేజీలన్నీ సేకరించుకోడం నా బాధ్యత. ఒక్కొక్కప్పుడు కొన్ని పేజీలు మిస్సింగ్. ఆఫీసు ఫైలుకి చుట్టి యింటికి తీసుకుపోతుంటారు. ఆఫీసుఫైలు యింటికి తీసుకెళ్తున్నట్టు సభ్యప్రపంచం చూస్తే నామోషీ! గుమస్తా జీవితంలో అదొక తమాషా!

మరొకసారి పేపరు తెమ్మని ఆఫీసరే బంట్రోతుద్వారా కబురంపుతాడు. ఆఫీస రంతవాడు మనపేపరు అడిగాడుగదా అని మురిసిపోయి యిస్తాను. కాని, తిరిగి వాపసు రాదు. ఆయనతోనే యింటికి పోతుంది. లేదా ఆయన బంట్రోతు జాగ్రతగా దాచు కుంటాడు. ఇలా రోజూ నాలాటివాళ్ళదగ్గర తీసుకుంటూ నెల అయ్యేసరికి అమ్ము కుంటాడు. అదొక రకమైన రాబడి వాడికి. అందువల్ల బుద్ధిగలవాడెవ్వడూ పేపరు యెప్పుడూ ఆఫీసుకి తీసుకెళ్ళకూడదు. ఇంటికి తెప్పించుకోడమే నయం.

పేపరు తెప్పించుకున్నవాళ్ళు యిన్ని దురవస్థలపాలు అవుతున్నారు. వాళ్ళని ఈ "పరాన్న భుక్కుల" బారినుంచి తప్పించే బాధ్యత పత్రికల వాళ్ళకి వుంది. వాళ్ళు "వోన్ యువర్ వోన్ పేపర్". "డోన్ట్ బెగ్ పేపర్" లాంటి ప్రకటనలద్వారా కొంత మేలు కలుగజేయగలరని గట్టిగా నమ్ముతున్నాను. □□□

వచ్చే నెల నుంచి
జ్యోతి పత్రిక సంచి
కల గనండి మంచి
మంచి ఫీచర్ల బంచి

రూపాయి బిళ్లలు

లలితా విశ్వనాథ్

మనవాళ్ళ సంపతరెడ్డా ? ఔ, దొరా, నాకు బాగానే గ్యాపకం. ఇనపరాయి వెతకడానికి పెద్ద కొండమీదకి వెళ్ళిన గ్యాంగులో నేనూ వుంటినిగా !

ఆ యెల్లటమే. మళ్ళీ రెడ్డి తిరిగి రానేలేదు.

మరేమయి పొయ్యాడు ? అని అడుగు తుంటివా ? ఎట్టా దొరా ? ఆ పెళ్నకి ఎవ్వడూ సరింగ సెప్పలేడు. నేను కూడ సెప్పలేను. నేనంటే మరి ఏమనుకుంటిరి దొరా ? మా కొండజాతోళ్ళందరికంటె ఎక్కువ సదువుకున్నాను. అనేక పట్టణా లలో తిరిగొచ్చినాను. మరి నాకు తెలియ కుండ ఈపెద్ద కొండ, చిన్నకొండ, మరి డమ్మ కొండ, సుట్టుపక్కల ఏతై గూడే లలో సీమకూడ సిటుక్కుమన్దు.

నా కర్థమయిందిలే దొరా. నువ్వేం ఎట్టి బుట్టవికాదులే. ఇంసూరు కంపెనోడివి. మరి, మరిడమ్మ కొండపక్కరోడ్డు ఏసినప్పుడు, లారీలో పనిచేసి, అది బోల్తా కొట్టంగాను ఇంసూరులో డబ్బు తిరిగి రాబట్టిన చౌద రయ్య కుడిబుజము కదటయ్యా నేను !

రెడ్డి సచ్చిండు అని సబూత్ కావాలం టవు ? అంతేనా. మరి నాకు తెలిసిన యిదంగా కదంతా జెపుదును. అందులో అడు సచ్చిండో బతికిండో నీవే ఆలోచిం చుకో. నేను సెప్పలేను.

ముందు గుంట నువ్వుకూచుకో దొరా. కదయితే మరి పెద్దది.

మరయితే, నీవు రెడ్డిని ఎరుగున్నోడి వేనా ? చూడ్లే ? పెద్ద ఆకారము, మంచి పొడువు. కళ్ళరెండు సాలయ్యా, ఎట్టాటో డేనా హడలి సావాల్సిందే. బొంగురు గొంతు. మీలాటి దొరలంతా, కోపమొస్తే కుక్కలతో ఎట్టా మాటాడుతారో, ఆడు మామూలుగా మాలాటి మడుసులుతో అట్ట మాటాడుతాడు.

నీ కర్దమవలే దొరా. మా కొండోళ్ళకి కోపం చాల మెల్లంగా వస్తది. అది సూసి మీ పట్టణంవోళ్ళు శాతకాని తనమో, భయమో అనుకుంటురు. ఆఖరికి మీకే తెలుస్తది.

కంగారు పడమోకు దొరా. నే సెప్పేది మనవాళ్ళ సంపతరెడ్డి కత. అది నీకు అర్ద మవాలంటే ఆడి నోరు, మనసు రెండూ నీకు తెలియాల.

ఔ, ఇక ఆడోళ్ల రోడ్డుమీద అడ్డెలితే సాలు. ఆడి ఒల్లంతా కళ్ళే. నీకు తెలం దేటి దొరా ! మా బీద జాతోళ్ళకి సొక్కాలు, పెద్దకోకలుంటయా ? ఇక రెడ్డిగాడుద్దేశము మా ఆడోళ్ళ అడ్ని సూసి సొక్కాఇప్పేసి నట్టే !

ఇసుకోక్కు దొరా. మరి మేమంతా ఆడ్ని ఎట్టనుకున్నమో, అట్టనే నువ్వనుకో పోతే, ఆడు సివంగిని సూసిన తరవాత జరిగిన కతలో ఎవడిది తప్పో నీకెట్టా తెలుస్తది ?

ఔ. దొరా. చౌదరయ్యకూడా పట్టపోడే. అయితే నేం, ఇరవై సంవత్సరాలకితం బాపనపాలెంవచ్చి అక్కడే మా కులందాన్ని మనువాడి అరుగురు పిల్లల్ని కన్నాడు. ఆ చౌదరయ్య పెద్దకూతురే సివంగి.

అయితే, యిక జరిగింది జరిగినట్టు సెపుతాను యిను దొరా. అయ్యాలకూడా ఇట్టనే ఈ కొండకిందే రెడ్డి చౌదర్ని కలి సిండు. మా సుట్టుపక్కల వూర్లకంతా తుపాకి వున్నోడు చౌదరీ ఒక్కడే. అత గాడ్ని సూస్తేనే మాకు బయం. అట్టా టోడ్ని పుటుగుని పలకరించినట్టే రెడ్డి :

"ఏందయ్యా, చౌదరయ్యా. నీవూరు పక్కనించే పెద్ద కొండకి దోవంట. నీతో బాటు నన్నుకూడ మీ గూడెండాకా నడి పిస్తివా నీకు పదిరూపాయబిళ్లలు ముడ్తవి."

ముంగల చౌదరయ్యకి యింత ఎండలో పయానం ఇట్టం లేకపోయినా, రూపాయి బిళ్లలెట్ట దొరుకుతాయి ? సరే. మేం ఆరు గురం సామాను మోతకి, అళ్ళిద్దరూ, పొద్దు పేల బయదెల్తిమి.

కాని. సూస్కో దొరా ! మా అందరి కంటె యెక్కువ బరువుతో రెడ్డి ముంగలన పరుగులాంటి నడక. ఎనక మేము.

కాని, అయ్యాలకాసిన ఎండ, ఎట్టంటిదో నాను సెప్ప నేను దొరా ! ఏడి గాలికి ముక్కులోం చొచ్చే. పొయ్యేగాలిక్కూడా తడిలేదు. ఒకటే ఆవిరి.

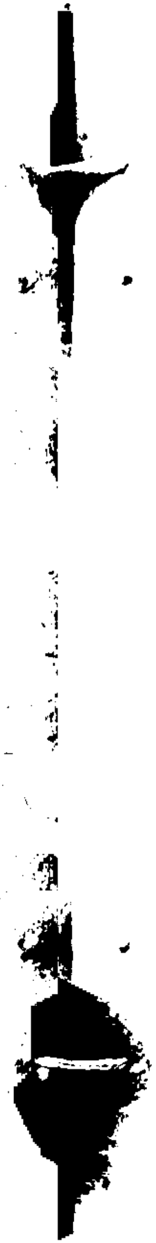
అట్టట్టా, పరుగు నడకతో, సూర్యుడు నెత్తిమీద కొచ్చిండు. మాలో అందరికన్న బొట్టెడయిన చెంచిగాడు, ఇక బరించలేక సతికిల బడ్డడు.

ఇక, సూసుకో దొరా ! ఆ రెడ్డిగాడి కోపము. మా కందరికీ ఒళ్ళు మంటగానే వుంది. మొల్లో కత్తులున్నయి. కాని ఎదు రుంగా కత్తి ఎత్తలేక పోయినాము. చెంచి గాడి అన్న ఎనకపాటున దూసుకున్నడు కాని, ఆ రెడ్డిగాడు పసికట్టి అడిచెయ్యి పట్టేసిండు. అది జిమ్మడ ! కోట్నుంచి తీసిండయ్యా ! సిన్న తుపాకి. అంతే ! మళ్ళి ఎవళ్ళమూ ఇంక కూకుంది లేకుండా సీకటి పడ్డదాక మళ్లీ పరుగు.

సరే దొరా ! ఆ రాత్రికి అడవిలో మకాము. సూర్యుడు లేచిన మధ్యాన్నము బాపనపాలెం చేరేసరికి పుస్సరబ్బా, బతుకుజీవుడా !

మా జనం, మా మూట్లు చూసేసరికి చూసేసరికి పరుగుపరుగున వచ్చింది దొరా, చౌదరయ్య పెద్ద కూతురు సివంగి..

ఔ దొరా అట్టనే ఆ పిల్లను సూస్తూ సూస్తూ నిలబడిపోయిండు రెడ్డి.

మరీ, ఆపిల్ల అందం నేనెట్ట వొర్ణించను దొరా? నేనెంత సెప్పినా- అపిల్ల అంత కంటె వెయ్యిరెట్లు అందంగా వుంటది. ఆ పిల్ల ఇంక మాకేసి సూత్తేనా! అళ్ళ బాబుకేసి సూత్తేనా? అంతే. ఆరెడ్డిగాడి కేసి మంత్రమేసిన దానిలా సూత్త నిలబడి పోయింది దొరా.

అయితే, అందులో ఆపిల్ల తప్పునేదు దొరా. ఎప్పుడు పట్టంగూడ పోనేదు. అసలు మీలాంటి మడుసుల్ని సూడ్నేలేదు. అది సూసి రెడ్డిగాడు మొదటిసారింగ నవ్వం డయ్యా! యిసపునవ్వు. దాంతో మూడే ముక్కలు అన్నండు: "ఏ పిల్లా ఇలారా"

అంతే!

చౌదరయ్య అడ్డుపడి కొంపకి తోలు కెల్లక పోతే, సివంగికి, జంగం దొరకి మనువు కాదనుకో దొరా.

అక్కడితో ఆగాల్నా రెడ్డిగాడు. అంటాడూ: "చౌదరయ్యా! ఎంతకాలం ఇంటో తాలవేస్తావు? నేను ఇనపరాయి ఎతికి యింటికి ఎళ్ళేలోపున నీ కూతుర్ని నాదాన్నిగా నేసొక్కపోతే నాపేరు మనవాళ్ల సంపతరెడ్డేకాదు."

అన్న పెకారం పది రూపాయ బిళ్ళలు చౌదరిమీద యిసిరి మకాంకు మళ్ళండు రెడ్డి. ఆడి ధైర్యం మండ. ఆడన్నాడంటే నేనేనే వోళ్లా గున్నాడు. ఆ రేత్రికి రేతిరే పెద్దకొండ మీదనుంచి జంగం దొరనీ, అడిస్నేహితుల్ని రప్పించిండు చౌదరయ్య.

ఔ, దొరా! మాలో మనువుకంటే పదానం శానా పెద్ద యిశయుం. ఆ రేతిరి జంగం దొరకి, సివంగికి పదానం అయిన ప్పుడు జరిగిన సంబరం సూడాలి కాని, సెప్పటానికి నోరు సాలదు దొరా. జంగం దొర తక్కువోడు అనుకుంటివేమో దొరా! పెద్దకొండ కంతకీ అదేదొర. మంచి అంద గాడు. అన్ని యిదాలా సివంగికి మంచి జోడీ.

కల్లుసార రోజులేమో. కల్లుముంతలు వందల కొద్దీ తాగేసి సంబరం జోరుగ జరిగి పోతోంది దొరా.

పిలవని పేరంటానికి ఆ రెడ్డిగాడు కూడ తయారు.

అట్టనే చౌదరయ్య పక్కనే నిలబడి సివంగినే సూపు.

సరింగా అర్థరాతిరి పదాన నాట్యం సివంగి, జంగం.దొరలకి పట్టిందిదొరా. ఇదే దొరా! నువు సరింగా ఇనవలసింది. ఈ బరతం వుందే, యిది మా ఆచారం దొరా! ఆనాట్యం చేస్తుంటే సివంగిని సూడాల్సిందే దొరా. దాని యిట్టం వొచ్చినట్టు గెంతింది, ఆడింది. దాన్ని వాళ్ళంతా కదిలి పోతుంటే ఏ మడిసికీ వూపిరాడనేదు దొరా.

అంత జోరులో దానిమీద పడ్డాయిదొరా, పది రూపాయి బిళ్ళలు.

అంతే! నాట్యం ఆగిపోయింది. మగోళ్ల చేతులు కత్తులమీదకి. ఆడోళ్ళవి రాళ్ళ మీదకి.

ఎందుకంటావా దొరా? పెళ్ళి పదానంలో, అందులో జంగం దొరకు కాబోయే పెళ్ళాం సివంగి దొరసాని మీదకి, సంతలో దొమ్మరసాని మీద డబ్బు ఇసిరినట్టు, రూపాయిబిళ్ళలు ఇసరడం కంటె ఇంక అవుమానం ఏం వుంటది దొరా?

అయ్యాలకే రెడ్డి ఎనక్కి తిరిగి, పెద్ద డుగు లేసుకుంటా ఆడి మకాంకు నడిచి పోతుండు.

జనానికి అడ్డం వెళ్ళిండు చౌదరయ్య. "ఆడిదగ్గర తుపాకుంది జాగ్రత్త. రేపొడు ఇనపరాయికి పెద్దకొండ కెల్తాడు."

రేతిరి గడిచింది. సూర్యుడు లేకంగనే బయలుదేరిండు రెడ్డి. ఎక్కడికి? ఎవరి కాబోయే పెళ్ళాంని అవమానించాడో ఆ జంగం దొర పెద్ద కొండకి.

నేను, రెడ్డి, ఈటిగాడు మళ్ళీ వురకలు పరుగులుతో మద్దాన్నం జంగందొర గూడెం జేరేము.

అక్కడ ఆచూకీ తీసిండు రెడ్డి ఇనప రాయి కోసం. ఆళ్ళ కొంతమంది రెడ్డిని కొండపయికి తీసుకెళ్ళినారు. మేము మకాము దగ్గిర ఉండిపోయినాము.

మేము ఆశ్లేసేపు అక్కడ లేము దొరా. మళ్ళీ రేతిరికి ఇంటికి జేరుకున్నాము.

నీకర్థమవతే దొరా ? మాకు తెలుసు. తెలుసు. అవెల్లటం మళ్ళీ రెడ్డి తిరిగిరాడని!

ఎందుకంటావా ? మాలో ఒక శాస్త్రం వుంది. "మా ఆడోళ్ళని ఎవడయితే అవమానం సేస్తడో వాడు రెండు సూర్యుల్ని మళ్ళీ సూడకూడదని."

మరి శాస్త్రం అంటే మాకు నమ్మకం!

అయితే. ఆడి శరీరం ఎక్కడుందో నంటావా ? ఎట్ట దొరా! ఇల్లాంటోళ్ళకి మా శాస్త్రంలో శిచ్చ ఏంటంటే "ఆడి వొళ్ళంత బాగ తేనెపూసి కాళ్ళు చేతులు గట్టిగా కట్టేసి పెద్దఅడవిలో చీమల బారుల పుట్టల దగ్గర సచ్చిందాక పండబెట్టటమే."

మరి. ఆ చీమలకి మీ ఇంసూరు రూల్లు ఎట్ట తెలిసి చత్తుంది దొరా ? కొంత శరీరం మిగల్చడానికి.

నాట్యంసేత్తున్న సివంగిమీదకి రూపాయి బిళ్ళలు ఆడు యిసరడం వొట్టి ఎదవపనంటావా దొరా ?

మరక్కడే వుంది కిటుకు!

ఆడు ఎంత ఎదవయినా అంత తెలివి మాలినోడు కాదు.

నీ కసలర్థం కాలేదు దొరా. రూపాయి బిళ్ళలు పడేటప్పుడు రెడ్డి ఎనక్కి-మళ్ళీ నడక మొదలెట్టాడు.

రెడ్డిచేసిన తెలివిమాలిన పనల్లా. చౌదరయ్యకి పదిరూపాయి బిళ్ళలివ్వడమే!

తెలియలా దొరా!

అదీ కత. □□□

ఆరుద్ర బాతాఖానీ

పాఠక మహాశయులారా!

మీకు క్రిందటిసారి బకాయిపడ్డ ధూపావళి ఆర్థికాభివందనములు ఈసారి సమర్పించుకుని కొత్త ముదరా రాశసాలను వెన్నవించుకుంటాము.

కాకవి పువ్వొత్తులు ప్రేలవు. చచ్చుబుద్ధి బాగా వెలగదు.

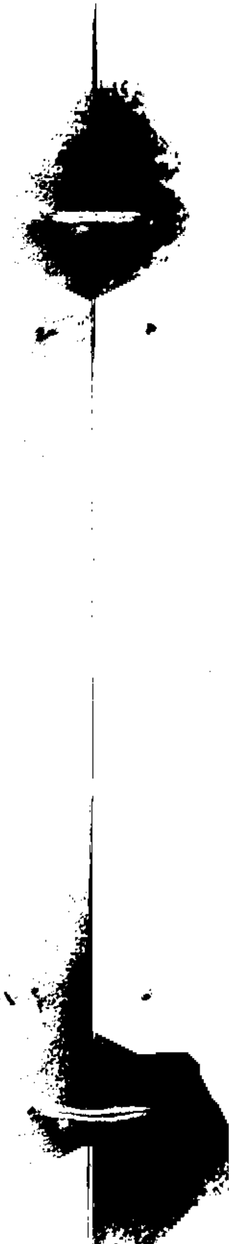
స్పెషలిస్టు డాక్టర్లు రోగుల పర్సుచూసి వైద్యం చేస్తారు.

లోకులు క్రాకుల వంటివారు. కోర్టు పక్షలమధ్య రచ్చగడ్డి వేస్తే దావా అగ్ని భగ్గున మండుతుంది. అక్కరకు రాని చట్టము.

తెలుగు జర్నలిజములో కొన్ని తిన పత్రికలు, కొన్ని జార పత్రికలు, కొన్ని మూస పత్రికలు ఉన్నాయి.

చిలుక పలుకులు పలికే శాసన సభ్యులు రాజకీర నాయకులు.

ఎట్లు, భయదీయుడు
ఫ్రూవు రేజరు

వానలో నీతో

ఆకాశాన్ని మేఘం నల్లని కంబళిలా కప్పుకుంది
ఆనందం మనసులో మయూర బర్హంలా విప్పుకుంది
ఆలోచన లెందుకు జవ్వనీ- విలోకించు వర్షా సంధ్యని
సందేహం వదలి నా సందిటలో నిలిచి కళ్ళెత్తి చూడు.

అరటితోట నడుంచుట్టి కాలువ ఏటవాలుగా మలుపు తిరిగింది
నారికేళ వనాంతాన ప్లాటినమ్ సంకేతంలా మెరపు మెరిసింది
నీ వొంటిమీద చిరుగంధం సువాసన నా మనస్సుని చుట్టుకుంది
నిర్నిద్ర కాంక్షారమ్యమై నీపమై నా జీవితం విరిసింది.

చినుకుల కలనేత వస్త్రాన్ని సింగారించుకుంది ధరిత్రి
సిందువారం పులకరించి చిరుసిగ్గు పూలని పూసింది
ఆకు పచ్చని ఉత్సాహంతో విజృంభించింది ప్రాణశక్తి
ఆనంద వల్లరీ- ప్రేయసీ - అందించు నీ అధరామృత సూక్తి.

వానలో కానలో నాకు/అవిరామ ప్రాచీనత స్ఫురిస్తుంది
వార్షుకాభ్రం నాకు యక్షసతీ సౌందర్యాన్ని రచిస్తుంది
బాబిలోనియన్ ఈజిప్టు నాగరికతా స్తూపాల నీడలలో
ప్రాణప్రియా! మన మిరువురం మధువు సేవించినట్టు గుర్తుకొస్తుంది.

—బాలగంగాధర తిలక్

నిత్యానందంగారి విజ్ఞానయాత్ర

సోమంచి యజ్ఞన్న శాస్త్రి

కనిపించిన కుంక అల్లా, ఏమండోయ్ నిత్యానందంగారూ, ఎంతవరకొచ్చింది, మీ విజ్ఞానయాత్ర అని అడిగేవాళ్లే. దిష్టి తగలక ఏం చేస్తుంది. పురిట్లోనే సంధి కొట్టింది. అదేమిటంటావా ? మొదట్నించీ చెబుతా విను.

ఓనాడు నేనూ, రంగాచారీ, మస్తాన్, సుభాష్ చంద్రబోసూ, చంద్రరావూ మా యింటి అరుగుమీద కూర్చుని దా తా ఖా నీ కొడుతున్నాము. అసలు ఎప్పుడూ వొంతెన గట్టుమీద కూచుని దాతాఖానీ వేసేవాళ్ళం. మా ఆవిడ తగాదా పెడితే, మాయింటి అరుగుమీదికి మార్చాము. ఇదీ మానుకోమని మా ఆవిడ పేచీ పెడుతోందనుకోండి. అయినా ఎలాగో సముదాయించి, వారానికో మాటయినా కలుసుకుంటున్నాము. మాటల సందర్భంలో నేనన్నాను. 'వొరేయ్. మనం మరీ వేసిన గొంగళీలా అయిపోతున్నాంరా. దేశాటనం చేస్తే, జ్ఞానం వృద్ధి అవుతుందంటారు. మనం ఓమాటు దేశ సంచారానికి బయలుదేరాలిరా'

'నాకూ అదే అనిపిస్తోందిరా' అన్నాడు చంద్రరావు.

'ఏడిశావు. నాకు అనిపించినప్పుడే నీకూ అనిపించిందేం'

"నిజం. ఇవాళే ఓ ప్రకటన చదువుతూవుంటే అనిపించింది."

"ఏమిట్రా ఆ ప్రకటన !"

'ఇదిగో వినండి.... "మంచిసమయము, మించిన దొరకదు. త్వరపడుడు. త్వరపడుడు. కన్యాకుమారినించి బదరీనాథము వరకూ పుణ్యక్షేత్రముల దర్శించి తరించండి. చవక, అతిచవక. కన్నుల పండువైన సుందర దృశ్యాలు. పుష్టికరమైన భోజనాలు. రాఘవరావుగారి సంపూర్ణ యాత్రాస్పెషల్‌లో కడుపులో చల్ల కదలకుండా ప్రయాణం చెయ్యండి. పుణ్యమార్జించుకోండి. చవక, అతిచవక. మడిగా ప్రయాణం చెయ్యదలచినవారికి ప్రత్యేకసౌకర్యాలు. త్వరపడుడు, రాఘవరావుగారి సంపూర్ణ యాత్రా స్పెషల్. కొద్ది టిక్కట్లే మిగిలాయి.'

ఇది చదివినప్పుడే నాకూ ఆ బుద్ధి పుట్టింది. మనంకూడా బయలుదేరితేసరి." అన్నాడు చంద్రరావు.

"ప్రకటల్ని చూసి మోసపోకూడదు" అన్నాడు సుభాష్‌చంద్రబోసు. ఓ సంవత్సరం క్రితం పదిరూపాయలు పెట్టి వాడో రిస్టువాచీ కొన్నాడు. కొండ మీద నించి యెత్తేసినా, సముద్రంలో ముంచేసినా అది పాడవదనీ, ఆగదనీ పేపర్లో గ్యారంటీ చూసి, బ్రహ్మాండమైన వాచీ చవగ్గా వొచ్చేస్తోందని మురిసిపోయి కొనేశాడు. వొద్దని మేం హెచ్చరిస్తున్నా వినకుండా కొనేశాడు. పన్నెండు గంటలన్నా తిరక్కుండా ఆగిపోయింది. కొండమీద నించి యెత్తేసినప్పుడు ఆగిపోతే బాగుచేస్తాం కాని ఇంట్లో కూర్చుని చేతిని పెట్టుకున్నప్పుడు తిరగడం మానేస్తే బాగుచేస్తామన్న గ్యారంటీ లేదంటుంది కంపెనీ. వీడింకా కంపెనీకి ఉత్తరాలు వ్రాస్తూనే వున్నాడు; వాళ్ళు జవాబులు వ్రాయడం మానుకున్నా !

"భయపడకురా. అందరూ నీలాగే పప్పులో కాలేస్తామనుకున్నావురా ! వివరాలన్నీ తెలుసుకునే డిసైడ్ చేస్తాం. ఏమయినా గోల్డెన్ అపర్చూనిటీలా వుంది! వొదులుకోకూడదు." అన్నాడు చంద్రరావు.

"పధ్నాలుగు కారక్టర్ల గోల్డెన్ అపర్చూనిటీ" అన్నాడు రంగాచారి.

"కారక్టర్లు కాదురా. కారట్లు" అన్నాను.

'ఏడిశావు. మహ తెలిసిన వాడిలా మాట్లాడకు. కారట్ అంటే ఇంగ్లీషుకూర. పచ్చిది కూడా తినొచ్చు. అదెందుకుంటుంది" అన్నాడు రంగాచారి. వాడికి వాదించడమంటే చాలా యిష్టం. ప్రతిదానికి ఎడ్డెమంటే తెడ్డెమంటాడు. పెడర్థాలు తీస్తాడు.

"కారట్లు బంగారంలో కాదు. పులుసులో వుండొచ్చును" అన్నాడు.

'కారక్టర్ మనుష్యులకుంటుంది గాని, బంగారానికి కారక్టరేమిటి ?'

'కల్తీబంగారానికి కారక్టర్ తక్కువన్నమాట'

'నాన్సెన్సు. బంగారానికి వుండేది కారటే'

"గోన్‌సంచి. బంగారానికి వుండేది కారక్టరే"

"కాదు"

"అవును"

"కా....దు !"

"అ....వు....ను"

"ఛాలెంజి. మా ఆవిడని అడుగుదామా"

"మీ ఆవిడ అథారిటీ నీమీదగాని నాకే మిట్రా. ఛాలెంజి పిలు చూద్దాం" అన్నాడు రంగాచారి.

"వొద్దు బాబో వొద్దు, ఆవిడతో వాదించి గెలవడానికి నీ ముత్తాతలు దిగి రావాలి,

అసలు అడంగులకి యిందులో ప్రమేయం లేదు." అన్నాడు సుభాష్‌చంద్రబోసు. నేతాజీపేరెట్టుకుని గూడా. అడంగులంటే డంగెత్తిపోతాడేం వీడు." అన్నాడు రంగాచారి.

"సుబ్బాయమ్మగారి కొంగు పట్టుకుని వాదనలో దిగే నిత్యానందం శిఖండిని ముందెట్టుకు కదనరంగంలో ఉరికిన భీష్మాచార్యుడు. వాడిని జయించడం యెవరికీ తరంగాదు. వెనక్కి తగ్గు' అన్నాడు చంద్రరావు.

"శిఖండిముందెట్టుకున్నది భీష్మాచార్యులురా! ఆయన్ని చంపటానికి అర్జునుడు శిఖండిని ముందెట్టుకున్నాడు" అన్నాడు మస్తాన్ సాయిబు.

"అందుకే కలికాలం. సాయిబుకి తెలిసిన పాటి మన పురాణాలు మనకి తెలియకుండా పోయాయి." అన్నాడు సుభాష్ చంద్రబోసు.

"నీ పురాణజ్ఞానం ఏడిసినట్టుంటే. నీ వుపమానం అఘోరించినట్టుంది. సుబ్బాయమ్మగారిని శిఖండితో పోల్చిన వైనం ఆవిడగారి చెవినిబడితే మనకి ఉద్వాసనం." అన్నాడు మస్తాన్. సాయిబయినా, ఘన్టు మార్కులు తెలుగులో ఎప్పుడూ వాడివే!

"నోరుమూసుకోండిరా. మా ఆవిడ సంగతెత్తకండి." అన్నాను.

"అదే నేనూ ఇస్తున్న సలహా." అన్నాడు మస్తాన్.

"సాయిబు సలహాలు టోపీసలహాలు. మరోలా వుండడానికి వీలులేదు." అన్నాడు రంగాచారి.

"పంగనామం పెట్టేసలహాలు ఆచార్లవి" అన్నాడు మస్తాన్. "గుండులేని సాయిబువి

నువ్వూ, నామంలేని ఆచార్లు వాడూ ఇద్దరూ కూడా ట్రేడుమార్కులేని మనుష్యులు. ఆ మార్కులేని వస్తువులకి విలువలేదు. మీ సలహాలకి విలవలేదు!" అన్నాడు చంద్రరావు.

'పంచపాండవులంటే నేనెరగనా, మంచంకోళ్ళలా ముగ్గురేకాదా అనేవాడివి నీకు వేరే ట్రేడుమార్కు అక్కర్లేదు. మైలు దూరం కంపుకొట్టే కల్తీ నెయ్యిలాటిది నీ సలహా; దానికి దూరంసించే నమస్కారబాణం విసిరెయ్యాలి." అన్నాడు రంగాచారి. "అదేవిధంగా సుబ్బాయమ్మగారికి దూరంనించే ఓ నమస్కారం చేసి వూరుకుంటేనే బతికిపోతాం." అన్నాడు సుభాష్.

"విశ్వాసఘాతకుల్లారా! తిన్న ఇంటివాసాలు లెక్కపెట్టే మనుష్యుల్లారా, మాయింటి అరుగుమీద కూర్చునే మా ఆవిడని మాట అంటారురా,'అన్నాను. కోపమొచ్చిందేమో, కొంచెం గట్టిగా అరిచినట్టున్నాను.

'ఏమండీ, ఓ మాటిలారండి' అనిలోపల నించి మా ఆవిడ కేక వినిపించింది.

"శ్రీమద్రమారమణ గోవిందో హరి" అన్నాడు ఆచారి.

"తినవలసిన చీవాట్లేమిటో కిక్కురు మనకుండా త్వరగా తినేసి వొచ్చెయ్యి" అని సలహా యిచ్చాడు సుభాష్.

"అవునవును. మాటకి మాట తెగులు, నీటికి నాచు తెగులు" అన్నారు. జవాబు చెబితే మొహం మరికొంచెం వాస్తుంది. ఈ చెవిలోంచి విని, ఆ చెవిలోంచి వొదిలేసి త్వరగావొచ్చెయ్యి" అన్నాడు చంద్రరావు.

"ఆరునెల్లయి కాపరంచేస్తున్నాడు. వాడికన్నీ తెలుసులెండిరా. 'వెళ్ళిరా నాయనా, వెళ్ళిరా' అన్నాడు మస్తాన్.

'గప్‌చిప్. అందరూ షటప్' అన్నాను.

'అర్జెంటుగా రండీ' అని మళ్ళీ మా ఆవిడ కేక.

భయంలేదని యెంతధైర్యం చెప్పుకున్నా గుండెలు గుభీ గుభీమని కొట్టుకోడం ప్రారంభించాయి. మా మాటలు వినే పిలిస్తే సముదాయించడం కష్టమే. అల్లరి మూకను యింట్లో చేరొచ్చద్దని ఎప్పుడూ బుద్ధి చెబుతూనే వుంటుంది. నోరుదగ్గిర పెట్టుకుని మాట్లాడండిరా అంటే వాళ్ళకి బుద్ధిలేదు. మధ్య నాకు ప్రాణసంకటం. పెద్దపులిలా బయలుదేరామనుకున్నాను; కాని పిల్లిపిల్లలా అడుగులు పడ్డాయి.

'సాతాళించిన శనగలున్నాయి తినండి' అంది మా ఆవిడ.

'శనగలు తినడానికా పిలిచావు'

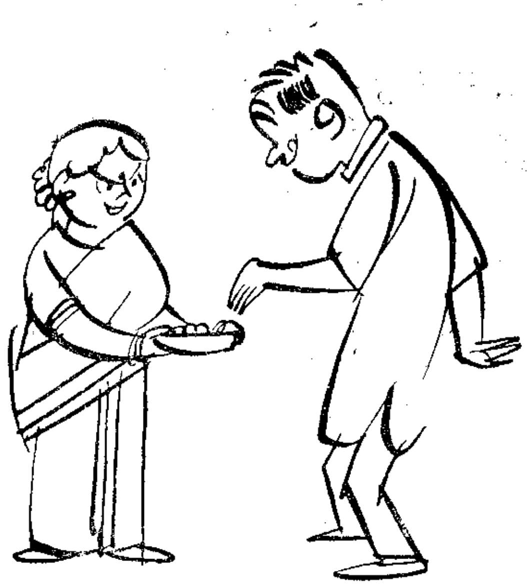
'ఏం? మీ కిష్టమేగా'

అమ్మయ్య! ప్రాణం కుదటబడింది.

'ఇష్టమే. వాళ్ళందరూ వుండగా....'

'మరేం పరవాలేదు. తినేసి నీళ్ళు తాగెయ్యండి.'

మావాళ్ళందరూ డింకీ తినేశారు. మా ఆవిడ చీవాట్లు పెడుతుందనుకున్నాడు. సాతాళించిన శనగలు పెట్టింది. శ్రావణ మంగళవారంనాడు పేరంటానికెళ్ళి తీసుకొచ్చిన శనగలు. ఒకే రుచిగా వున్నాయి. గబగబ బొక్కెయ్యడం ప్రారంభించాను. "నమలకుండా మింగెయ్యకండి. రాత్రంతా కడుపునెప్పితో బాధ పడాలి. అవతల

ముంచుకొచ్చిన పనేంలేదు. సావకాశంగా కూర్చొని నమిలితినండి." కసిరినట్టు మాట్లాడుతుందిగాని మా ఆవిడకి నేనంటే చాలా యిష్టమే. నాకు కడుపునెప్పి రాకుండా చాలా సలహాలిస్తూ వుంటుంది.

'వాళ్ళందరూ....'

'ఉంటే వున్నారు....అందరూ కలిసి చేసేపని గ్రుడ్డిగుర్రానికి పళ్ళు తోమడమేగా.'

'నా. నా....పనిలేని మంగలి చేస్తాం.'

'షవరం ప్రారంభించారా. పిల్లిని వెతికి పట్టుకోడంలోనే వున్నారా ఇంకా."

మా ఆవిడకి ఏదైనా చెబితే యిట్టే అర్థమయిపోతుంది. సరదాగా వున్నప్పుడు జోకు చేస్తే జవాబు జోకూ చేస్తుంది. సరసాలాడ్డానికి సమయం అనుకూలంగా వున్నట్టు కనిపించినా మాటలు పెట్టుకు కూర్చుంటే అవతల వాళ్ళు తిట్టుకుంటారని, జవాబుచెప్పకుండా త్వర త్వరగా తినేసి, మంచినీళ్ళు తాగి త్రేన్చేశాను.

'బాతాఖానీ త్వరగా తెమిల్చేసి యింట్లో పడండి' అంది మా ఆవిడ.

"హార్తి బాతాఖానీ కాదు. పూర్ణయాత్రా స్పెషల్‌లో, దేశ సంచారానికి బయలుదేరుదామని ప్లానులు వేస్తున్నాం.'

'ఆ అల్లరి మూక తోటా?'

'తూముగట్టుమీద కూర్చుని బాతాఖానీ కొట్టినప్పుడు అల్లరిమూకగాని. యాత్రా స్పెషల్‌లో ప్రయాణం చేసేటప్పుడు గొప్ప భక్తులుగా మారిపోతాం'

'మీరు వాళ్ళతో ఒక్కరూ వెళ్ళడానికి వీల్లేదు. నేనూ వొస్తాను'

'నువ్వుకూడానా?'

'అవును'.

'నువ్వేందుకు?'

'మీ రెందుకు'.

'మొగాళ్ళందరమూ'

'ఆ రైల్లో ఆడవాళ్లందరాయేమిటి?

'మా అల్లరి మూకతో'.

'అల్లరిమూకగాదు. గొప్పభక్తులని మీరే అన్నారుగా'

అన్నా. నామాట మీదే పట్టేసుకుందే. ఇహవాదించి లాభం లేదు.

'అలాగేలే. మేం వెళ్ళితే నువ్వూవొద్దువుగాని' అని స్నేహితుల్ని చేరుకున్నాను.

'వారేయ్, తల తడవనీ, ఎన్ని బొప్పెలు కట్టాయో' అన్నాడు రంగాచారి.

'ఆవిడింకా చెయ్యిచేసుకోడం దాకా రాలేదురా. కూకలేస్తుంది. చీవాట్లు తినిపిస్తుంది. మొహం ఎంత వాచిందోచూద్దాం.' అన్నాడు మస్తాన్.

'నోరు ముయ్యండిరా. మనం తీర్థయాత్రలకి వెళితే తనుకూడా వొస్తానని చెప్పడానికి పిలిచింది. అంతే' అన్నాను. బాగుండదని సాతాళించిన శనగల సంగతి చెప్పలేదు.

'ఆడవాళ్ళతో ప్రయాణం పడదు' అన్నాడు సుభాష్.

పూర్ణయాత్రా స్పెషల్ లో నూటికి డెబ్బయి పైగా ఆడవాళ్ళుంటారు. అదీ ఒక ఎట్రాక్షన్' అన్నాడు చంద్రరావు.

"దాంట్లో ముప్పాతికమంది విధవలై వుంటారు. మడిగా భోజనాలున్నాయన్నావు. బోడి attraction జోరుగా వుంటుందన్నమాట. పుణ్యంలో మరో పుణ్యం. లేవగానే గుళ్ళ దర్శనం: శ్రీమద్రమారమణ గోవిందో హరి!" అన్నాడు రంగాచారి.

"మాయింట్లో అరుగు మీద కూర్చున్నప్పుడు పోకిరీమాటలు మాట్లాడకండి" అని కసిరాను.

"తీర్థయాత్ర ప్లాను నాకేం నచ్చలేదు. మనమేం పాపాలు చేశామా?" అన్నాడు సుభాష్.

'పాపాలు చేసిన తరవాతనే పుణ్యమార్జించాలని లేదురా. బాంకులో డబ్బు నిలవచేసుకున్నట్టు ముందుగానే పుణ్యమార్జించుకుని చిత్రగుప్తుడిదగ్గర దాచుకోవచ్చును' అన్నాడు రంగాచారి. 'పుణ్యం

● మేష్టారు ఒక అబ్బాయిని పిలిచి: "రామూ! ఇవ్వాళ నువ్వు చేసిన ఒక మంచి పనిచెప్పు."

రాము: "నేను, ఇంకొక నలుగురు స్నేహితులం కలసి స్కూలుకు వస్తూ ఒక ముసలి గుడ్డిస్త్రీని రోడ్డు దాటించామండి."

మేష్టారు: "శేష్. మంచి పనిచేశారు. కాని ఒక ముసలిదాన్ని రోడ్డు దాటించడానిక అయిదుగురు కావలసివచ్చారా?"

రాము: "అవునండి. ఆ ముసలిది అక్కడే వుంటానన్నదండి. బలవంతాన దాటించాల్సి వచ్చిందండి."

మాట దేవుడెరుగును. దేశం తిరుగుతే జ్ఞానం పెరుగుతుంది' అన్నాను.

"అయితే తిన్నగా విజ్ఞానయాత్రకే బయలుదేరక డొంకతిరుగుడుగా తీర్థయాత్రలకెందుకు ?"- సుభాష్.

"ఒక్కరాయితో రెండుపిట్టల్ని కొట్టడానికి" -

"రంగాచారి తీర్థయాత్రా స్పెషల్‌లో పిట్టల వేటంటే, ఆరాయి తిరిగొచ్చి మనకే తగిలి, పళ్ళూడవచ్చు" - సుభాష్.

"ఈ మాటలు మాఆవిడ వింటే ఇప్పుడే వూడతాయి మీకు."

"యాత్రలంటే నేను రాలేను" అన్నాడు మస్తాన్.

'నిజమేరోయ్. పూర్ణయాత్రాస్పెషల్‌లో సాయబుల్ని రానిస్తారో లేదో' అన్నాను.

"మస్తాన్‌గాడు సాయిబేమిటి ? బొట్టు పెడితే బ్రాహ్మడే !"అన్నాడు చంద్రరావు.

'అవునవును.

బొట్టు కట్టుకూర్చిపట్టింపు లెక్కపై
శైవవైష్ణవులకు సమరమైన
ఒకడు సున్నియయ్యె నొకడు షియాయయ్యె
విశ్వదాభిరామ వినురవేమ'

అన్నారు కృష్ణశాస్త్రిగారు. వీడు అలా సాయిబయిన బ్రాహ్మడే' అన్నాడు రంగాచారి.

"వాడికి పులిహోరంటే చాలాయిష్టం. వైష్ణవంలోంచి జారినవాడే అనుకుంటాను." అన్నాడు సుభాష్.

'సందేహంలేదు. అడియేన్ దాసోహం. మస్తానాచార్లుగారు' అన్నాడు చంద్రరావు.

"తీర్థయాత్రకంటే నేను రాను."

"మక్కామదీనా. నీతో మేమూ వస్తాంరా. పులివేషాలవెంట పీర్లపంజాలకి మేమూ వొచ్చేవాళ్ళంగా"

"విజ్ఞానయాత్రకయితే నేనొస్తాగాని, తీర్థయాత్రకయితే నేను రాను."

"మాకూ యాత్రలక్కర్లేదు. విజ్ఞానయాత్రకే బయలుదేరుదాం. బైరాగి టిక్కెట్లే మున్నాయో కన్నుక్కుందాము."

"మొదట ఏ యే వూళ్ళు వెళ్ళాలో లిస్టు తయారు చెయ్యాలి. తరవాత టిక్కెట్ల కోసం వాకబు చెయ్యవచ్చును."

'దొరికే టిక్కెట్టునిబట్టి టిక్కెట్టు కొనాలా, వెళ్ళే వూళ్ళనిబట్టి టిక్కెట్టు కొనాలా' అన్నాను.

"చెట్టుముందా, విత్తు ముందాలాటి ప్రశ్న వేశావురా" అన్నాడు రంగాచారి.

"అదీగాదు. ఇదీకాదు. డబ్బునిపట్టి ప్రోగ్రాము. మనం ఎంతఖర్చుపెట్టగలమో ముందు తేల్చుకోవాలి." అన్నాడు సుభాష్. వాడు నయాపైసలు లెక్కపెట్టకుండా దేన్లోకీ దిగడు.

"వీడు తీతువు పిట్టలా యెప్పుడూ డబ్బు సంగతే యెత్తుతాడు. వెధవడబ్బు. ఏమంచి పని చెయ్యాలన్నా అడ్డు తగిలిస్తాడు. అన్నాడు చంద్రరావు.

"ఏం చేస్తాం. కలికాలం, టిక్కెట్టు చూపిస్తేనేగాని రైలెక్కనివ్వరు. ఎంత బడ్జట్టో చెప్పండి."

"నువ్వేచెప్పు."

"పదిహేను రూపాయలు"

"ముష్టి పదిహేను రూపాయలా !"

"నాదగ్గిరదాచుకున్నడబ్బు అంతేవుంది. ఇంకా యెక్కువ ఖర్చుపెట్టాలంటే మీరెవరన్నా మదుపుపెడితే, మెల్లిగా తీర్చుకుంటాను."

"మదుపుపెట్టడానికి ఎవరిదగ్గిరా డబ్బు పాతర్లేదు."

"అయితే పదిహేనురూపాయల బడ్జెట్ లోనే టూర్ తయారు చెయ్యాలి."

"పదిహేను రూపాయలలో మన వూళ్లో బయలుదేరితే విజయవాడో, గుంటూరో వెళ్ళి రావచ్చును. విజ్ఞానానికి, వినోదానికీ ఆవూళ్ళో సినీమాచూసి వొచ్చెయ్యాలి" అన్నాడు రంగాచారి.

"ఏడిశావు. నీకేం తెలుసురా. ఆంధ్ర దేశపు పూర్వపు టౌన్నత్యం. విజయవాడ గుంటూరులమధ్య యెన్ని గొప్ప ప్రదేశాలు కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయో, తెలుగు తల్లి వ్యాసాలు చదివితే తెలిసుండును" అన్నాడు సుభాష్.

"అయితే చెప్పకూడదూ"

'అమరావతి వెళదాము.'

'ఏముంది అమరావతిలో.'

"అమరావతిలోనా? అమరావతిలో చాలా గొప్ప....గొప్ప విషయాలున్నాయి."

"ఏమిటా గొప్ప విషయాలు ?"

"వివరాలు నాకు జ్ఞాపకం లేవుగాని చాలా గొప్ప విషయాలున్నాయి."

"ఇదివరకు ప్రకటన చూసి వాచీ కొన్నావు. ఇప్పుడు తెలుగుతల్లి వ్యాసం చదివి అమరావతి రమ్మంటావు. నిన్ను నమ్ముకుని బయలుదేరితే కుక్కతోక పట్టుకుని గోదావరి యీదినట్టే"

'నిన్ను నమ్ముకుంటే యింకా అనర్థం.'

'ఏమిటో ఆ అనర్థం.'

'చెబితే ఏడిచిపోతావు'

'ఏడవను'

'ఏడుస్తావు'

'ఏడవనంటే'

"ఏడుస్తావంటే"

"ఏడిస్తే ఏడిచాను; చెప్పు చూద్దాం"

"చెప్పనా ?"

"చెప్పు"

"చెప్పెయ్యనా"

"చెప్పేసెయ్యి."

"నోరుమూసుకోండిరా, రామాయణంలో యీ పిడకల వేటేమిట్రా" అన్నాను.

"పిడకలవేటకాదు; పిచికల వేట" అన్నాడు రంగాచారి.

"వారే నీ కన్నీ తెలిసినట్టు మాట్లాడి ప్రతిదానికీ వాదం పెంచకు. ఇప్పుడు మన ప్రయాణం సంగతి తేల్చనీ...."

"అమరావతే వెళదాము."

"మన తెలుగుతల్లి మళ్ళీ చదివి యింకా దగ్గిర్లో పదిహేను రూపాయల ఖర్చులో తేలిపోయే గొప్పగొప్ప వూళ్ళున్నాయేమో తణిఖీచేసి మరీ నిర్ణయానికొద్దాం."

"అవసరంలేదు. అమరావతి దగ్గిరగా వుంది. ఖండాంతరాలకి వ్యాపించిన కీర్తిగల మరో వూరు ఆంధ్రదేశంలో లేనూలేదు."

"సరే. అక్కడ ఏమివున్నాయో,ఏమేమి చూడాలో లిస్టు తయారుచెయ్యి మొదట" అన్నాడు రంగాచారి.

"మంచి భోజనం అదీ యెక్కడ దొరకు తుందో ముందర వాకబు చెయ్యి" అన్నాడు చంద్రావు. వాడికి ఎప్పుడు చూసినా తిండి రంధే.

"మరేం భయంలేదు. పూటకూళ్ళమ్మలు వుండకపోరు" అన్నాడు సుభాష్.

"పూటకూళ్ళమ్మలా. ఇంకావయం. పేద రాసి పెద్దమ్మలు వుంటారన్నావుగాదు. పెద్దమ్మా, పెద్దమ్మా యీవూళ్ళో వింత లేమిటి అని అడుక్కుంటూ తిరుగుదామను కుంటున్నావా" అన్నాడు రంగాచారి.

'అదేంపనికిరాదు. విజ్ఞానయాత్ర చాలా organised గా చెయ్యాలి.'' అన్నాను.

వివరాలన్నీ తయారుచేసి ఇయ్యాలుదేరా లన్న నా ప్రతిపాదన అందరూ ఏకగ్రీ వంగా అంగీకరించారు.

"మనం ప్రతియేటా ఓ విజ్ఞానయాత్రకి వెళ్లాలి."

"అలిశేదు: చూలిశేదు. కొడుకు పేరు సోమలింగం! ఒకటికానీ, తరువాత ప్రతి యేడూ సంగతి ఆలోచిద్దాం!" మరికొంత తర్జనభర్జన జరిగినతర్వాత ఈ యేటియాత్ర అమరావతికని నిర్ణయానికి కొచ్చేశాము. ప్రయాణానికి వారం వర్జంచూసి ముహూర్తం పెట్టించాలని కూడా నిశ్చయించేశాము. మా ఆవిడకూడా వొస్తానని పట్టుపడుతుం దని భయపడ్డానుగాని. ఆవిడ అమరావతి యిదివరకే చాలామాట్లు చూశాననీ, రాళ్లూ రప్పలూ తప్ప అక్కడేమీ లేవనీ మాతో రానంది. బతుకు జీవుడా అనుకున్నాము; మనస్సులోనే అనుకో. ఆదివారం పొద్దున్న ఏడుగంటలకిఅండికి ప్రయాణం నిశ్చయం చేసుకున్నాం. ఆరుగంటలనుంచే వర్జం కనుక, అయిదున్నరకల్లా ఇంటిదగ్గిర్నించి బయలుదేరి ఆరులోపల స్టేషనుకి చేరుకో మన్నారు, పంచాంగం శాస్త్రుల్లుగారు. వర్జం గిర్జం నాకు లేదు. నేను ఆరున్నరకిగాని రానని మస్తాన్‌గాడు తగాదాపెట్టినా "ఒరే మనమందరం కలిసికట్టుగా వెళ్లాలి. గంగలో ఉరికినా చెట్టాపట్టాలేసుకొనే వురకాలి. మా అందరికీ వర్జముంటే. నువ్వు సాయబువయినా, నీకు వర్జముందనే ఒప్పుకోవాలి." అని వాడికి నచ్చచెప్పి ఒప్పించేసరికి మా తాతలు దిగొచ్చారు.

మేమందరమూ మా ఇంటిదగ్గిర కలుసు కుని స్టేషనుకి వెళ్ళాలని నిశ్చయించు

కున్నాము. ప్రయాణంరోజున తెల్లారు ఝామున మూడింటినుంచీ నాకు నిద్దరపట్ట లేదు. నాలుగున్నరకల్లా చద్దన్నం కూడా తిని తయారుగా వున్నాను. ఓ అరగంట అయిన తరవాత చంద్రావూ, సుభాష్ చంద్రబోసూ, రంగాచారీ కలిసొచ్చారు. చంద్రావు, వాడిపాతస్కౌటు డ్రెస్సువేసు కొచ్చాడు. షర్టు పొట్టి అయిపోయి చంకల్లో పట్టేసుకుంది. ఉస్సురస్సురంటాడు. స్కౌటు

యూనిఫారమ్‌లో వుంటే అరటిక్కెట్టు మీద ప్రయాణం చెయ్యొచ్చునని యెవరో చెప్పారుట. అందుకు పాతడ్రెస్ పైకితీసి దులిపి, చాలకపోయినా వేసుకొచ్చాడు. మీసాలొచ్చిన తరవాత ఏ డ్రెస్సువేసుకుంటే మాత్రం అరటిక్కెట్టుమీద రైల్లో యెక్క నిస్తారా: ఆమాత్రం బుద్ధుండొద్దూ. ఏమన్నా అంటే మీకు తెలీదు. చూడండి, నే అర టిక్కెట్టే కొంటానంటాడు. సుభాష్‌చంద్ర బోసు గాగుల్సు పెట్టుకొచ్చాడు. ప్రయా ణంలో ఎండతగలకుండా గాగుల్సు. తెల్లార లేదు.

ఈ గాగుల్సుతో చీకట్లో వాడికి తిన్నగా కళ్ళు కనిపించక స్కౌటు భుజంమీద చెయ్యేసి నడుచుకొచ్చాడు. రంగాచారికి

వాళ్ళమ్మ చెవిగాలి తగలకుండా మఫ్లరు చుట్టి పంపించింది. చెవిదగ్గర అరిస్తేనేగాని వాడికేమీ వినిపించదు. నేనుకూడా మాఫ ఆగే నేవీ రంగు బ్లూపాంటూ, కాషాయ

రంగుచొక్కా తొడుక్కున్నాను. ప్రయాణా లకి ఇవిస్పెషల్‌గా మా ఆవిడ కుట్టించింది. ఎంతదుమ్ము పడినా బట్టలు మాసినట్టు తెలీదు.

టైమయిపోతోంది. వర్షం రాకుండా బయలుదేరాలి. మస్తాన్ రాడు. ఏంచెయ్యాలో తెలియక తికమక పడుతూవుంటే 'వొస్తూనే వుంటాడు. మీరు బయలుదేరండని సలహా యిచ్చింది మా ఆవిడ. ఇంతలోకి కాళ్ళు యీడ్చుకుంటూ మెల్లిగా వాడూ వొచ్చాడు. ఏమిట్రా యింత ఆలస్యమంటే వాడికి కాల్లో గాజుపెంకు దిగి రక్తం కారిందిట. పలాస్త్రీ పట్టీవేసి కట్టుకట్టి కుంటుకుంటూ వొచ్చాడుట. ఆహ నడవలేడుట. సైకిల్ రిక్షా యెక్కి స్టేషన్‌కి వెళ్ళాలన్నాడు.

రిక్షా యెక్కడా కనిపించలేదు. మహమ్మదుగారి దగ్గిరకి పర్వతం రాకపోతే పర్వతం దగ్గిరకే మహమ్మదుగారు వెళతారనీ, మస్తాన్ సాయిబు దగ్గిరకి సైకిల్ రిక్షా రాకపోతే, సైకిల్ రిక్షా దగ్గిరికి మస్తాన్‌గారే వెళతారనీ, దార్లో

ఎక్కడ కనిపిస్తే అక్కడ యెక్కే షరతుని బయలుదేరాం. చంద్రరావు భుజం మీద గాగుల్సు మూలాని కళ్ళు కనిపించని సుభాష్‌బోసు, కాల్లో గాజుపెంకు గుచ్చుకోడంవల్ల కుంటుతున్న మస్తాన్ సాయిబూ చేతులేసి నడవడం ప్రారంభించారు. "మీ బరువు మొయ్యలేను. చేతులుతియ్యం" డంటాడు చంద్రరావు. స్కౌటు డ్రెస్సులో వున్నవాడు సహాయం చెయ్యనడానికి వీల్లేదు, కిక్కురుమనకు అని వాడి నోరు మూసి, బరువుమోపి, నడిపించబోయాం గాని, దొంగయెత్తువేసే గాడిదలాగ రోడ్డు మీద కూలబడి నడవనన్నాడు. రిక్షాలు కనిపించి, భేరమాడి యెక్కి స్టేషను చేరుకునే సరికి ఒక్క నిమిషం తక్కువ ఆరయింది. వర్షం రాలేదు.

'ఏమండీ రైలు టైముకొస్తుందా, లేటా' అని టిక్కెట్ల మాస్టార్ని అడిగాను.

ఆయన కునికిపాట్లుపడుతూ వినిపించుకో లేదు.

"ఏమండోయ్ మాస్టారూ"

ఉలిక్కిపడి లేచి అరిచాడు. "ఏమిటి?"

నాలిక తడబడిపోయి అన్నాను "లేటు రైలుగా వొస్తుందాండీ"

"ఏమిటయ్యా"

"లేటు రైలుగా వొస్తుందాండి; కాదు కాదు, రైలు లేటుగా వొస్తోందాండి."

"ఏ రైలు"

"ఏడుగంటలకి రావాలే, అది లేటాండి!"

"అదా. అది మామూలుగా లేటుగానే వొస్తుంది."

"ఎంతలేటు"

"రైలొచ్చింతరవాతగాని ఎంతలేటయిందీ తెలీదు."

"టిక్కెట్టిపిస్తారాండి"

"గంట కొట్టింతరవాత రండి"

"ఎప్పుడు కొడతారండి గంట."

"కొట్టినప్పుడు వినిపిస్తుందిలే నీకు"

నేనెంత మర్యాదగా ప్రశ్న వేస్తున్నాను. ఆయనెంత పొగరు జవాబు లిచ్చాడు. రెండు చెల్లలు కొడదామనుకున్నాను.

పోర్టరు నయం. వాడు చెప్పాడు రెండున్నర గంటలు లేటని. మూడుగంటలుకూచోవాలన్నమాట.

"వారేయ్ టైమయిపోయిందని నే తొందరగా వొచ్చేశానురా. రెంటికి వెళ్ళలేదు. ఓ మాటు యింటికి వెళ్ళొద్దామా" అన్నాడు సుభాష్ చంద్రబోసు.

"మరేం ఫరవాలేదు ఆపుకో."

"అస్తేసేపు ఆపుకోలేనురా"

"అయితే నువ్వు వెళ్ళిరా".

"మీరు ఇక్కడ కూర్చునేం చేస్తారు. మీరూ రావాలి. ఎక్కడికి వెళ్ళినా అందరం కలిసివెళ్లాలని ఒప్పందంగా!"

ఒప్పందం మార్చలేక, సుభాష్ చంద్ర బోసు రెంటికోసం మేమూ వెళ్ళాం. ఎంతకీ తెమిలిరాడు. ఆ తరవాత కాఫీ హోటలు. నే తొందరచేస్తే ఎవరూ వినిపించుకోరు. తొమ్మిదిన్నరకి గదా బండి. ఇప్పట్నించీ ఎందుకంటారు. నే పోరగా పోరగా చివరికి ఎనిమిదింపావుకి స్టేషను చేరుకున్నాం. టిక్కెట్టుకి అందరూ ఎగబడుతున్నారు. నేనూ గుంపులో జొరబడ్డాను. 'నాలుగున్నర టిక్కెట్లే కొనరోయ్' అని వెనకనించి చంద్రరావు కేక.

"స్కౌటుడ్యూటీలో ఫెయిలైపోయాడు. వాడు నిజం స్కౌటుకాదు, పూర్తి టిక్కెట్టు కొనాలిసిందే వాడికి" అని మస్తాన్ కేక.

గుద్ది, కుమ్మి టిక్కెట్లిచ్చే కంతలో చెయ్యి దూర్చవలసొచ్చింది.

"అయిదు టిక్కెట్లిప్పించండి" అన్నాను.

"ఎక్కడికి"

"అమరావతికి"

"అమరావతా"

"అవునండి"

"అమరావతి టిక్కెట్లులేవు"

అమరావతికి రైలు వెళ్ళదు. గుంటూరు దాకా వెళ్ళి, అక్కడినించి బస్సు మీద వెళ్ళాలన్న సంగతి ఆ తొందరలో మరిచిపోయి, అమరావతికి టిక్కెట్టడిగేశాను."

నాలిక కొరుక్కుని "గుంటూరుకండి. అయిదు టిక్కెట్లు".

"గుంటూరికి టిక్కెట్లిప్పుడివ్వరు. మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకి రండి."

"ఏం?"

"గుంటూరు బండి రెండున్నరకయ్యా. అరగంట ముందు టిక్కెట్లిస్తారు."

"అదేమిటి? ఏడింటికి బండీ వుందిగా"

"అది వెళిపోయింది."

"ఎప్పుడు?"

"ఏడింటికే"

"రెండున్నర గంటలు లేటన్నారు. ఇప్పుడు బండి వొస్తోందిగా"

"అది వాల్తేరెళ్ళే బండి."

"గుంటూరు బండి"

"రెండున్నరకొస్తుంది"

"గుంటూరు బండి లేటొస్తుందన్నా రండీ"

"ఎవరన్నారు"

"పోర్టరు"

"వాడినే అడుగు".

"రెండున్నరకే గాని బండీ లేదనకండి. ఈలోపుగా యింకో బండేదైనా?"

"ఏమీలేదు. వెళ్ళండిమరి!"

"పోనీ, ఆ బండికి టిక్కట్లు యిప్పుడే యిచ్చెయ్యకూడదూ?"

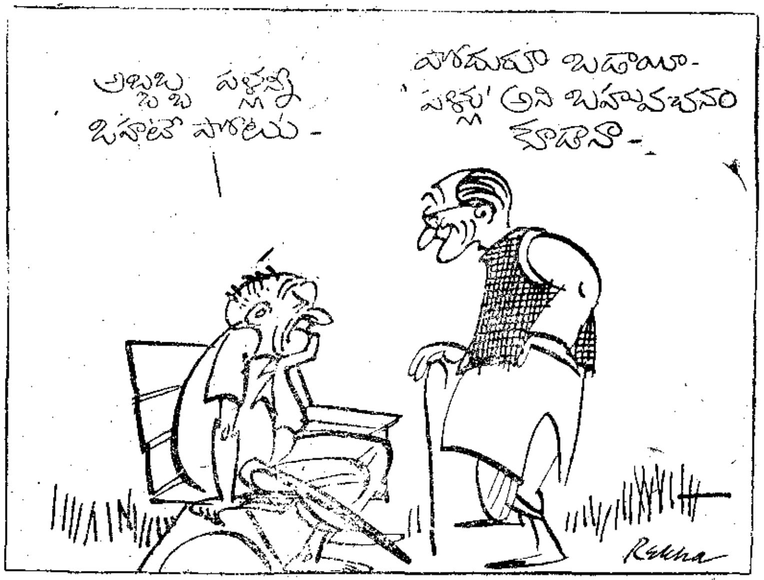
"ఇవ్వడానికి వీల్లేదు"

"అదేమిటండీ. మీరు తలుచుకుంటే మీకు అడ్డుంటుందా ఇచ్చేసెయ్యండిసార్!"

ఎంతబతిమాలినా వినడు.

"ఏమయ్యోయ్, టిక్కట్లు కొంటేకొను. లేకపోతే వెళిపో. దాతాఖానీ వెయ్యకు" అని వెనక వాళ్ళగోల. పక్కకి నెట్టేశారు కూడాను. వొళ్ళు హూనమయిపోయి బయట పడ్డాను. పోర్టర్ని నిలవదీసి అడిగాను. నేను అమరావతిబండి ఎప్పుడొస్తుంది అని అడిగితే వాడు అన్నారం బండిని గురించి అడిగాను అనుకున్నాట్ట: అది లేటొస్తుందని చెప్పాట్ట. గుంటూరుబండి టైముకొచ్చి టైముకే వెళిపోయిందిట, సాధారణంగా అది కూడా లేటుగానే వొచ్చేది అయినా.

ఆ రోజున ప్రయాణం ఆగిపోయింది. మళ్లీ ఇంకో మంచిరోజు చూసి బయలుదేరాలి. వర్షంలేకుండా వొచ్చినా రైలుతప్పిపోయింది. ఆలస్యంగా వర్షంలో వొస్తేనే రైలు దొరికుండును. ఈమాటు వారం వర్షం చూడకుండానే ప్రయాణం నిర్ణయించాలని పట్టుపట్టాడు మస్తాన్. మా ఆవిడ దానికి ఒప్పుకోదు. ప్రస్తుతానికి ప్రతిష్టంభన. అంచేత మా విజ్ఞానయాత్ర రంగాచారిగాడన్నట్టు శ్రీమద్రమారమణ గోవిందోహరి. □□□

తెలుగు సామెతలు

[మన సామెతల మధ్య ఐకమత్యం లేదు
ఒకదాన్నొకటి అధిక్షేపించుకోవటం గమనించండి.]

తల్లిని మించిన దైవములేదు
అడగందే అమ్మయినా పెట్టదు.

●

ఆలస్యం అమృతం విషం
తొందరపాటు పనికిరాదు

●

మంచి కొంచెమైనా చాలు
మంచికి పోతే మంచినీళ్ళు పుట్టవు.

●

వింటే భారతం వినాలి తింటే గారెలు తినాలి
భారతం బొంకు రామాయణం రంకు
తినగా తినగా గారెలు కనరెక్కాయి

●

సంసారం సాగరం దుఃఖం
బ్రహ్మచారీ శతమర్కటః
బ్రహ్మచారి ముదిరినా బెండకాయ ముదిరినా పనికిరాదు

●

వేపచెట్టుకు పాలుపోసి పెంచితేమాత్రం చేదుపోతుందా
తినగ తినగ వేము తియ్యనుండు

●

కులంకన్నా గుణం ప్రధానం
కులమింటి కోతైనా మేలు

●

ఇంటిదొంగను ఈశ్వరుడైనాపట్టలేడు.
ఈశ్వరాజ్ఞ లేనిదే చీమైనా కుట్టదు

పరుగెత్తి పాలుత్రాగేకన్న నిలబడి నీళ్ళుత్రాగడం నయం
పాలుపాలే, నీళ్ళు నీళ్లే

●

బాలవాక్యం బ్రహ్మవాక్యం
బాలనాయకత్వం బహునాయకత్వం పనికిరాదు
బ్రహ్మకైనను పుట్టు రిమ్మతెగులు

●

పాప మెక్కడుంటే భయం అక్కడ వుంటుంది.
పాపి సముద్రానికి పోతే అరికాలు తేమకాలేదు.

●

పాములలో మెలగవచ్చునుగాని స్వాములలో మెలగరాదు
పాముతో చెలిమి కత్తితో సాము,

●

బ్రతికివుంటే బలుసాకు తినవచ్చును
ప్రాణం కన్న మానం ప్రధానం

●

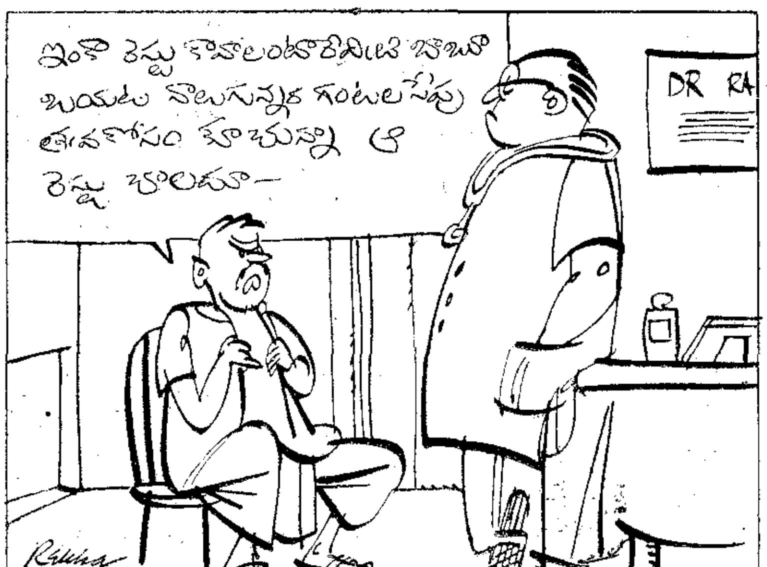
చేసిన పాపం చెంగున కట్టుకొని కాశీకిపోయినా కడతేరదు
చేసినపాపం చెబితే పోతుంది.

●

కథకు కాళ్లులేవు; ముంతకు చెవులు లేవు
కథ కంచికి, మనమింటికి.

అతిశయోక్తులు

"ఒక్కనిమిషంలో వస్తాను"
"లక్షసార్లు చెప్పాను"
"శతకోటి నమస్కారాలు"
"మోహన్! నీకోసం ఒకనిమిషం ఒకయుగంలా
గడుపుతున్నాను!"
"హృదయపూర్వక అభినందనలు"
"ఉత్తరం రాయటం ఆలస్యమైనందుకు చాలావిచారిస్తున్నాను"
"థ్యాంక్స్"
"మీ చరణదాసి"
"మీ జోక్ విని నవ్వలేక చచ్చాను."
"పాలవాడు పొట్టి నీళ్ళు పోశాడండీ ఇవాళ"
"బీచిలో నిశ్శబ్దంగా ప్రశాంతంగా వుంటుంది"
"మాయింట లక్షవత్తులనోము చేసుకుంటున్నాము"
"మొన్న కోటిలింగాల దర్శనం చేసుకొచ్చాము".

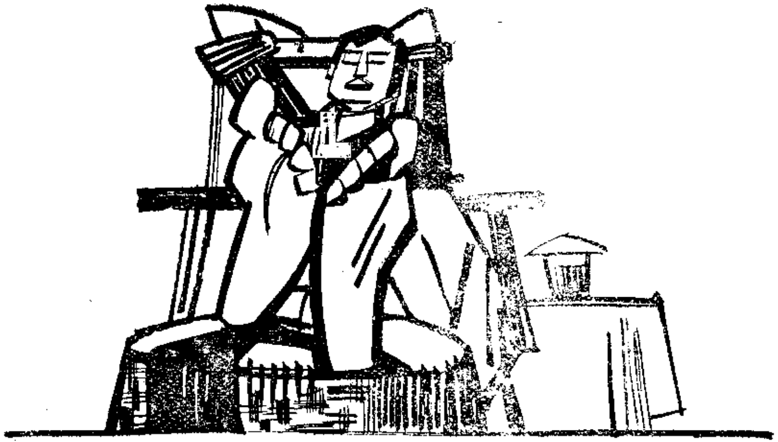

వడ్డించిన విస్తరి జీవితం

ఎడతెరిపి లేకుండా పదేళ్ళపాటు హోటలు భోజనంచేసిన ఒక యువ బ్రహ్మచారికి జిహ్వచచ్చి, చివరికి మానవ జన్మం మీదనే విరక్తి కలిగింది. ప్రపంచమనే హోటల్ బల్లపై వడ్డించిన విస్తరిలా కనిపించింది జీవితం. అతను నిక్షేపంగా ఎం. ఏ. వరకు చదువుకున్నాడు. బుద్ధిమంతుడు, తెలివైన వాడు. విశాల హృదయుడు (40 అంగుళాలు). హోటల్ భోజనం చేయగా మిగిలిన పర్సనాల్టీయే దాదాపు ఎన్టీరామారావంత వుంటుంది. అయినా అతను పెళ్ళి చేసుకోవడానికి ఎందుకు మొహమాటం పడుతున్నాడో స్నేహితు లెవరికీ అంతు పట్టటంలేదు. ఆర్థిక సమస్య లేవైనా వున్నాయానుకుంటే అదీ లేదు. ఆస్తిపాస్తులు లేక పోయినా నెలకు 600 సంపాదిస్తున్నాడు. 'అతనికి ఓ పట్టాన ఏ పిల్లా నచ్చదు' అనుకున్నారు స్నేహితులు. 'అతనికి కట్నం దాహం మరీ జాస్తి లేస్తురూ' అనుకున్నారు బంధువులు. అతను కిమ్మనకుండా వుండేవాడు. రోజూ భోం చేస్తున్నప్పుడు మాత్రం మనస్సులో 'పెళ్ళిచేసుకోవాలి' అనుకునే వాడు.

ఎలాగైనా అతనికి పెళ్ళిధ్యాస కలిగించాలని అతని స్నేహితులు ఎందరో అందమైన అమ్మాయిలనీ, చదువుకున్న వాళ్ళనీ, డబ్బున్నవాళ్ళనీ చూపిస్తూ వుండేవాళ్ళు. అయినా అతను ఉత్సాహంగా ముందడుగు వేయలేదు. వీణ వాయించే అమ్మాయిలూ, భరతనాట్యం చేసే అమ్మాయిలూకూడా అతని అనుగ్రహానికి పాత్రులు కాలేకపోయారు. చివరికి ఒక స్నేహితుడికి మెరుపులాంటి ఆలోచన తట్టింది. ఈ బ్రహ్మచారి కమ్మటి భోజనంచేసి పదేళ్ళు అయింది. ఇంటి భోజనంరుచి అతను పూర్తిగా మరిచిపోయాడు. అందుచేత ఇప్పుడు అతనికి షడ్రసోపేతమైన భోజనం రుచి చూపిస్తే పెళ్ళి చేసుకోవలసిన అవసరాన్ని అతను గుర్తిస్తాడని స్నేహితుడు భావించాడు. ఆరోజు అతన్ని తన ఇంటికి భోజనానికి ఆహ్వానించాడు. పాకశాస్త్రంలో ఆరితేరిన ఒక వంటలక్కని పిలిపించి వంట చేయించాడు. భోజనానికి కూర్చునేముందు ఆవిడ వంట రుచిని గురించి అర్థ గంటసేపు వర్ణించాడు. ఆవిడ నల్లగా సిద్దిలాగా, పిప్పళ్ళబస్తా ప్రమాణంలో వుంటుంది. మనిషిని చూస్తే భోజనం రుచించదు కనుక, తలవంచుకుని భోంచేయమని సలహా యిచ్చాడు. మిత్రుడి సలహా ప్రకారం బ్రహ్మచారి తల వంచుకునే భోం చేశాడు. తర్వాత తృప్తిగా త్రేన్చాడు. వంటను గొప్పగా మెచ్చుకున్నాడు. "ఇవాళ నాకు మహాపర్వదినం" అన్నాడు. మిత్రుడు సంతోషించాడు.

తర్వాత వారం తిరక్కుండా బ్రహ్మచారి ఆ వంట లక్కతో పరారీ అయిపోయాడు. మిత్రుడు ఈ ప్రమాదవార్త విని 'హతోస్మి!' అనుకున్నాడు. □

జ్వరం

కె. వివేకానందమూర్తి

భూమికి పాతికేళ్ళు పాతబడిపోయిన పరమహంసకి జీవితంలో మొదటిసారిగా జ్వరం వచ్చింది. జ్వరానికి, పరమ హంసకీ మధ్యన ఉన్న సంబంధం అయస్కాంతం యొక్క నార్త్‌పోల్‌నీ, సౌత్‌పోల్‌ని గుర్తుకు తెస్తుంది. చీకటికీ, దొంగలకీ, దెయ్యాలకీ, ప్రాణంమీదికొచ్చే ప్రమాదాలకీ చివరికి భార్యమాటకీ కూడా భయపడని పరమహంస జ్వరానికి భయపడతాడని తెలిస్తే నవ్వువస్తుంది. చంటిపిల్లలు బూచాడు ఎత్తుకుపోవడం గురించి, పెద్ద వాళ్ళు ప్రమాదాలగురించి, రాజకీయ నాయకులు నిజంగురించి భయంభయంగా ఆలోచించినట్టు జ్వరాన్ని గురించి భయంగా ఆలోచిస్తాడు పరమహంస.

అతని తాతగారు జ్వరంవచ్చి పోయారు. తండ్రి మలేరియాతోనూ, తల్లి న్యుమోనియాతోనూ పోయారు. బామ్మ :బోదకాలు జ్వరంతో పోయింది. వాళ్ళింట్లో ఎవరేనా 'జ్వరం' అన్నమాట తలిస్తే చాలు– సాయంత్రానికల్లా ఎవరికో ఒకరికి వచ్చే సేది. అతను జరీ అంచు తండువాను కండువా అంటాడు; తన మిత్రుడు జగన్నాథాన్ని 'ఒరేయ్' అనే పిలుస్తాడు. జనతా హోటల్లో కాఫీ తాగడు.

పరమహంస జ్వరాన్ని చావుతో పోల్చుకుంటాడు. తనకేకాదు, తనచుట్టుప్రక్కల ప్రాణికోటిలో ఎవరికి జ్వరం వచ్చినా, చావు తనకోసం వచ్చినట్టు, తన చుట్టూ తిరుగుతూ హైరాన పెడుతున్నట్టు ఫీలవుతాడు.

పెళ్ళయిన కొత్తలో తన భార్య సుశీలకి జ్వరం వచ్చితప్పుడు అతను బెంబేలు పడిపోయాడు, అంతేకాదు - మనస్సుని లోతు చేసుకుని భవిష్యాన్ని ఆలోచించాడు. అప్పుడతని మనస్సులో - సుశీల అమాయకత, పెళ్లాంపోయిన భక్తవత్సలం, రెండవపెళ్ళి- ఇవన్నీ చేరి గొడవచేశాయి, మనస్సుని వికలం చేశాయి. డాక్టరు సీతాపతిని తీసుకువచ్చి భార్యకు మందు యిప్పించాడు. డాక్టరుముందు డీలాపడి పోయాడు. పెళ్ళాం జ్వరం తగ్గేవరకూ పరమహంస, డబ్బున్న వాళ్ళ పెంపుడుకుక్క యజమానుల వెనకే తిరిగినట్టు, డాక్టరు సీతాపతి వెనకే తిరిగాడు. భార్యజ్వరం తగ్గిం తర్వాత పాత ఆలోచనలు జ్ఞాపకం వచ్చి కాస్సేపటి వరకూ తన్ను తాను తిట్టుకున్నాడు. కాస్సేపయిం తర్వాత అతని మనస్సుకి యెంతో రిలీఫ్ కనిపించింది.

నిజంగా– భార్యకి జ్వరంపోగానే పరమహంస– స్వీటు సంపాదించిన పావలా, అర్ధరాత్రి అరణ్యంలో అనుకోకుండా అందమైన అమ్మాయి కోరికతో తన్ను కోరి వచ్చినప్పటి మగాడిలా, నెలాఖరున నెల జీతంలో సగం లంచం సంపాదించిన తాలూకాఫీసు గుమాస్తాలా- సంబరపడిపోయాడు.

ఇప్పుడు భార్య పక్కన లేదు. తొలి కాన్పుకి పుట్టింటికి పంపించాడు. పక్కన భార్య లేనప్పుడు వచ్చినందుకు జ్వరాన్ని తిట్టుకున్నాడు హంస. కారణం— జ్వరం వచ్చినప్పుడు భార్య పక్కనఉండి సపర్యలు చేస్తుంటే, 'జ్వరం' దాగుండక పోయినా 'జ్వరం రావడం' బాగుంటుంది- అని భార్య బ్రతికి ఉన్నప్పటి భక్తవత్సలం చెప్పిన జ్ఞాపకం.

డాక్టరు సీతాపతికి ఫోన్ చేసి వచ్చి పడకకుర్చీలో మేనువాల్చాడు హంస.

అరగంటయింది.

సీతాపతి ఇంకారాలేదు. స్నానం చేసి వస్తానన్నాడు. ఇంతసేపా ? మగాడి స్నానానికి, ఆడదాని కోపానికి ఆలస్యం బాగుండదు.

సాయంత్రం ఆరున్నర దాటింది.

ఆకాశాన్ని నల్లటి మేఘాలు, పిడిరాయిలాంటి వ్యక్తిని జ్వరంలా ఆవరిస్తున్నాయి. చీకటి చెంపరేచరులా పెరుగుతోంది. నక్షత్రాలన్నీ వెలేసినట్టు ఆకాశంలో ఓ మూలగా ఉన్నాడు చంద్రుడు. మరీ సన్నం గాకుండా, మరీ గుండ్రంగాకాకుండా నార్మల్‌గా ఉన్నాడు.

ఇంటిముందు కారిడార్‌లో ఈజీచైర్‌లో పరమహంస వొళ్ళు వేడిగా వుంది.

ఎందుకో పరమహంసకి ఆ కా శా న్ని చూసేసరికి మనస్సులో ఆలోచనలు బయలు దేరతాయి. దానికి కారణం ఏవిటా? — అని గతంలో హంస ఒకరోజు సాయంత్రం ఆకాశంకేసి చూసి ఆలోచించాడు గాని అంతుపట్టలేదు. రెండింటికీ ముందువున్న 'ఆ'లో తప్ప, ఆలోచనలకీ - ఆకాశానికీ వున్న సంబంధం ఏవిటో అతను తెలుసుకో లేక పోయాడు.

రోడ్డుమీద హారన్ మోగింది. డాక్టరు కోసం గేటువైపు చూశాడు. రాలేదు. అతను మొదట్నించీ అంతే. నెమ్మది.

సీతాపతి ఆర్ట్స్ కాలేజీలో తన క్లాస్ మేట్. మనిషిలో నిదానం, ఓర్పు, శ్రద్ధ యెక్కువ. చలాకీతనం లేదని అప్పుడు అందరూ అతన్ని 'మబ్బు'అని పిలిచేవారు. అలాగని అతను 'మఫ్' కాదు. ఎంతో తెలివైనవాడు. అప్పట్లో అతని మంచితనం, తెలివిచూసి అతన్ని ప్రేమించిన 'కవిత' అనే అమ్మాయి కోరివస్తే 'ప్రేమించడానికి నాకేం అభ్యంతరంలేదు గాని, నాకు టైము లేదు. చదువుకోవాలి' అని చెప్పి పంపే శాడు. ఇది అతని మంచితనానికి కొల బద్దో, లేక అతని అమాయికతకి నిదర్శ నమో తెలియదు. అందుకే తను ఆకాశాన్ని చూసి సీతాపతిని తల్చుకొన్నప్పుడల్లా ఆలో చనకి బదులుగా నవ్వు వస్తుంది హంసకి.

తనకి సీతాపతితో పెద్ద స్నేహమేమీ లేదు - హలో అంటే హలో అనుకోడం తప్పిస్తే భార్యకి జ్వరం వచ్చినప్పట్నించీ కొంచెం దగ్గిరతనం ఏర్పడింది. పతితో చుఱుకు పాలు తక్కువగా ఉండటం, తనకు తెలిసిన సీతాపతికి తనకు తెలియకుండా పెళ్ళవటం - ఇవన్నీ హంసతో అతనికి ఎక్కువ స్నేహం లేకపోడానికి నిదర్శ నాలు. పతికి పెళ్ళయిందని విన్నప్పుడు హంస - ఇంత మందకొడిని పెళ్ళిచేసుకో డానికి సిద్ధపడిన ఆమె అమాయకురాలు - అని మనస్సులో జాలిపడ్డాడు. అది 'ప్రేమ పెళ్ళి' అని విని నవ్వుకున్నాడు. ఆశ్చర్య పడ్డాడు. కారణం - సీతాపతికి అసలు ఆమె యెవరో తెలియదుట. ఆమెగా ఆమె వెతు క్కుంటూవచ్చి ప్రేమించానని చెప్పి, పెళ్లి చేసుకోమని అడిగిందనికూడా తనువిన్నాడు.

పరమహంసకి పాతరోజులు స్ఫురణ కొచ్చాయి. నాలుగేళ్ళ తర్వాత కవిత తల పుకు వచ్చింది. అవును, తన్ను నిరాకరిం చిన కవిత. తనుగా తను వెళ్ళి ప్రేమించా నని, పెళ్ళిచేసుకోమని, అమాయికంగా ఆశగా అడిగినప్పుడు తన్ను కాదన్న కవిత, తను ఎందుకు కొరగాకుండా పోయాడు?- తను అందంగా ఉంటాడా?- తను తనలాగే వున్నా కొంచెం రాక్‌హడ్సన్‌లా కూడా ఉన్నాడని అప్పట్లో తన్ను ప్రేమించివచ్చి తనచే నిరాకరింపబడ్డ, అందంగా లేని ఆడ ఇంగ్లీషు లెక్చరరు ఓ సారి అంది. ఆవిడంటే యిష్టం లేకపోయినా, ఆవిడ మాటంటే అతనికి పెద్దగురి. తను చాలా శుభ్రంగా ఉంటాడన్న సాక్ష్యంగా వారానికి ఆరుజతల ఇస్త్రీబట్టలు వాడతాడు. మూడు జతల కర్చీఫ్‌లు వాడతాడు. రోజుకి రెండు సార్లు సింథాల్ సబ్బుతో స్నానంచేస్తాడు. రోజూ గడ్డం గీస్తాడు. తనెందులోనూ తీసిపోడు. తన తక్కువతనం విదితమైంది. అప్పటి ఒక్క సంఘటనలో తన అయో గ్యత, చేతకానితనం జ్ఞప్తికొచ్చి బాధ పడ్డాడు. సీతాపతి ఎవరో తనకు తెలిసి ఉండకపోతే ఈబాధ ఉండేది కాదేమో. నాలుగేళ్ళ క్రితం మనస్సులో రేగి మన స్సులో అణిగిపోయిన కోపం, కోరిక, ఆశ పరమహంస జ్వరాన్ని ఒక డిగ్రీ పెంచాయి.

విచిత్రం!

తను కోరిన స్త్రీ తన్ను నిరాకరించింది. సీతాపతిని స్త్రీ కోరివచ్చి వరించింది. హుషారైన హంసకోరిక, ప్రేమచేతిలో ఓడిపోయింది. కోరికలేని 'మబ్బు' సీతా పతిని ప్రేమ కోరి వచ్చింది.

మెడ నొప్పిగావుంది. మెడ విరుచుకో డానికి తల అటూ ఇటూ తిప్పాడు. ఆకా శంలో నక్షత్రాలు, థెర్మా మీటరులోని పాదరసం మెరుపులా మెరిశాయి.

గేటుదగ్గర కారాగింది.

డాక్టరు సీతాపతి కుడిచేతిలో స్టెత్, ఎడంచేతిలో మెడికల్ చెస్టు, తలమీద అణిచిదువ్విన జుట్టు.— నల్లపాంటుతో తెల్లటిషర్టుతో, నెమ్మదిగా మౌనంగా డాక్టరు సీతాపతి, మెల్లగా గేటు తెరుచుకుని, భూమి నొచ్చుకుంటుందేమో అన్నట్టు అడుగులు వేస్తూ వచ్చాడు.

"గుడ్ ఈవినింగ్!" మోతాదుగా నవ్వాడు.

"హలో- గుడ్ ఈవినింగ్! ప్లీజ్ బి సీటెడ్" పేముకుర్చీ చూపాడు పరమహంస. మెడికల్ చెస్టు టీపాయ్‌మీదపెట్టి, సీతాపతి కూర్చున్నాడు.

"ఎప్పుడు వచ్చింది జ్వరం?" నాడి పరీక్షిస్తూ అడిగాడు.

"సాయంత్రం."

"ఎన్ని డిగ్రీలుంది."

"ఎన్నేవిటి? - నూటమూడు. చావుకి మూడో నాలుగో డిగ్రీలదూరం."

అతను చిరునవ్వు నవ్వాడు. క్రింది కను రెప్పలు లాగి చూశాడు. నాలిక చూశాడు. స్టెతస్కోపుతో గుండెలు పరీక్ష చేశాడు. జలుబుగా వుందా? - దగ్గొస్తోందా? - వొళ్ళు నొప్పులున్నాయా? - అంటూ అడిగాడు. అన్నిటికీ ఉంది. వస్తోంది. ఉన్నాయి - అని జవాబు లిచ్చాడు తను.

"మరేం భయపడకండి. తగ్గిపోతుంది. ఈ టేబ్లెట్స్ వాడండి. ప్రతీ ఆరుగంటలకీ రెండుచొప్పున మంచినీళ్ళతో వేసుకోండి. కాఫీ తప్ప మరేం తీసుకోవద్దు."

"మళ్ళీ ఎప్పుడు వస్తారు?"

పరమహంస కంగారుచూసి సీతాపతి మోతాదు మించి నవ్వాడు.

"ఇందులో కంగారు పడాల్సిన అవసరం లేదు హంసా? బైట కూర్చోకుండా లోప లికి వెళ్ళి హాయిగా విశ్రాంతి తీసుకోండి. నేను మళ్ళీ రేపు ఉదయం వస్తాను. గుడ్ నైట్."

సీతాపతి లేక పరమహంస పాలిటి దేవుడు - వచ్చి వెళ్ళిపోయాడు.

వాళ్ళావిడ జ్వరం తగ్గినప్పటి నిండు తనం పుంజుకుంది మనస్సు. లోపలికివెళ్ళి టేబ్లెట్స్ మింగి, వంటవాడిచేత వేడికాఫీ చేయించుకు త్రాగి పక్కమీద నడుం వాల్చాడు హంస.

వొళ్ళంతా వేడిగావుంది. మండుతున్న గాడిపొయ్యి మీద మంచం వాల్చుకు పడు కున్నట్టుంది. వేడి కోరికలు, పెళ్ళయిన కొత్తలో వేడిరాత్రులు జ్ఞాపకం వచ్చి, బుర్ర ఆలోచనల్తో వేడెక్కి పోయింది. వాతావరణం అంతా వేడిగా వుంది. జ్వరం తగ్గించమని దేవుణ్ని వేడుకున్నాడు. ఓ గంటసేపు అలా దేవుణ్ని వేడివేడి, వేడి కళ్ళుమూసుకుని వేడిజ్వరం సందిట్లో వేడిగా నిద్రపోయాడు వేడి పరమహంస.

రేపు వచ్చింది. పరమహంసకి మెలుకు వొచ్చింది. పక్కమీదనుంచి లేచాడు. నీర సంగావుంది. వొళ్లు తూలింది. కాలకృత్యాలు తీర్చుకున్నాడు. స్నానం మాత్రం చేయలేదు.

హాల్లో పడకకుర్చీలో కూర్చుని పొద్దుటి పేపరు చదువుతుండగా సీతాపతివచ్చాడు.

"గుడ్ మార్నింగ్."

"గుడ్ మార్నింగ్! రండి-కూర్చోండి."

"ఎలావుంది?" పరీక్షచేశాడు. టెంప రేచరు చూశాడు. నూరు ఉంది.

"ఫరవాలేదు. తగ్గిపోతుంది రేపటికి. నిన్నటిలాగే ఈరోజుకూడా టేబ్లెట్స్ వేసు కోండి. అటూ ఇటూ తిరగవద్దు."

వంటవాడు కాఫీలు తెచ్చాడు. కాఫీలు ముగించి కాస్సేపు యితర విషయాలు మాట్లాడుకున్నారు. సీతాపతి మళ్లా మర్నాడు వస్తానని చెప్పి వెళ్ళిపోయాడు.

మూడోరోజుకి టెంపరేచరు నార్మల్‌కి వొచ్చేసింది. అతని వొళ్ళంతా సంతోషం అంటు జ్వరంలా పాకిపోయింది. ఎందుకో సీతాపతి రాలేదు ఆరోజు. నాలుగోరోజు కల్లా పరమహంస మామూలు మనిషై పోయాడు. ఖైదునుంచి తప్పించుకున్న దొంగలా, పంజరంలోంచి బైటపడ్డ హంసలా 'రిలీఫ్' ఫీలయ్యాడు. — ఇక

భార్యకేం 'మొగుడునష్టం' లేదు. సుశీల వచ్చింతర్వాత ఇలా జ్వరం వచ్చి తగ్గిన సంగతి చెప్పకూడదు. సీతాపతి యింటికి వెళ్లాలి. తన కృతజ్ఞత చెప్పాలి. బిల్లు పెద్ద మొత్తం చెల్లించాలి. నిజంగా సీతాపతి దేవుడు. — ఇదీ అతని మనస్సు.

స్నానంచేసి, లాల్చీ, పైజమా ధరించి గోల్డ్‌ఫ్లేక్ సిగరెట్టు ముట్టించి, స్కూటరు ఎక్కి సీతాపతి యింటివేపుగా దారితీశాడు జ్వరం తగ్గినహంస. మనస్సు ఆనందంతో గంతులు వేస్తోంది.

• • •

అదేవిటి?—

సీతాపతి యింటిముందు అన్ని కార్లు ఉన్నాయేం?

పోర్టికోదాటి లోపలికి వెళ్ళాడు. వాకిటి నిండా జనం. ఊళ్ళో పెద్దడాక్టర్లూ, పెద్ద మనుషులూ, పెద్దపెద్ద జ్వరాలువచ్చి తగ్గిన వాళ్ళూ విషణ్ణతని తోడుచేసుకుని తచ్చాడు తున్నారు.

పరమహంసకి ఆయుర్వేద భిషగ్వర యగ్గెన్నగారు ఎదురు వచ్చారు. "ఒరేయ్ పరమం! అయిపోయిందిరా! సీతాపతి యికలేడు. విషజ్వరం వచ్చి కొట్టేసింది. అంతా అయిపోయింది." కండువాతో కళ్ళొత్తుకున్నారు జీవితంలో జ్వరం అంటే ఎరుగని యగ్గెన్నగారు.

అందరూ మాట్లాడుకుంటున్నారు.

"హి వజేన్ ఇన్‌టెలిజెంట్ డాక్టరిండీడ్. పూర్ ఫెలో!"

"ఏంచేస్తాం. అంతా విధికృతం."

"రియల్లీ అవర్ సిటీ హేజ్ లాస్ట్ ఎ గుడ్ డాక్టర్."

"కమాన్ లెటజ్ హేవ్ ఎ కండొలెన్స్ మీటింగ్"

పరమహంస వెదికాడు- సీతాపతికోసం. అరగంటయింది తీసుకుపోయి.

ఒక్కక్షణం కళ్ళు తిరిగాయి హంసకి.

విచిత్రం! - పాములవాణ్ని పాము కాటేసింది. మాంత్రికుణ్ని మంత్రం దహించి వేసింది.

పాపం! పాపం!

డాక్టరుకి జ్వరం వచ్చింది. ఆరోగ్యానికి జ్వరం వచ్చింది. సీతాపతి బ్రతుకుని జ్వరం మింగేసింది. మబ్బు విడిపోయింది. తనురోజూ చూసే ఆకాశంలాగ, సీతాపతి మెళ్లో అస్త మానం కనబడే స్టెతస్కోపులాగ, మెడికల్ చెస్టులాగ, థెర్మామీటరులాగ, మందుల్లాగ, జ్వరాల్లాగ—సీతాపతికూడా ఎప్పుడూ ఉండి పోతాడనుకున్నాడు హంస. ఉండిపోవా లనుకున్నాడు. అమాయకుడైన, 'మబ్బు' సీతాపతి రేపట్నించి కనిపించడు.

హాలుకి అనుకుని ఉన్న గదిలో మూలగా పేముకుర్చీలో ముడుచుకుని, జ్వరం వచ్చి తగ్గి పథ్యానికి సిద్ధమయిన రోగిలా, కూర్చుని చేతులమధ్య తలదూర్చి హృదయం బ్రద్దలయ్యేలా ఏడుస్తోంది సీతాపతి భార్య.

దగ్గరగా వెళ్ళాడు. అతనికి ఎలా మాట్లాడాలో తెలియడంలేదు.

"విచారించకండి. అయిందేదో అయిపోయింది. నిజంగా సీతాపతి పోయినమాట విన్నతర్వాత గుండె పగిలింది."

ఆమె తలెత్తి చూసింది.

ఆమె - కవిత. తన్ను కాదన్న కవిత. 'మబ్బు' సీతాపతిని ప్రేమించి పెళ్ళిచేసుకున్న కవిత. హంస మనస్సు రెపరెపలాడి, ఒక్క క్షణం కళ్ళు తిరిగాయి. మనస్సులో మహారణ్యం తగులబడినట్టుంది.

"ఏమైనా నేను మళ్ళా పెళ్ళిచేసుకోదల్చుకోలేదు హంసా! దయచేసి వెళ్ళిపొండి."

ఏడిచేకళ్లూ, వణికే పెదాలూ - మళ్ళీ పాతకవిత.

ఉన్నట్టుండి నూటయిదు డిగ్రీల టెంపరేచరుతో జ్వరం వచ్చినట్టయింది హంసకి.

పరమహంస వెనక్కి తిరిగాడు.

□□□

జ్యోతి

పంచతంత్రం

వేషధారణలో ఫాషన్లు మారిమారి చివరికి మళ్ళీపంచలు, లాల్చీలవంతు వచ్చింది. నవయువకు లందరికీ ఇప్పుడు పంచలపై మోజు హెచ్చింది. ఎందుకంటే 'లాల్చీ, పంచ' వేషంలో శృంగారపు కళా వుంది, పెద్దమనిషి తరహా వుంది. పైజామా తొడుక్కుంటే మరీ కుర్రతనం కనిపిస్తుంది. డిగ్నిటీ వుండదు. సూట్ వేసుకోవడం కేవలం ఆడంబరంగా వుంటుంది. పాంటూ, స్లాక్‌షర్టు వేసుకోడంలో పెద్దమనిషి తరహా లేదు. అలాకాక శుభ్రంగా కాలరు పట్టీ వున్న సిల్కు లాల్చీ వేసుకుని, మల్లెపువ్వులాంటి తెల్లని గ్లాస్కో పంచ కట్టితే భేషుగ్గా వుంటుంది. ఆడ పిల్లలు "ఎంచక్కా వున్నాడో శరత్‌బాబు హీరోలాగా" అని మెచ్చుకుంటారు. సాటి యువకులు "యమ ఫోజులో ఉన్నాడే శోభనం పెళ్ళికొడుకులాగా" అనుకుంటారు. పెద్దలు "బుద్ధిమంతుడు, యోగ్యుడు, చూడండి ఆ వినయం, ఒద్దిక, నిరాడంబరత. చక్కగా పదహారణాల తెలుగువాడిలా ఉన్నాడు" అంటారు, ఈ వేషంలో ఐదు సుగుణాలున్నాయి; గాంభీర్యం. శృంగారం, సభాగౌరవం, సుఖం, చవక. అందుకే ఆంధ్ర రాజధానిలో ఈ వేషానికి ఇప్పుడు గిరాకీ పెరిగింది.

మధ్యే మధ్యే పానీ

ప్రతి స్వతంత్ర దేశానికీ ఒక జాతీయ పతాకం, జాతీయ గీతం తప్పనిసరిగా ఉండాలి. ఈమధ్య భారతీయులు జాతీయ పక్షిని కూడా నిర్ణయించుకున్నారు. ఇవి మన నడమంత్రపు సిరులు,

కొన్ని దేశాలకు తరతరాలుగా కొన్ని అలవాట్లు చెలామణీ అయి అవే ఆ దేశాల జాతీయ చిహ్నాలవుతాయి. శీతోష్ణ పరిస్థితుల మూలంగా కొన్ని జాతులు కొన్ని రకాల పానీయాలను త్రాగుతారు. అవి వాళ్ళ ట్రేడు మార్కులు.

రష్యన్లు వోడ్కా, అమెరికన్లు మార్టినీ
ఇంగ్లీషువాళ్లు విస్కీ, ఫ్రెంచి వాళ్లు కోన్యాక్

సేవిస్తారు. సోమయాగాలు పూర్వం చేయబడ్డ ఈ పవిత్ర భారతదేశంలో మనం ఇటువంటి అసాధ్యపు మధువులు గ్రోలం. అయినా కొన్ని ప్రాంతాలకు కొన్ని అలవాటైన పానీయాలున్నాయి.

అరవవాళ్ళు కాఫీ, హిందీవాళ్లు ఛాయ్, పంజాబీలు లస్సీ ఎక్కువగా ఇష్టపడతారు. ముసల్మానులు షరబత్తు గ్రోలుతారు. మన శుద్ధాంధ్రులు తీరికూర్చుని మక్కువతో ఎక్కువగా త్రాగే నేషనల్ డ్రింకు ఏమిటి, చెప్పుకోండి?

సరికొత్త పాతకథ

శ్రీకంఠమూర్తి

చీకటి గదిలో ఆవరించిన నిశ్శబ్దాన్ని భంగపరుస్తూ ఒక వ్యక్తి మరొక వ్యక్తికి చెప్పిన కథ-

విజయవాడ రైల్వేస్టేషన్ ప్లాట్‌ఫారం చాలా సందడిగా వుంది. ప్రయాణీకులు హడావిడిగా అటూ ఇటూ తిరుగుతున్నారు. హైదరాబాదువెళ్లే రైలు ప్రయాణీకులతో కిటకిటలాడిపోతోంది.

"ఏం రైళ్లో ఏమో! నుంచోడానికైనా కాస్త స్థలం వుండదు." అని గొణుక్కుంటూ రైల్లో ఎక్కాను. నా రెండు కాళ్లూ పట్టగలిగినంత స్థలం దొరికించుకుని కుదురుగా నిలబడేసరికి తలప్రాణం తోకకొచ్చింది.

రైలు కదలడానికి సిద్ధంగా వుంది. ప్రయాణీకులమధ్య ఆ రద్దీలో నిలబడి వున్న నాకు ఊపిరాడటమే కష్టమయింది; ఉక్కతో చెమటపోయ సాగింది. రైల్వే వాళ్ళను తిట్టుకుంటూ. బయట చల్లగా వీస్తున్న గాలికి కాస్త మొహం చల్లబరుచుకోవాలని ప్రయత్నిస్తూ కిటికీదగ్గరికి చేరుకుని తల బయటికి పెట్టాను.

ఒక్కసారి రైలుపెట్టెలోకి కలయ చూద్దామా అనుకున్నాను, తల బయటికి పెట్టుకునే. కాని మళ్ళీ ఆ ఆలోచనను విరమించుకున్నాను. ఏముంటుందక్కడ చూడటానికి? అవే ప్రయాణీకుల దెబ్బలాటలు. తిట్లు. త్రోపుడు అంతేగా?

కాని చూడకూడదనుకున్నవాణ్ని కూడా చూసేటట్టు చేసిందొక దృశ్యం. ఒక యువకుడు బహుశా మదరాసునుంచి హైదరాబాదుకు ప్రయాణం చేస్తున్నాడు కాబోలు హాయిగా కాళ్ళు జాపుకుని పడుకుని వున్నాడు.

అతను పడుకునివున్నా అతని చూపులు మాత్రం ఎదురుగా కూర్చుని వున్న అమ్మాయి మీదే వున్నాయి.

నాకు నవ్వొచ్చింది. యౌవనంలోవున్న వారి చేష్టలనుచూసి నవ్వుకునే వయసుకాదు నాది. ఆ అబ్బాయి అలా దొంగచూపులు చూడడంలో గల అర్థం నాకు తెలుసు కాబట్టి చిరునవ్వు నవ్వుకున్నాను. ఎందుకో నా జీవితంలో జరిగిన కొన్ని సంఘటనలు గుర్తుకొచ్చాయప్పుడు.

"నీ జీవితకథ ఎవరికొ్కవాలిప్పుడు?" అన్నట్టు పెద్దగా కూతపెట్టి బయలుదేరింది రైలు. అంతటితో నా ఆలోచనలు మరోవైపు మళ్ళాయి.

రైలు కదలి, చల్లటిగాలి కిటికీలద్వారా లోపలికి జొరబడి శరీరాలకు హాయిగొలపగానే ప్రయాణీకులు ఉత్సాహంతో మాటలు మొదలెట్టారు. కొందరు కబుర్లలోకి మరి కొందరు చర్చలలోకి దిగారు.

నాకు సమీపంలోనే కూర్చున్న విద్యార్థులు కొందరు సినిమాగురించి మాట్లాడుకుంటున్నారు. ఉత్తి మాట్లాడుకోవడంతోనే

తృప్తిపడక వాళ్ళల్లో ఒకవిద్యార్థి తనే సినిమా ప్రొడ్యూసరై, తన స్నేహితుల్లో ఒకడిని హీరో చేసేశాడు. హీరోయిన్‌గా ఎవర్ని బుక్ చేయాలన్న మీమాంస వచ్చింది వాళ్ళల్లో వాళ్ళకు.

ఇప్పుడు తారాపథంలో అగ్రస్థానం ఆక్రమించుకున్న ఏ తారతోనూ నటించ డానికి ఒప్పుకోవడంలేదు ఆ హీరో మహా శయుడు.

పెద్దచిక్కే వచ్చిపడింది నిర్మాతగారికి. పదినిమిషాలు తీవ్రంగా ఆలోచించి తన నిర్ణయాన్ని తెలియజేశాడు నిర్మాత.

ఏమిటంటే ప్రసిద్ధ హాలీవుడ్ తారను బుక్ చెయ్యడం.

వాళ్ళ సినిమా పిచ్చికి అపుకోలేనంత నవ్వు వస్తున్నా, ఆ వయసలాంటిది లెమ్మను కుని మరోచోట సాగుతున్న రాజకీయ చర్చ అను వినసాగాను.

"మీరెన్నయినా చెప్పండి సార్....మన ప్రభుత్వపు పరిపాలనా విధానమే సరిగ్గా లేదంటాను." అంటున్నాడొకతను.

"అదేమిటండీ అలా అంటారు ? అసలు ప్రభుత్వాన్ని ప్రజలే కదండీ ఏర్పాటు చేసింది ? మనం దాన్ని ఎలా నడిపితే అలా నడుస్తుంది." మరొకరి సమాధానం.

"ఆ ...ప్రజలచేతిలో ఏముందిలెండి.... పేరుకుమాత్రం ప్రజాప్రభుత్వం. కాని ప్రజలగోడు వినేవాడెవడు ! ప్రభుత్వాన్ని నడిపిస్తున్న నాయకమ్మన్యుల తియ్యని మాటలకు మోసపోయి, వాళ్ళు చెప్పినట్లు వింటున్నాం." ఇంకొకరి సమాధానం.

ఆ తరువాత వినబుద్ధేయలేదు నాకు.

రైలు చీకటిని చీల్చుకుంటూ వేగంగా పరుగెడుతోంది.

నేను మళ్ళీ మొట్టమొదట చూసిన యువకుడివేపు చూశాను. పాపం ! అప్పుడే నిద్రపోతున్నాడు.

నేను కూర్చున్న చోటుకు ఎదురుగుండా కూర్చునివున్న దంపతులమీదికి పోయింది నాదృష్టి. బహుశావాళ్ళు నూతన దంపతు లయివుంటారు. నేనలా ఎందుకన్నానంటే, ఆమె నునుసిగ్గుతో తలొంచుకుని నెమ్మదిగా మాట్లాడుతోంది. ఆమె భర్త తమ ఇద్దరినీ ఎవరైనా గమనిస్తున్నారేమోనని చుట్టూ ఒక సారి చూసి మరీ మాట్లాడుతున్నాడు.

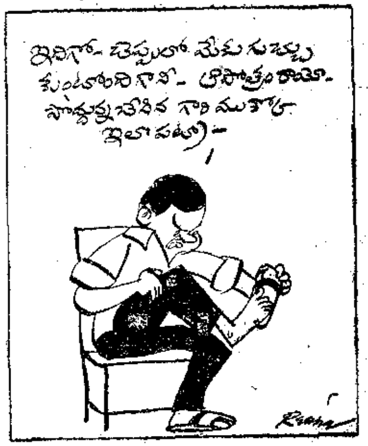
ఆమెను చూస్తూంటే నా ఆలోచనలు ఇంటివేపు పరుగెత్తాయి. మా లీలకు పెళ్ళయి వుంటే ఆమెకూడా ఇలా భర్తతో కలిసి ప్రయాణం చేసేది కదా అనిపించింది. కాని అంతలోనే "అదీ జరక్కపోదు ఒకరోజు." అని మనసుకు సమాధానం చెప్పుకున్నాను.

అంతలో ఆ నూతన దంపతులు గాభ రాగా దేన్నో వెతుక్కుంటున్నట్టు కనిపిం చారు. జరిగిన సంగతి ఎవరికీ తెలియకూడ దనుకున్నారో లేక తమను తెలివితక్కువ వాళ్లగా అందరూ భావిస్తారనో ఏమో చాలా మెల్లగా మాట్లాడుకుంటున్నారు.

వాళ్లెంత రహస్యంగా వెతుక్కుంటున్నా అతనిపర్సు మాయమయిందన్న సంగతి కాసేపట్లోనే మా అందరికీ తెలిసిపోయింది. పాపం ! అతని మొహం దిగులుతో కూడు కుని వుంది. అసలే డబ్బు పోయిందన్న బెంగతో వాళ్ళు ఇదవుతుంటే చుట్టూ కూర్చున్నవారి జాలిచూపులూ, సానుభూతి వాక్యాలూ, వాళ్ళని మరింత క్రుంగదీశాయి. వాళ్ళిద్దరూ వెతకడంమాని తలొంచుకుని మౌనంగా కూర్చుండిపోయారు.

అప్పుడు నాకేదో జ్ఞాపకం వచ్చినట్లయి, ఓసారి పెట్టెనంతా కలయజూశాను. కాని రామం ఎక్కడా కనిపించలేదు. నాకు భయంవేసింది. నాచేతి సంచి, బట్టలసంచీ అన్నీ అతనిదగ్గరే వుండిపోయాయి. అసలు అతను రైలెక్కాడో లేక ఆ ప్రయాణీకుల త్రోపుడులో ఎక్కలేకపోయాడో తెలియ లేదు. ఇప్పుడేం చేయాలా అన్న చింత పట్టుకుంది నాకు. చివరికి వుండబట్టలేక "రామం.... ఒరే రామం....!" అని గట్టిగా అరిచాను. నా అరుపు విని అందరి తలలూ ఇటు తిరిగాయి. కాని వాటిల్లో రామం తల మాత్రం కనిపించలేదు. నేనలా పెద్దగా అరవడం అందరికీ ఆశ్చర్యం కలిగించిం దేమో, "ఎవర్ని పిలుస్తున్నారండీ ?" అని అడిగాడొక ముసలాయన.

మా అబ్బాయండీ ! ... ఈ పెట్టెలో ఎక్కడోవుంటాడనుకున్నానింతసేపూ. కాని యిప్పుడు చూస్తేలేడు. ఎక్కాడోలేదోమరి ! నా సామానంతా వాడిదగ్గరేవుండిపోయింది." అన్నాను.

"ఎక్కేవుంటాడు లెండి....ఎందుకంత కంగారుపడతారు ? వెనుకపెట్టెలో కూర్చు న్నాడేమో !"

ఆ ముసలాయన మాటలు నాకు కొంత ఊరట కలిగించాయి.

ఇదిలా వుండగా ఆ పర్సు పోగొట్టు కున్న నూతన దంపతుల్ని చూసి చాలా జాలేసింది నాకు. మెల్లిగా వాళ్ళకు దగ్గరగా జరిగి పరిచయం చేసుకుని సానుభూతిగా "ఇదిగోచూడండీ ..మీరు మరోలా భావించ నంటే నే నోమాట చెప్తా....కాలం మారి పోయింది కాబట్టి ఈ రోజుల్లో యెవర్నీ నమ్మకూడదు. ఎందుకైనా మంచిది. వచ్చే స్టేషనులో రైలాగినప్పుడు ఒకసారి అంద రినీ సోదాచేయడం మంచిది. ఏమంటారు ?" అన్నాను.

నా మాటలతనికి నచ్చలేదనుకుంటా. ఒక్కసారి తల విదిలించి "ఛ ! ఛ ! అదేం పని. నా అజాగ్రత్తవల్ల పర్సు పోయింది గాని...." అన్నాడు.

"ఒక వేళ మీరు టికెట్ కొనేటప్పుడు గాని, లేక మరేమైనా కొనేటప్పుడుకానీ, పర్సు బయటికి తీసి ఎక్కడైనా మర్చిపోయారేమో !" అన్నాను.

"వుండొచ్చు. నాకైతే అసలదెలా పోయిందో అంతుబట్టటంలేదు." అన్నాడతను. ఆ తరువాత ఏం మాట్లాడాలో తెలియక వూరికే వుండిపోయాను నేను.

ఆ తరువాత స్టేషనులో రైలాగినప్పుడు మా రామం నేనుండే పెట్టెలోకి ఎక్కాడు. తను ప్రక్క పెట్టెలో కూర్చున్నట్టు చెప్పాడు. నేనతనికి ఏమైనా ఫలహారం పట్టుకురమ్మని పంపించాను. వాడువెళ్లాడు.

నాదృష్టి మళ్ళీ ఆ దంపతుల మీదకు వెళ్ళింది. పాపం ! టిఫిన్ తీసుకోవడానికి కూడా డబ్బులున్నాయో, లేవో వాళ్ళ దగ్గర ?

"ఇదుగో చూడండి. మీకు ఏమైనా కావలసివస్తే సంకోచించకుండా చెప్పండి. అమ్మాయ్ ! నువ్వుకూడా అంతే. నీకు తండ్రిలాంటివాణ్ని ! సిగ్గుపడకుండా ఏం కావాలో అడుగు. నాచేతనయిన సహాయం చేయడానికి సిద్ధంగా వున్నాను. నేను కూడా హైదరాబాదుకు వస్తున్నవాణ్నే !" అన్నాను.

వాళ్ళు నావేపు ఆత్మీయంగా చూశారు. మా రామం పట్టుకొచ్చిన ఫలహారాన్ని ఆరగించారు. వాళ్ళ చూపులో కృతజ్ఞతాభావం గోచరించింది నాకు.

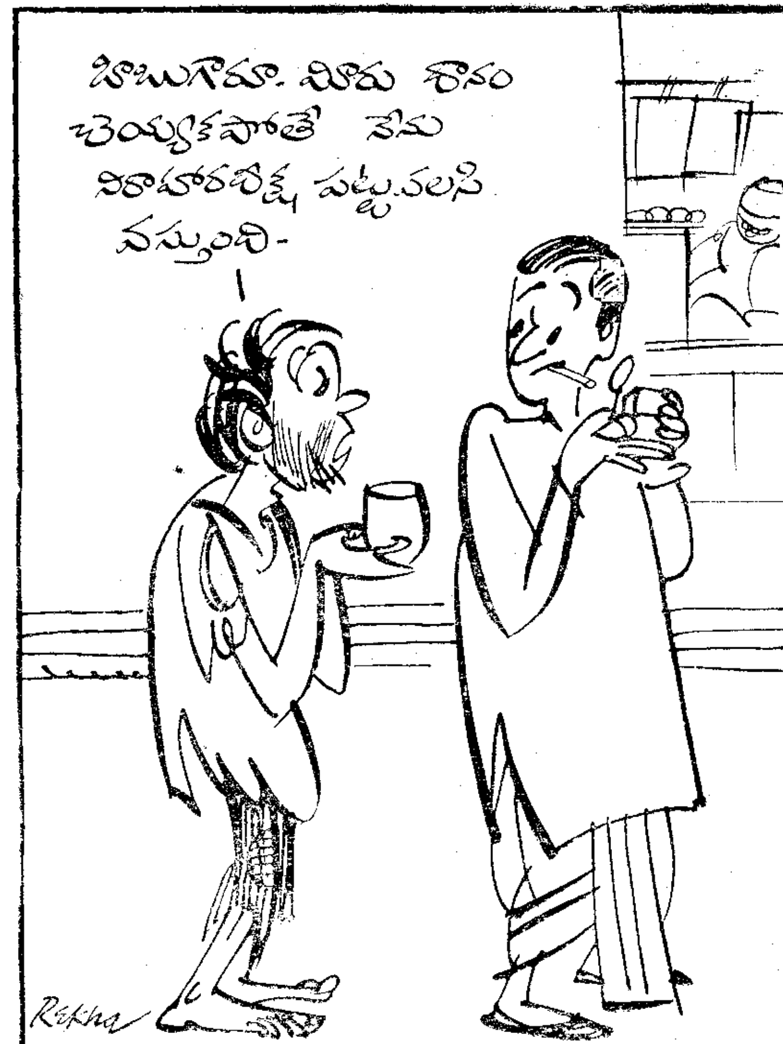
రైలుస్టేషన్‌నుంచి కదిలింది. రైల్లో అందరూ ఎక్కడివాళ్ళక్కడే ఎలావుంటే అలాగే నిద్రపోయారు. కాని నాకుమాత్రం నిద్రరావడంలేదు. ఇలాంటి ప్రయాణాలు యెన్నోసార్లు చేసిన నాకు వాటి తాలూకు అనుభవాలు గుర్తుకురాసాగాయి. చిత్రమేమిటంటే నేను ప్రయాణం చేసినప్పుడల్లా ఏదో వింత సంఘటన జరుగుతూనే వుంటుంది. నేను ప్రేక్షకుణ్నిగా చూస్తూంటాను వాటిని. ఆ సంఘటన జరిగిపోయిన తరువాత ఆ వ్యక్తుల ఆనందంలో, లేక విచారంలో ;పాల్గొని ఆత్మీయత కనబరిచే అవకాశం మాత్రం పోగొట్టుకోను.

క్రిందటినెల ఇలాగే ప్రయాణం చేస్తూండగా ఒక మూడేళ్ళ అబ్బాయి తప్పిపోయాడు. వాణ్ని తల్లి - తండ్రులకు అప్పజెప్పేలోగా నాకు కలిగిన అనుభవం అబ్బ ! తల్చుకుంటే ఇప్పటికీ ఆనందంతో ఒళ్ళు పులకరిస్తుంది.

ఆ అబ్బాయి చాలా చురుకైనవాడు. ఆ కాసేపటిలోనే నన్ను 'తాతయ్య'గా చేసుకుని నాతో యెన్నో ఆటలాడుకున్నాడు. క్షణంలో కోపం తెచ్చుకోవడం, మరుక్షణమే అంతా మరిచిపోయి తనను నవ్వించడం, బుంగమూతిపెట్టి తనచేత బ్రతిమలాడించుకోవడం-ఒకటేమిటి ఆ అబ్బాయి ఏది చేసినా ముచ్చటగానే వుండేది.

ఆలోచిస్తూ, అలాగే ఆ యువదంపతుల వైపు చూశాను. ఆమె కళ్ళు బరువెక్కి మూసుకుపోతున్నాయి. అయితే ఆమె పడుకోవడానికి కాదుగదా అటూ ఇటూ కదలడానికి కూడా చోటు లేదు. నా గుండె కరిగి నీరైపోయింది.

ఆమె భర్తను మెల్లిగా పిలిచి "మీరు ఇక్కడకువచ్చి కూర్చోగలరా ? పాపం ! అమ్మాయికి చాలా నిద్రవస్తోంది. పడుకుంటుందేమో !" అని నేను కూర్చున్నచోటు

నుంచి నిలబడ్డాను. అతనువచ్చి కూర్చున్నాడు. అతని భార్య మాత్రం. కూతురు తండ్రివైపు చూసినట్టు చూసింది నావేపు. కృతజ్ఞత నిండివుందా చూపులో. చాలు ! నాకా తృప్తి ఒక్కటే చాలు. దానికోసం ఒక్క హైదరాబాదేమిటి. ప్రపంచం అంచుదాకా ఒంటికాలిమీద నిలబడి వెళ్ళరమ్మన్నా వెళ్ళిరాగలను.

అతను నావైపుతిరిగి "మీరు హైదరాబాదులో ఏం చేస్తున్నారు ?" అని ప్రశ్నించాడు.

"ఏదో చిన్న వ్యాపారం చేసుకుంటున్నాను. అద్దె ఇంట్లో నివాసం. ఐదుగురు పిల్లలు. పెద్దపిల్లకి పెళ్ళిచేయాలి. రెండోవాణ్ణి కాలేజీలో చేర్పించాలి. తక్కిన ముగ్గురూ చిన్నవాళ్ళు. మీరేం ఉద్యోగం చేస్తున్నారు ?"

"నేను సెక్రటేరియట్‌లో ఉద్యోగం చేస్తున్నానండీ. ఇల్లు హిమాయత్ నగర్‌లో వుంది."

సంభాషణ అంతటితో ఆగిపోయింది.

ఆ తరువాతి స్టేషనులో నాకు కూర్చోడానికి స్థలం దొరికింది. హైదరాబాదు చేరుకునే వరకు మేలుకునే వుండిపోయాను.

రైలు హైదరాబాదు స్టేషనుకొచ్చిఆగింది.

"ఏమమ్మాయ్ ! రాత్రి బాగా నిద్ర పట్టిందా ?" అని అడిగాను.

ఆమె చిరునవ్వు నవ్వి "మీ దయవల్ల బాగానిద్రపోయాను. ఈసారి మా ప్రయాణం ఎంతో సుఖంగా గడిచిపోయింది" అందామె.

"నేను కోరేదీ అదే. అందరూ సుఖంగా సంతోషంగా వుండాలనే నా కోరిక. దాందేముందిగాని యిప్పుడు నావల్ల మీకేమైనా సహాయం కావాలంటే చెప్పండి. తప్పకుండా చేస్తాను" అన్నాను.

"మీ ఉద్దేశం మా కర్థమయింది. కాని మేము హైదరాబాదు చేరుకున్నాం. కాబట్టి ఇంకేం ఫరవాలేదు. ఇంటికి వెళ్ళిపోగలం." అన్నాడతను నవ్వుతూ.

"అన్నట్టు మరచిపోయాను. మీ అడ్రస్ యివ్వండి. ఎప్పుడైనా హిమాయత్‌నగర్ వచ్చినప్పుడు మీ ఇంటికి వస్తాను." అన్నాను.

అడ్రసు వ్రాసిచ్చి వాళ్ళిద్దరు వెళ్ళిపోయారు.

• • •

అంతవరకూ ఓపిగ్గా వింటున్న వ్యక్తికి ఇహ ఓపిక చచ్చిపోయింది.

"ఛీ ! ఇదేం కథ ? అసలిందులో ఏముందని ఇంతగొప్పగా చెప్పుకొచ్చావ్ ?

"అసలు కథంతా ఇక్కడే వుందిరా వెర్రినాగన్నా. మా రామం సంగతి నువ్వు మరిచేపోయినట్టున్నావు. తను కొట్టేసిన పర్సుతెచ్చి నాచేతికిచ్చాడు వాడు. అందులో వున్న డబ్బు లెక్కపెట్టి చూద్దును గదా సరిగ్గా రెండువందలు రూపాయలున్నాయి. వాటిలో రామంకు ఇరవై రూపాయలిచ్చాను..... సెక్రెటేరియెట్‌లో ఉద్యోగం చేస్తున్నానన్నాడే వాడొట్టి దద్దమ్మ.... నేను నిజంగా వ్యాపారం చేస్తున్నాననుకున్నాడు కాబోలు. నేను చేస్తున్నదేమో ఈ వ్యాపారం...."

"హుం....ఇదీ ఒక కథేనా ? నీదంతా బయట తిరుగుతున్నంతసేపేగాని ఇక్కడ కాదని తెలుసుకో !"

"నే నింకా పూర్తిగా చెప్పందే. అప్పుడే తొందరపడితే ఎలాగరా ?

నేను ఒట్టి దద్దమ్మ అన్నానే. వాడు సి. ఐ. డి. ఇనస్పెక్టరట ! తెలిసింది ! కాలం కలిసిరాకపోతే ఎవరైనా అంతేలే ? చక్కగా బోల్తాపడతారు."

అతను కథ ముగించేటప్పటికి జైలు గంట ఒక్కసారి మోగింది. చీకటి గదిలో పుట్టిన కథ చీకటిలో కరిగిపోయింది. □□

వ్యా కా రా లు

అవినీతిని అధికారానికి కానుకిచ్చి
ఐదేళ్ళలో ఆరులక్షలేచ్చేసిన
ఆసామి పొగ గొట్టం
నల్లటి ఊహల్తో మెల్లగా
సుళ్ళుసుళ్ళుగా చుట్టుముట్టి చుంబిస్తుంది
అమాయిక
అకలంకాకాశాన్ని.

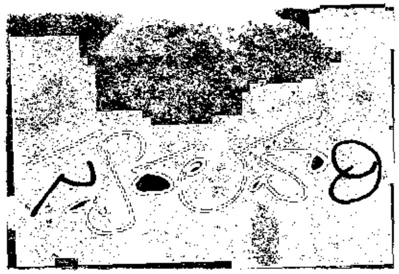
మహాత్ములూ మతాలూ చూపిన
మహిమలూ సూత్రాలూ రూపరి
సూత్రాల్లేని మొండి బొంగరాలు
ఆత్రంగా దొర్లుతున్నాయి యిటూ అటూ
చూశావా !

సంప్రదాయాల విలువల
చలువపందిరి కప్పెగిరిపోయింది
సందేహాల వడసుడిగాలిలో
చల్లగా నిద్రపోలేవిక !

ఆర్జవానికీ స్వార్జితానికీ నడుమ
ఊర్జస్విత కట్టిన సేతువు మీద
ఆర్జవం మోసే అందలం మీద
ఊర్జస్విత ఊరేగుతూంది
దర్జాగా !

ధగద్ధగాయమానంగా
జగత్సాక్షి నేసిన
జలతారు దేవతావస్త్రంలో
దగా ఉంది ఎక్కడో !

—బి. వి. సింగరాచార్య.

రసికజన మనోభిరామ శ్రీ అశ్వత్థామ

ప్రపంచంలోగల వ్యక్తులందరిలోనూ చిత్రమైన వారు చిత్రసీమలోనివారు. ఈ చిత్రవ్యక్తులలో కూడా విచిత్రమైనవారు మన అశ్వత్థామగారు. వీరు, మిక్కిలి పరిచయస్తులూ, ఆప్తులూ శుభచింతకులూ అయిన ఇష్టజనులతోనహా, మాటాడేటప్పుడు, ముఖాముఖీగా మాటాడరు. మరో ప్రక్కకో, విశాలాకాశంవైపుకో చూస్తూ నేస్తులతో మాటాడడం వీరి స్వభావం, అలవాటు.

ఈ అలవాటుని అపార్థంచేసుకోవడం చాలా సులువు. చాలా మంది ఈయనకి, గీర జాస్తి అనీ, మహాగర్విఅనీ, భూమి మీది మనుష్యులు కనిపించరనీ అనుకుంటూ వుంటారు. పరిచయం కలగక పూర్వం, నేనూ కొంతకాలం అలా అనుకున్నవాణ్ణే. పయోముఖ విషకుంభాలుగా కనిపించే కొందరు, పదిలంగా పరికిస్తే, విషముఖ పయోకుంభాలై వుంటారు. అనుభవంవల్ల మాత్రమే తెలుసుకోగలుగుతాం — పైకి ఇలా మితంగా బడబడలాడే వాళ్ళు, సూటుగా, మొరటుగా, కరుకుగా కనిపించే వాళ్ళు, సామాన్యంగా వెన్నపూసవంటి మనసూ, అతి సున్నితమైన భావాలూ కలిగి వుంటారని.

ఈయన చాలా మితభాషి. ఊరికే మరొకరి జోలికిపోరు, ఎవరైనా అనవసరంగా తన జోలికివస్తే ఊరుకోరు. పొగడ్తలకీ, ముఖస్తుతులకీ పొంగిపోయి, లొంగిపోయే ఘటంకాదు. ఎదటివాడు మాటాడే విషయాల్లో, సత్యాన్నీ, అసత్యాన్నీ - హంస పాలనీ, నీటినీ విడగొట్టినట్టు విడగొట్టి - పసిగట్టేయగలరు. స్నేహం కుదిరిన వెనక ప్రాణం యిచ్చేరకం. ఆ స్నేహం అంత తేలికగా, అనాలోచితంగా, పాత్రా పాత్ర విచారణ లేకుండా కుదుర్చుకోరు. వ్యంగ్యం అంటే వీరికసహ్యం, అనూహ్యం. హృదయాంతరాళంనుండి నోటివెంట వెలువడేటందుకు, ఏవిషయంగాని, ఎంతమాత్రమూ, టైము తీసుకోదు. కనుక, మధ్యలో మార్పుచెందే అవకాశం శూన్యం, ఉన్న దున్నట్టు, కుండ బద్దలుకొట్టినట్టు ఖచ్చితంగా ముఖం మీదే చెప్పేయడం, పక్క పక్కలకు తిరక్కుండా, జీవనయానంలో, ముక్కుకు

సూటిగా ముందుకు పోవడం, వీరి వ్యక్తిగత విశేషాలు. ఇంతటి నిర్భీకులు అరుదు.

వీరు 21-8-1927 న, పశ్చిమగోదావరి జిల్లాలోని, నర్సాపురంలో, గుడిమెట్లకుల తిలకులై, జననీ జనకుల ఆశాదీపకులై జనన మందారు. వీరి బాల్యచరిత్రలోని కొన్ని అధ్యాయాలు శ్రద్ధతో తిలకిస్తే, మానవ జీవనయానంలో, అడుగడుగునా అడ్డుపడే, ముళ్ళదొంకలూ, ఎత్తైన మిట్టలూ, లోతైన గోతులూ, గుర్తుకొస్తాయి.

వీరి జనకులు వరదాచారిగారు. 1909 లో జలియాంవాలాబాగ్ సమరంలో, మిలిటరీ సెక్షన్ కమాండరుగా పనిచేసి, రాజీనామా యిచ్చి, తిరిగివచ్చి, కాంగ్రెస్ అతివాద పక్షంలో చేరి, తుదకి సన్యాసం గ్రహించి

త్రిదండుస్వాములై, కర్నూలులో సమాధి నొందారు. వారి త్రిదండం యిప్పటికీ అక్కడి సాయిబాబా మందిరంలో సాయి మూర్తి వెనుక స్థాపితమై వుందని ప్రతీతి.

ఇలా వుంటూవుండగా గుంటూరులో, ఎవరో అశ్వత్థామతో, "అబ్బాయీ హాయిగా పాడగలవుగదా, ఎవరివద్దనయినా సంగీతం నేర్చుకోరాదూ" అని సలహా యిచ్చారట. ఈ సదుపదేశాన్ని సక్రమంగా వినియోగించుకుని, వీరు దెందుకూరి శివరామశాస్త్రి గారనే వారివద్ద సరళీస్వరాలనుండి వర్ణాల దాకా సాగించి, మహా విద్వాంసులైన మహావాది వెంకటప్పయ్యగారి శిష్యరికంలో తదుపరి జ్ఞానం కొంత సంగ్రహించి, సంగీత శాస్త్రాధ్యయనానికి అంకురార్పణం గావించారట. ఇంతలో మరో మహాశయుడు చిదంబరం వెడితే అక్కడ గానకళకి సంబంధించిన కొత్త కొత్త రహస్యాలు తెలుసుకోవచ్చని, వీరి చెవిలో (రహస్యంగా) వూదాట్ట. ఈ చిదంబర రహస్యంతో, చెవినిండిపోయి, మరో మాట వినబడక, గుంటూరులో మరి వుండలేక, వీరు వెంటనే చిదంబరానికి ప్రయాణం కట్టారు. ఎక్కింది ఏకంగా ఫస్టుక్లాసు. చేతిలో టిక్కెట్టులేదు. బహుశా టిక్కెట్టు కొనాలని కూడా తెలిసుండదు. అంతటి లేత ప్రాయం. పట్టుమని పదేళ్ళైనా వుండవు.

రైలు పరిగెడుతూండగా, వీరు తనలో తాను కూనరాగాలు తీసుకుంటూవుండగా, అదే పెట్టెలో వీరి సాటి ప్రయాణీకుడైన, కణ్ణబిరాన్ మోటారువర్క్సు ప్రొప్రయిటరు శ్రీ కణ్ణన్, ఆ కూనరాగాయస్కాంతం చేత ఆకర్షింపబడ్డారు. ఇంతలో సూళ్ళూరు పేట స్టేషన్‌లో; టికెట్‌లెస్ ట్రావెలర్స్ పాలిటి యమకింకరుడనదగిన టికెట్ ఎగ్జామినర్ అకస్మాత్తుగా అవతరించాడా పెట్టెలోకి. చేతిలో చిల్లిగవ్వైనాలేని, ఈ అర్భకుడిపై జాలిపడిన కణ్ణన్ తనే డబ్బు చెల్లించి, మద్రాసుచేరగానే తనకార్తానాకి తీసుకెళ్ళి, కడుపునిండా భోజనం పెట్టించి చొక్కాలాగూ కుట్టించి, చిదంబరానికి టిక్కెట్టుకొని యిచ్చి పంపించారుట. చిదంబరం నగరవీథుల్లో ఈ డింభకుడు తిరుగుతూ, దారినిపోయే దానయ్యని ఒకాయన్ని, "ఇక్కడసంగీతం నేర్చుకోవాలంటే ఏం చెయ్యాలయ్యా" అని అడిగాడు అమాయికంగా. "తిన్నగా అణ్ణామలై యూనివర్సిటీ వైస్ చాన్సలర్‌గారి యింటికిపోయి వారిని కలుసుకో" అని దానయ్య సలహా ప్రదానం చేశాడు నిదానంగా.

లేడిలా పరుగుతీసి, పదినిమిషాల్లో గమ్యస్థానం చేరుకున్నాడు మన బాలకుడు. కాని ద్వారపాలకుడికి దయకలగనిదే దేవుడి దర్శనం దొరకదుగా. పోనీ అంటే ఆ కాపలావాడి చెయ్యినింపి, స్వకార్యం సాధించుకోగలిగేంతటి లోకజ్ఞానం, అనుభవం ఆ కుర్రవాడికెక్కడిది? చేసేదేమీలేక కాలుగాలిన పిల్లిలా ఆ యింటిచుట్టూ గస్తీ తిరగడం మొదలుపెట్టాడు. తటాలున ఒక ఊహ తట్టింది. ఒకపక్కన ఉన్న పిట్టగోడని దూకి దాటి, హాల్లో పరాకుగా పచారు చేస్తున్న తన దేవుణ్ణి దర్శించుకున్నాడు. వైస్‌ఛాన్స్‌లర్ ఇతని నీడను చూసి వులిక్కిపడి, "ఉన్‌పెయరెన్నా (నీ పేరేమిటి)" అని ఆశ్చర్యంతో అడగ్గా, కంగారులో ఏమి

"రామదాసు" చిత్రంలో కబీర్ భజనగీతాన్ని రక్షిచే రికార్డు చేయిస్తున్న అశ్వత్థామ

చెప్పాలో తోచక, "క్షీరసాగర శయనా" కీర్తన అందుకుని, అద్భుతంగా పాడి, తను వచ్చిన పనేమిటో పాటరూపంగానే తెలియబరచాడట. అతని ఆసక్తిని అంతరంగంలోనే ఎంతగానో మెచ్చుకుని, ఆనాటి ప్రఖ్యాత సంగీత కేసరి శ్రీ టైగరు వరదాచారిగారికి ఒక జాబువ్రాసి యిచ్చి అతనిని శిష్య పరమాణువుగా, స్వీకరించమని సిఫార్సు చేశారు. ఛాన్సలర్ గారు. ఈ పాటల పులిగారి అపురూపమై అలభ్యమైన గానం ఇరవైనాలుగు గంటలూ వినగలిగే అపూర్వావకాశం అశ్వత్థామకు లభించింది. వారి యింటిలోనే సాపాటు చేస్తూ, వింటూ వింటూ సంగీతం అభ్యసించారు. ఈ వినికిడి జ్ఞానమే వీరి భావి సంగీత సాధనలకి పునాది.

ఇంతలో రస్తా మలుపుతిరిగింది. వీరితల్లి గారి అస్వస్థతకారణంగా తిరిగి గుంటూరు రావలసి వచ్చింది. కాని ఎగిరేపక్షి యెంత కాలమని ఒకచోట కూర్చోగలదు! ఆమె ఆరోగ్యం బాగైందని అనిపించగానే వెంటనే విజయనగరానికి ఎగిరి చేరుకుంది ఈ సంగీతాసక్త విహంగం. అక్కడ, ప్రఖ్యాత వాయులీన విద్వాంసులైన శ్రీ ద్వారంగారి హృదయద్వారం వీరిని నిండు అనురాగంతో ఆహ్వానించింది. వారి ఇంటి లోనే భుజిస్తూ, గురువుని భజిస్తూ, వారి వయొలిన్ వాయిద్యం విని ఆనందిస్తూ, గంధర్వలోకంలో విహరిస్తూ వుండేవారట. శ్రీ ద్వారం ప్రపంచం తల్లక్రిందులైనా సరే ప్రతీరోజూ ఉదయాన్నే నాలుగు గంటలకల్లా లేచి ఆరుగంటలవరకూ సాధకం చేయనిదే మరోపని తలపెట్టేవారే కారట. ఆ సమయంలో వారి వాయులీనానికి ప్రక్క వాయిద్యంగా అనుసరించే మార్దంగిక చక్రవర్తి ఎవరయ్యా అంటే, మన అశ్వత్థామే. కాని మద్దెలకి బదులు గురువుగారి ఫిడేలు పెట్టెపైనే బ్రహ్మాండంగా లయ బ్రహ్మలా తాళం బజాయిస్తూ చెయ్యి కాయ కాసేలాగ మోత మోగిస్తూ వుండే వారట. ఆనాటి అలవాటే అనుకుంటా-ఈనాటికీ వీరు ఏపాటకైనా సరే, చిటికెలు వేసుకుంటూనో, చేత్తో బల్లమీద గుద్దు తోనో, ఏదో రకంగా తాళం వేసుకుంటూ మరీ వరస కడతారు. అందుకనే మాంచి లయ బద్ధంగా వుంటాయి వీరి వరసలు.

ద్వారంవారి కళాశాలలో వీరు చేరేటప్పటికి శ్రీ ఘంటసాల అక్కడే థర్డ్ ఇయర్ స్టూడెండట. ఆ కాలంలో వీరిద్దరూ కవల పిల్లల్లా కలిసి మెలిసి తిరుగుతూవుండేవారట. ఘంటసాల తనచేతికి నాలుగణాలు వస్తే మూడణాలుపెట్టి చేగోడీలూ, వియ్యపురాలి జీళ్ళూ, తరకజ్జం, పకోడీలూలాంటి తిను బండారాలుకొని, పూర్తిగా తన స్నేహితుడికే ఇచ్చేసి, తను మిగిలిన ఒక అణా సరుకుతోనే సర్దుకుని తృప్తిపడే వారట. అంత అలావుంటుంది చిన్ననాటి అమాయక స్నేహం. చిన్ననాటి మిత్రులు విడిపోయి, జీవితంలో మళ్ళీ కలుసుకొన్నప్పుడు కలిగే ఆనంద రసానుభూతిని వర్ణించడానికి, సహస్రశీర్షుడైన ఆ ఆదిశేషుడు ఎక్కిరావలసిందే.

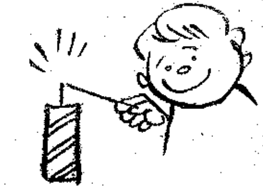
ఎందుకు, ఎప్పుడు, ఎవరు, ఎక్కడ, ఎలా కలుసుకుంటారో, ఎందుకెప్పుడెవరెక్కడెలా విడిపోతారో, మళ్ళీ కలుసుకోగలుగుతారో లేదో ఎవ్వరికీ తెలియదు కాని, మన ఈ మిత్రద్వయం, మళ్ళీ చలన చిత్ర కళాజననికి కలిసి సేవ చేస్తున్నారు.

అద్దంకిగారు నటించిన పాత కాళిదాసు చిత్రం ఆడుతున్న ఆ రోజుల్లో అశ్వత్థామ ఆ చిత్రం చూద్దామని వెళ్ళి, థియేటరు ప్రాంగణంలో ప్రొప్రయిటరుగారూ, వారి బృందం కూర్చుని బాతాఖానీ కొడుతున్న సమయంలో కొన్నిపాటలు పాడి వారికి వినిపించిన సందర్భంలో పక్కనున్న ఓ పెద్దమనిషి, "నాయనా, ఇలాటి తియ్యని గొంతుపెట్టుకుని, యిక్కడా అక్కడా ఎందుకు తిరుగుతావూ అనవసరంగా, తిన్నగా చెన్నపట్నం చేరుకుని, సినిమాల్లో పాడుకుంటే బోలెడు డబ్బూ, పేరూ, గడించుకోవచ్చుగా" అని జ్ఞానోపదేశం చేశాడు.

అంతే! లేచిందే లేడిపిల్ల అన్నట్టు, మర్నాడుదయాననే, శ్రీ ద్వారంవారి వాయులీన పేటికా మృదంగ వాదకుడు, మైకేలనే తన శ్రేయోభిలాషియగు క్రైస్తవ మిత్రుణ్ణి, మద్రాసుకి వెళ్ళే ట్రెయిను బయలుదేరడానికి అరగంట టైముందని అడిగి తెలుసుకుని, గబగబా స్టేషను చేరుకుని, రైలెక్కేశాడు. "మెడ్రాస్ చలో" అని. చెన్నపురి చాకలిపేటలోని తాతగారి గృహంలో, వీరి మేనమామ వుండేవారట. నేరుగా అక్కడికే దారి తీశారు అశ్వత్థామ గారు. నేటి ప్రఖ్యాత దర్శక రచయితలూ, కవితా సముద్రులూ ఐన శ్రీ సముద్రాల, నాడు వీరి తాతగారింటిలో అంతకుముందు కొన్నాళ్ళు కాపురముండేవారట. అంతేకాక, వీరికీ వారికీ, దూరపు బంధుత్వం కూడా వుందిట. అందువల్ల వీరి మేనమామ తమకు మిత్రులైన శ్రీ సముద్రాలకు తన మేనల్లుణ్ణి పరిచయం చేసి, వారిగృహంలోనే మకాం ఏర్పాటు చేశారట.

అప్పటికే సముద్రాల కవిగా, గేయ రచయితగా, మంచి పేరులో వున్నారు. ఆయన పనిచేస్తున్న 'దేవత' చిత్రంలో కథానాయిక తమ్ముడు, చిలిపి రంగడి పాత్ర అశ్వత్థామకిప్పించారట — స్వంతంగా తను పాడగలిగినా, సినీమాల్లో మైకుముందు పాడే అనుభవాభావం కారణంగా, విఠల్ పాడిన, పాప్యులర్ హిట్ "లోకమంతా లోభులా" అన్న పాటకు పెదిమలు కదిపారట. 'భాగ్యలక్ష్మి' నాగయ్యగారి 'త్యాగయ్య' వగైరా చిత్రాల్లో చిన్న చిన్న పాత్రల్లోనైనా రాణించారు. అహా! రాజించారు (పుంలింగం). "తమిళ్ అరియుం పెరుమాళ్" అనే తమిళచిత్రంలో బాలనాయకుడుగా నటించారు. ఆ చిత్రంలో వీరిపాత్ర, పెరిగి పెద్దయాక, శ్రీ టి. ఎస్. దొరైరాజ్ అనే హాస్యనటుడు వేసిన పెద్ద హీరోపాత్రగా మారుతుందట.

ఈ చిత్రం ముగిసిన వెనక, వయస్సు కొంచెం ముదిరేసరికి, ఇటు బాలవేషాలకీ అటు యువక వేషాలకీ పనికిరాక, కొన్నాళ్లు అవస్థ పడ్డారట. పోనీ, ఏ సంగీతదర్శకుడి నీడలోనో సహాయకుడుగా పనిచేద్దామంటే దానికూడా పనికిరాని, అనుభవ హీనుడైన అర్భకుడుగా, జమకట్టబడేవారట. సముద్రాల గృహంలో వుంటూ వుండగానే, వారు రచిస్తూ వుండే గీతాలకు తను తన ఆనందంకోసం వరసలుకట్టి మురిసిపోతూ వుండేవారట. అలా అలా సంగీత దర్శకుడు అవాలనే అభిలాషకూడా అంకురించింది. భావగీతాలకు ట్యూనులుకట్టి తన మిత్రులచేత ఎ. ఐ. ఆర్. లో పాడిస్తూ వుండేవారట. ఇలా యిటూ అటూ గాక గబ్బిలంలా ఇబ్బందిపడవలసిన భయంకర పరిస్థితిలో వుండగా అదృష్టవశాత్తు ప్రముఖ సంగీత దర్శకులైన శ్రీ ఎస్. వి. వెంకట్రామన్ దృష్టిలో పడ్డారుట వీరు. మీరాకి తమ సంగీతం ఇస్తున్న సమయంలో చూడగానే ఈ బాలకుడు చురుకైన వాడని గ్రహించేసి, ఈతనిలోదాగిన ప్రతిభను ప్రపంచానికి ఎలా చాటడమా అని చాలా ప్రయత్నించారుట శ్రీ యస్వి వెంకట్రామన్. "మీరా" లో కోరస్ పాడించీ మరోవిధంగా అతనిబుద్ధికి పని కల్పించి మొత్తంమీద తన శక్త్యనుసారం సహాయం చేశారుట.

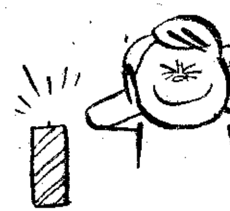
ఒక రోజున దొరైరాజ్ తను తీస్తున్న అరవ చిత్రానికి మ్యూజిక్ ఇమ్మని ఎస్. వి. వి కోరగా, ఆయన సమయమిదేనని అశ్వత్థామ ప్రసక్తి తెచ్చారుట. అతను వయసులో కుర్రవాడయినా, మెదడులో పండిపోయాడనీ, "అతని సంగీతం మీకు తప్పక నచ్చుతుంది" అనీ హామీయిచ్చి నచ్చజెప్పారుట. దొరైరాజ్ అశ్వత్థామ కోసమని వారంరోజులు ప్రయత్నించారుట. కాని అసలు ఇంటి ఎడ్రసు దగ్గర దొరికే పద్ధతిలేదుగా! ఎప్పుడూ, ఎక్కడెక్కడో తచ్చాడుతూవుండే అశ్వత్థామ ఒకనాడు సాయంకాలం, మాంబళం పానగల్ పార్కులో తిన్నెపైవ అనంతాకాశం క్రింద ఆలోచనలలో మునిగి ఉన్న సమయాన, ఒక నేస్తుడు వెతుక్కుంటూ వచ్చి, "నీకోసం దొరైరాజ్ మూడు నాలుగుసార్లు మీ యింటికి వచ్చి పోయారోయ్. నువ్వేమో తుపాకి గుండుకి దొరికితేగా? ఇలా అయితే ఎలా?" అనేసరికి, అశ్వత్థామ ఆవేదనతో క్రుంగిపోయారు. ఆదరబాదరాగా, దొరైరాజ్ మకాంవున్న వుడ్‌లాండ్సు హోటల్‌కి పరిగెత్తి ఆయన అరగంట క్రితమే సేలం వెళ్ళే రైలెక్కడానికి బయలుదేరారని విని, కాలిపరుగునే రొప్పుకుంటూ రోజూకుంటూ సెంట్రల్ స్టేషనుచేరి, వెతికి వెతికి, నీలగిరి ఎక్స్‌ప్రెస్ కదలబోతున్న క్షణంలో దొరైరాజ్‌ని పట్టుకున్నారు. మోచేతులు దిగని గళ్ళచొక్కా, మోకాళ్ళు దిగని చెక్కునిక్కరూ ధరించిన ఈ బాలుడు నమస్కరించగానే, దొరైరాజ్ ప్రతి నమస్కారం చేసి తేరిపారచూసి 'తమిళ్ అరియుం పెరుమాళ్' చిత్రంలో తను వేసిన వేషానికి చిన్ననాటిరూపం ధరించిన ఆనాటి బాల నాయకుడీతడేయని గుర్తెరిగి, "అబ్బాయీ, నీకోసం వారంరోజులు, తెగతిరిగా, గాలిలో కూడా గాలించాను. ఎలా వున్నావు? ఏం చేస్తున్నావు? నాతో సేలం వచ్చేస్తావా?" ఊఁ, ఏమంటావ్ - అని అరవంలోనే అడిగారట, మధ్య మధ్య తెలుగుముక్కలు కలుపుతూ "నేను వచ్చిందే అందుకుసార్" అని అశ్వత్థామ జవాబీయగా, "మరి పెట్టె బేడా వగైరా సామానేమీ తేలేదేమీ?" అని అడిగారుట. నాకున్న ఆస్తి ఈ దుస్తులు మాత్రమే సార్" అని బదులు పలికి, ఆయనతో కలిసి సేలం చేరుకున్నారు.

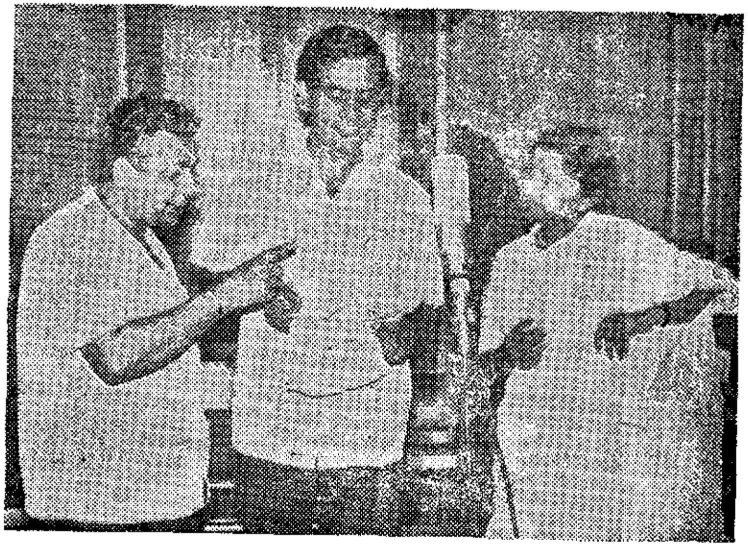
దొరైరాజ్ మరకతా పిక్చర్స్ పేరిట "బ్రతుకు తెరువు". (తెలుగుచిత్రం కాదు.) అర్థంగల "పిళైక్కుంవళి" అనే తమిళ చిత్రం నిర్మిస్తున్నారు. ఈ చిత్రానికి 'సంగీత దర్శకుడు'గా నియమిస్తూ, మేనేజరు ఉద్యోగపత్రంతనచేతికందించిన కొన్ని క్షణాలదాకా, అశ్వత్థామ తన కళ్ళను తానే నమ్మలేకపోయారట. "కలయో, వైష్ణవ మాయయో" అనిపించిందిట. ఆ చిత్రంలో "ఎంగళ్ నాట్టుక్కెందనాడు ఈడు" అన్న దేశభక్తి గీతాన్ని సంగీతీకరించవలసివచ్చిందట. ఆ పాటపాడవలసిన గాయని శ్రీమతి డి. కె. పట్టమ్మాళ్. అంతటి విద్వాంసురాలు పాడుతున్నప్పుడు, చాలా జాగ్రత్తగా ట్యూను చేయాలనే సంకల్పంతో, ఆమె సమక్షంలోనే, ఆమె సలహాలు తీసుకుంటూ మరీ వరసకడితే మంచిదని అశ్వత్థామ దొరైరాజ్ అనుమతి తీసుకుని, ఆపాట కోసమనే మద్రాసువచ్చి పట్టమ్మాళ్ యింట్లోనే మట్టు కట్టదొడగారట. "మీరే సాహిత్యాని కనువైన రాగంలో పాడుతూ వుండండి. దాన్ని స్వరపరచి నేను ట్యూను సిద్ధంచేస్తాను' అని వినయంగా పట్టమ్మాళ్‌కి సూచించినంతనే, ఆమె, 'అదేంమాట! మీరే అద్భుతంగా చేయగలరు. మిమ్మల్ని చూడగానే నా కా నమ్మకం కలిగింది" అని ధైర్యం చెప్పారుట. ఈమాటకే, ఏను గంత బలం వచ్చేసి, ఆవేశపూరితులై అశ్వత్థామ ఆ పాటని భీంపలాస్ రాగంలో అప్పటికప్పుడే అక్కడికక్కడే రెండునిమిషాల్లో కుదిర్చి వినిపించగానే, పట్టమ్మాళ్ పట్టరాని సంతోషంతో "ఇంతటి సామర్థ్యం వుండీకూడా మీ కెందు కంత సందేహం మొదట్లో" అని ఆశ్చర్యం ప్రకటించారట. ఆ పాట ఆమెకెంతగా నచ్చిందంటే, ఆనాటినుండి ఈనాటి దాకా తను ఇచ్చే ప్రతీ పాటకచ్చేరిలోనూ, చివర ఈ పాట పాడకుండా వుండలేరట.

కాని ఈపాట రికార్డుచేసే సమయాన అశ్వత్థామకు ఆర్కెస్ట్రావారి సహకారం లభించలేదట. అందులో కొందరు వీరా చిత్రానికి సంగీతం ఇవ్వడాన్ని హర్షించి ఆమోదించలేక, భరింపలేక, ప్రాతికూల్యం ప్రకటించేవారట బాహాటంగా. ఇది తెలిసిన పట్టమ్మాళ్ దొరైరాజ్‌తో "ఈ అబ్బాయిని ఒంటరిగా ఆర్కెస్ట్రావారివద్ద వదలకండి. వారేమయినా గలాటాచేస్తే బెదిరిపోయి, బండెక్కెస్తారో ఏమో. బాగాపైకి రావలసినవారు" అని అత్యంతాభిమానంతో సపోర్టుచేస్తో రిపోర్టుచేశారుట. అమాయకులు ఆపదల పాలయినప్పుడు, అడ్డుపడేందుకు ఆ దేవుడే అప్పుడప్పుడిలా అనేక రూపాలతో అవతరిస్తూ వుంటాడేమోనని అశ్వత్థామగారు అనుకుంటూ వుండేవారట.

ఇంతకీ అంత చిన్నతనంలో కూడా, అశ్వత్థామ దేనికిగాని బెదిరిపోయే పిరికిరకం అయితేగా? మద్రాసులో తనకి తెలిసిన వాయిద్యగాండ్రందరికీ ఉత్తరాలు స్వయంగా వ్రాసి, వారిని చిటికెలో రప్పించి, పాట రికార్డింగు కాకపోవడాన్ని తప్పించి, అందర్నీ మెప్పించి ఒప్పించారు. వాద్యగోష్ఠివలన కలిగే ఈ బాధలు అనుభవించినందువల్లనే కాబోలు, వీరు తరుచూ వాయిద్యాల గురించి ఎక్కువగా పట్టించుకోరు. పాట మెలొడీ చూసుకుంటారు ముఖ్యంగా.

వాద్యగోష్ఠితో పడవలసిన పాట్లు ఇంతటితోనే అంతంకాక, వీరి రెండవ చిత్రమైన "బీదలపాట్లు" అనే (పక్షిరాజా) చిత్రానికి, కోయంబత్తూరులో రికార్డింగు జరుపుతున్న కాలంలో కూడా పొడచూపి, బాధకలిగించాయట. ఇక్కడ పట్టమ్మాళ్‌కి బదులు వీరిపాటకి నేపథ్యగాయని అయిన పి. ఎ. పెరియనాయకి అశ్వత్థామకి అండగా నిలిచిందట. ఈమెది, డి. కె. పి. లాగ మెత్తగా మృదువుగా బుద్ధిచెప్పే స్వభావంకాదు. పెళుసుగా, దుడుకుగా, గడుసువారిని కూడా గడగడలాడించే గండు

నవంబరు 10 వ తేదీన ఎ.వి.ఎమ్. వారి "మైఁభీ లడ్కీ హూఁ" చిత్రంలోకి శ్రీనివాస్, లతాలచేత డ్యూయెట్‌ను చిత్రగుప్త రికార్డుచేయిస్తున్న దృశ్యం

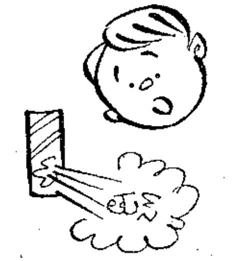
గుణం. అశ్వత్థామని ఆటంకపరిచే దుష్ట శక్తుల్ని భ్రష్టశక్తులుగా నొనర్చి, తనుపాడిన పాటల రికార్డింగప్పుడేకాక, ఇతరులు పాడే గీతాల సందర్భంలో కూడా దగ్గిరుండి మరీ రికార్డు చేయించేవారట ఆవిడ.

"బీదలపాట్లు"లో వీరిట్యూనులన్నీ చాలా పాప్యులర్ అయ్యాయి. ఎమ్. ఎల్. వి., రాధాజయలక్ష్మి కూడా తమ మధురకంఠాలతో వీరి గీతాల నాలపించారు. అనేకు లాలకించి ఆనందించారు. ఇలా అడుగడునా యెదురుపడే సంఘటనలకీ, పాలిటిక్సుకి తట్టుకోలేక, విసిగి వేసారిపోయారు శ్రీ అశ్వత్థామ, తమ ప్రథమ ప్రయత్నాల్లోనే చివరికి, ఆచిత్రం పూర్తి చేయకుండా వది లేద్దామనే ఉద్దేశంతో, సముద్రాలవారింటిలో తొలుతపరిచితులూ, తనకు మార్గదర్శకులూ పండిత ప్రకాండులూ, అయిన శ్రీ మల్లాది రామకృష్ణశాస్త్రిగారికి, ఉత్తరం వ్రాసి సలహా అడిగారు. "నీ భావిజీత విజయపరంపరకు ప్రథమ సోపాన మనదగిన ఈ చిత్రాన్ని ఇలా ఇంటర్వెల్‌లోనే విడిచిపెట్టేయడం కూర్చున్న కొమ్మనే విరగ్గొట్టుకోవడం లాంటిది. కనుక అది పూర్తిచేసి మరీ మద్రాసు రావలసింది" అని శ్రీ మల్లాది వ్రాశారు. వారి అభిమతాన్నీ, ఆదేశాన్నీ, పాటించి, అశ్వత్థామ ఈ చిత్రంలో గొప్ప పేరు ప్రఖ్యాతులార్జించారు.

మద్రాసు వెళ్ళిన తర్వాత, వీరికి మల్లాది వారికీ, సాన్నిహిత్యం, స్నేహం, ఆత్మీయత మరింత దృఢమయ్యాయి. శ్రీరామకృష్ణులు, వీరిపైన వాత్సల్య రసం వర్షిస్తో వుండే వారు, ఎప్పు డెవరివద్ద ఏవిధంగా నడుచు కోవాలో బోధించేవారు. సంస్కృతి నేర్పే వారు. "ఇంతెందుకు నన్నో మనిషిగా చేసిందే ఆయన. అలాటి అనుభవ నిధులైన మేధావుల శిక్షణ పొందగలిగినందుకు నేనుగర్విస్తున్నా" అన్నారు అశ్వత్థామనాతో.

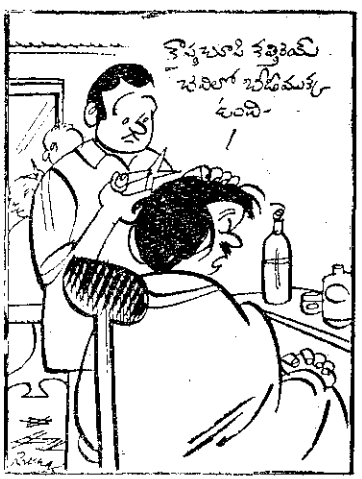
ఇహ వీరిఅసంఖ్యాకాలైన గీతాల్లో కొన్నింటిని జ్ఞాపకం చేసుకుందాం. 'రేచుక్క' సినీమాలో ఒక్కొక్క గీతికా ఒక్కొక్క చక్కని చుక్క. ఇందులో పి. లీలగారు హుషారుగా పసందుగా పాడిన "ఓరబ్బీ బంగారుసామీ" పాటని గురించి, ఎడిటర్-ప్రొడ్యూసర్ శ్రీ జోషీగారు తెగ పొగడని నిముషం వుండేది కాదంటే నమ్మండి, ఆ రోజుల్లో. ఘంటసాల పాడిన "ఓ నానా: ఒంటరిగ పోయే దానా" "భలేభలే-సావరమా" విన్నబాల,యువక హృదయాలేకాక వృద్ధుల హృదయాలుకూడా, గంతులువేసేవి ఉత్సాహంతో. ఊపేసే విధంలో కూర్చారా పాటలు రెండూ. లీల పాడిన "ఎటుచూసిన బూటకాలే" అనే కవ్వాలీ పద్ధతిలో సాగిన గీతికలో "పాగాచుట్టావ్, పగిడీపెట్టావ్, వేషం కట్టావ్, మీసం మెలేశావ్, దొరకొడుకా" అన్నచోట వీరు కట్టిన వరస, శ్రీ మల్లాడివారి రచన, రెండూ అనన్య సామాన్యంగా అమరాయి. 'నవ్వితే నవరత్నాలు'లో తోలేటి (స్వర్గీయ) వెంకటరెడ్డి వ్రాసిన "శాంతియేలేదా", "ఉయ్యాల లూగెనాహో" లాటి రతనాల గీతాలు వసంతకుమారి భావయుక్తంగా ఆలపించారు. 'బీదలపాట్లు'లో పెరియనాయకి "కనికర మదికలదేని', 'నీ పెళ్ళెపుడయ్యా ఓ చిలుక రాజా' అని లలితకు పాడిన పాటలానాడు ప్రతినోటా పలికేవి, ప్రతీ యింటమ్రోగేవి. కాని ఈ 'సమాజం' చిత్రం చాలాకాలం తర్వాత రిలీజైంది.

'పక్కింటి అమ్మాయి'లో తొలుదొలుత హీరోయిన్ శ్రీమతి అంజలిగారికి సుశీలగారు తీయగా పాడిన 'గులాబి సుమమా', "పసిపాప నవ్వుల్లో" శ్రీ ఎ. ఎమ్. రాజా హాయిగా పాడిన 'కలయేమో'; శ్రీ ఎ. ఎం. రాజా, స్వర్గీయ శ్రీ ఎం. వి. రాజు పాడిన కాంపిటిషన్ సాంగ్ వగైరా గీతాలన్నీ ఎవరూ ఎన్నడూ మరువలేరు. 'చిన్నకోడలు'లో అనార్కలీ బేలెడ్', టి. ఏ. మోతీ, పి. లీలగార్లచేత శ్రోతలు శోకరసంలో మునిగిపోయేలాగు అద్భుతంగా పాడించారు. 'చివరకు మిగిలేది' చిత్రంలో జమునారాణిగారు తనకేసొంతమైన హుషారుబాణీలో 'అందానికి అందము నీవే' అనే ఖూప్ రాగంలో పాగిన పాట, తెలివెన్నెలబాట. తేనెలతేట. పిఠాపురం పాడిన 'నువ్వంటేనే నాకు మోజు, అలా రాసిస్తానే దస్తావేజు' అనే ఆరుద్ర వ్రాసిన హాస్యగీతం అంటే మోజుపడి. రోజా

వినాలని కోరనిదెవరు? భలే నవ్వించి కవ్వించిందీ పాట. మాధవపెద్ది సత్యం, 'అన్నా - తమ్ముడు' చిత్రంలో శ్రీ ఎన్. టి. రామారావుగారికి పాడిన "రగులుతుంది రగులుతుంది" విన్న ప్రతీమనిషికీ చురక తగులుతుంది. శ్రీ నాగయ్యగారి 'భక్త రామదాసు'లో మహ్మద్ రఫీచే వీరు చాలా కబీరు భజన్స్ కమ్మగా పాడించారు కాని వాటిని వినే భాగ్యానికి మనమింకా నోచుకో లేదు.

వీరి సంగీతంలో నేను ప్రథమంగా పాడినపాట 'సమాజం' చిత్రంలోని కవ్వాలీ. 'కనుల నిదుర రాకపోతే పడ్డా వనుకో ప్రేమలో' అనేది. ఆరుద్ర కలం చిందులు త్రొక్కుతూ అందించిన యీ కవ్వాలీ విన్నమీదట నిజంగానే మనం, నిద్రమాటే మరిచిపోయి, ఆ పాటగురించే ఆలోచిస్తూ వుంటాం అస్తమానం. తరవాత చాలా పాటలు పాడాను వీరివద్ద.

'దైవబలం', 'మాయింటి మహాలక్ష్మి', 'ధర్మమే జయం', అన్నా - తమ్ముడు', కార్తవరాయనికథ', శ్రీకృష్ణరాయభారం,' 'జగన్నాటకం', 'సమాజం', 'సతీ సులోచన (ఇంద్రజిత్తు)' 'దేవాంతకుడు' మున్నగు అనేక చిత్రాల్లో వీరు నాచేత ఎన్నోచక్కని సోలోలూ, యుగళగీతాలూ పాడించారు.

"మాయింటి మహాలక్ష్మి" చిత్రంలో నేనూ సుశీలగారూ ఆలపించిన "అమనీ మధుయామినీ" అనే భ్రమర పుష్పనృత్య గీతంగురించి, ఏమని యెంతని వ్రాయ గలను!

'అన్నాతమ్ముడు'లో నేనూ రాణిగారూ పాడిన 'చిన్నారిచేతుల-చిరుగాజు మ్రోతల' అనే జూనియర్ సముద్రాల విరచించిన చిన్నారి పొన్నారి గీతిక వింటున్న వారిని వింటున్నపళంగా నిలబెట్టేస్తుంది. అంత బాగా కుదిరిందాట్యూను. ఇలాటిగేయాల్లో శ్రీ అశ్వత్థామ పనివాడితనం బాగా అగు పిస్తుంది. ముఖ్యంగా, మూడక్షరాలుతోసి, పల్లవి ప్రారంభించి, పాటలోని మాటల్ని తన చెప్పుచేతల్లోకి లాక్కుని, అర్థం చెడ కుండా పదాల పొందిక విడవకుండా, ఇటు పాటనీ, అటు శ్రోతల్నీ కూడా వూపివూపి వదలిపెడతారు.

'కార్తవరాయనికథ' లో 'ఒకసారి చూడవా వయ్యారి ఓ మయూరీ' అని నేను పాడినపాట కాగితం చేతికందించేముందు, "శ్రీనివాస్‌గారూ, యీపాటలు మీరు తప్ప మరెవరూ పాడలేరు. మీచేత పాడించాలనే ఈ పాటలు మీరు పాడే బాణీలోనే అమ ర్చాను" అన్నారు. ఈ మాట వీరు ప్రతి గాయకుడితోనూ అనవలసి వుంటుంది

కారణమేమంటే, వీరు తను చేయబోతున్న పాట సందర్భానుసారంగా ఎవరుపాడాలో ముందుగానే నిర్ణయించుకుని, ఆగాయకుడి రేంజీ (గళప్రస్తారం), శ్రుతి పద్ధతీ, (బాణీ) అన్నీ మనసులో పెట్టుకుని మరీ వరసకడతారు. కనుక వీరు మనసులో అనుకున్న గాయకులు ఆపాటకి న్యాయం చేకూర్చినట్టు, సృష్టిలో మరే గాయకులూ సంతృప్తి నివ్వలేరు, నన్నడిగితే ఇదే మంచిపద్దతి అంటాను ముమ్మాటికీ.

"కార్తవరాయని కథ'లో నా సోలో ఆనందమోహనా" జగన్మోహనంగా కుదిరింది. శ్రీనివాస్జానకిలయుగళగీతిక(చిత్రంలో శ్రీ ఎన్. టి. ఆర్.కీ అభినేత్రి శ్రీమతి సావిత్రికి పాడినది) "మూగే చీకటి ముసుగులో దాగే బంగరు తారా" అనే శ్రీ దేవుల పల్లి కృష్ణశాస్త్రిగారి సులలిత పదగుంఫిత మైన ముత్యాలగీతం, మధుర మధురస వాహినియగు స్రోతస్విని. 'చివరకు మిగి లేది' చిత్రానికని నేనూ సుశీలగారూ ఆల పించిన 'ఆకసానహంసలాగ" అన్న వయ్యారిగేయం చివరిగేయం చివరికా చిత్రంలోనే మిగలకుండా పోయింది. ఆ చింత ఎంతకీ మమ్మల్ని వదలకుండా వుండి పోయింది.

"శ్రీకృష్ణరాయబారం'లో నారద పాత్ర ధారియగు శ్రీ రామశర్మగారికి పాడిన "ఎవరికి వారే వింత", "రావయ్యా నంద కిశోరా" అన్న మరొకరికి పాడినపాటా, రెండూ రెండు గుండుమల్లియలు. "సతీ సులోచన"లో నేనూ రాణీ పాడిన "ఆడవే వయారీ, మయూరీ" అనే నృత్యగీతం, చలానికి పాడిన 'నమోనమో నారాయణా' 'భక్తిగీతం' ఆనందంతోనూ, భక్తితోనూ శ్రోతల్ని వర్తింపచేస్తాయి. చేశాయి. "దేవాం తకుడు" చిత్రంలో హీరో ఎన్. టి. రామా రావుగారికి నేనూ, హీరోయిన్ కృష్ణకుమారికి

శ్రీమతి జానకీపాడిన డ్యూయెట్సన్నీహిట్స్. "జగమంతా మారినదీ" విని జగమంతా వూగినది. "ఎంతమధురసీమ, ప్రియతమా" పాట విన్న రసికుల హృదయాలు ఏ వేవో మధురసీమలలో పయనించి విహరించాయి. "భళిరా నీవెంత జాణవోరా" అనే జానకిగారి సోలో ఆణిముత్యం. "ఆంధ్రా రాకెన్ రోల్" అనదగిన గోంగూరపాట నేనూజానకిగారూ పాడనిపాటకచేరీ అంటూ అనేకంగా వుండదు. ఆపాట వింటూ, గోంగూర పచ్చడి రుచి తలుచుకుంటూ, తింటూ వున్నట్టుగానే భావిస్తూ, లొట్టలు వేయనివారు వుండరంటే, అతిశయోక్తి కానేరదు. "గో గో గో గో గోంగూరా, జై జై జై జై జై ఆంధ్రా" అనే వీరి యీ పాట, ఆంధ్రమాత కంఠానికొక అమూల్యా భరణం. జేకొట్టే జోహారు, ఇలా ఇంకా ఇంకా యెన్నో ఇంపైన, అనుపమానైన, అమృతోపేతాలైన గీతాలతో ఆంధ్రాలోనే కాక అఖండ భారతావనిలోని జనులందర్నీ ఆనందింపజేస్తూ, అనన్యార్జిత కీర్తులై అన వరతమూ, యీ సంగీతపు చందమామ, శ్రీ అశ్వత్థామ ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాలతో అలరారుతూ వుండాలని ఆశిద్దాం. □□□

తెలుగు కథానిక

[ఒకమచ్చుతునక]

ప్రశాంత ప్రభాతం. (పొద్దున్నే కథ మొదలెట్టాలి.) బాలభానుడు తన అరుణారుణ కిరణాలతో ప్రకృతి కాంతను గిలిగింతలు పెడుతున్నాడు. పక్షుల కిలకిలారవములు వీనుల విందుగా వున్నాయి. పరంధామయ్యగారు వీధి అరుగు మీద కూర్చుని చుట్ట కాల్చుకుంటున్నాడు. (ఆయనకు సిగరెట్లు అసయ్యం. అతగాడికి అమ్మా నాన్నా ఏపేరు పెట్టినా తెలుగు కథకుడు మాత్రం ఈపేరే పెడతాడు.) పరంధామయ్యగారు ఆ వూరిలో పేరుమోసిన పెద్దఆసామి. గౌరవ ప్రతిష్ఠలుగల ఉత్తమ కుటుంబీకుడు. ఆయన భార్య జానకమ్మగారు. (అందుబాటులోవున్న పేరు యిదే. అందుకే పెట్టాను.) ఆమె భర్తకు తగిన ఉత్తమ ఇల్లాలు. వారి ఏకైక సంతానమే శేఖరు. అతడు ప్రతిభ, సంస్కారము, అందము గల నవీన యువకుడు. ఆజానుబాహుడు. అరవింద దళాయతాక్షుడు. నొక్కుల నొక్కుల జుట్టుగలవాడు. బి. ఏ. ఫస్టు క్లాసులో ప్యాసై అప్పుడే రైలుదిగివచ్చాడు. (తెలుగు సినిమా హీరో ఫస్టుక్లాసులోనే ప్యాసవుతాడు.)

పరంధామయ్యగారు సంతోషంతో "ఏమేవ్ అబ్బాయి వచ్చాడేవ్" అంటూ భార్యను కేకపెట్టాడు. పప్పు రుబ్బుతున్న జానకమ్మగారు బయట వరండాలోకి వచ్చి కొడుకును చూసి (ఏమిట్రా మరి అలా చిక్కిపోయావు" అంది. (సినిమా డైలాగు - కాపీరైటు). నీ కంటికి వాడెప్పుడూ చిక్కినట్లే వుంటాడులెద్దూ. వాడికేం బాగానే వున్నాడు" అన్నారు పరంధామయ్యగారు వేళాకోళంగా. (కాపీ చేయు రైటు - డిటో). "పోదురూ మీరు మరీనూ బడాయి. చిక్కలేదంటారేమిటీ. వాడి మొహం అలా డోక్కుపోయి వుంటేనూ. తినేది హోటలుభోజనమా మరోటీనా" అంది జానకమ్మగారు భర్తను కసురుకుంటూ. పరంధామయ్యగారు నవ్వుతూ "సరేలే ఈ కబుర్లకేం వచ్చె. అమ్మా రాధా మీబావ వచ్చాడమ్మా. కాళ్ళు కడుక్కునేందుకు నీళ్ళు తీసుకురా" అని పిలిచాడు. రాధ కొత్త పెళ్ళికూతురు లా సిగ్గుపడుతూ చెంబుతో నీళ్ళు తీసుకువచ్చి గుమ్మం దగ్గరే ఆగిపోయింది. (కథలో హీరో హీరోయిన్ల తొలిసమావేశం ఈ కథకుడు కళ్ళకు కట్టినట్లు వర్ణించకలేకపోతే ఏ సినిమా ఘట్టమైనా జ్ఞప్తికి తెచ్చుకోండి.) "అబ్బో అదంతా సిగ్గే. ఇప్పుడే యింత సిగ్గయితే రేపు ఆ మూడు ముళ్ళు పడింతరవాతో" అన్నాడు పరంధామయ్యగారు. రాధ రుసరుసలాడుతూ "పో మావయ్యా. నువు యెప్పుడూ యింతే" అంటూ నీళ్ళచెంబు బావకాళ్ళదగ్గర పెట్టి లోపలికి తుర్రుమంది. శేఖర్ మరదలివంక ఓరగాచూసి "అమ్మాయిగారి పని పట్టించాలి"

ఈ పాతచింతకాయ పచ్చడికి కొత్తబొమ్మ దండగని పాతదే వేశామని మనవి

అనుకున్నాడు. ఇంతలో రాధ తల్లి దుర్గమ్మగారు వచ్చి "ఏం బాబూ ఇదేనా రావటం. కులాసాగా వున్నావా" అని ప్రశ్నించింది. "కులాసాగానే వున్నా అత్తయ్యా" అన్నాడు శేఖర్. దుర్గమ్మగారు భర్త దివంగతుడైనప్పటినుంచి అన్నగారి వద్దనే వుంటున్నది. ఆమెకు రాధ ఒక్కగాను ఒక్కకూతురు. (ఆమెకు ఇతర సంతానముంటే ఆమె పోషింపగలదో లేదో గాని ఈ కథకుడు మాత్రం పాత్రపోషణ చేయలేదు. అందాలభరిణ, సుగుణాలప్రోవు రాధ. శేఖర్ చిన్నప్పటినుంచి ఒక్కటిగా పెరిగారు. ఒకరినొకరు గాఢంగా ప్రేమించుకున్నారు.

శేఖర్ స్నానంచేసి బట్టలు వేసుకుని గదిలోకి వెళ్ళేసరికి రాధఅక్కడ ఒంటరిగా కనిపించింది. "అమ్మాయిగారు చాలాపెద్దదయిందే. అప్పుడే పెద్దా పేరక్కలాగ చీరకట్టింది" అన్నాడు. "మహా నువ్వు మాత్రం ఇంకా చిన్న పాపాయిలాగా వున్నావా? సూటూ బూటూ వెయ్యలా దొరగారిలాగా" అంది గడుసుగా. "అబ్బో మరదలుపిల్ల మాటలు నేర్చిందే" అంటూ జబ్బపట్టుకు లాగి కౌగిలించుకున్నాడు

రాధ తప్పించుకుంటూ "అబ్బ పో బావా నువ్వు ఎప్పుడూ ఇంతే. ఎన్నేళ్ళువచ్చినా కొంటిచేష్టలు మానలేదు. ఎవరైనాచూస్తే" అంది. "ఏం చూస్తే. ఎప్పటికైనా నువ్వు నాదానివేగా" అన్నాడు శేఖర్. "అబ్బాయిగారికి అప్పుడే అంత తొందర పనికిరాదు" అంటూ లేడిపిల్లలా పారిపోయింది రాధ. (ఈ రసవత్తరమైన సంభాషణలో అడ్డురావటం ఇష్టంలేక మా వ్యాఖ్యానం ఆపాం. కథానాయికతో పాటు మా వ్యాఖ్యానం కూడా పారిపోయింది.)

"చదువైనట్లేగా. మరి పెళ్ళిమాటేం చెప్పుతావ్. అత్తయ్య తొందరపెడుతోంది" అంది జానకమ్మగారు కొడుక్కి మరికాస్త వంకాయకూర వడ్డిస్తూ. "ఇప్పుడే పెళ్ళికేం తొందరమ్మా" అన్నాడు శేఖర్ పచ్చడి కలుపుకుంటూ. "తొందరకాకేవిట్రా. నీకూ ఏళ్ళు వచ్చాయామరి. పెళ్ళికెదిగిన పిల్లను ఇంట్లో పెట్టుకోవటం ఏవంత విధాయకం గనక" అన్నాడు పరంధామయ్యగారు పులుసుపోసుకుంటూ. "అవును బాబూ. నేనూ పెద్దదాన్నయ్యాను. పైగా ఈమధ్య నా ఆరోగ్యమూ అంత్తంతమాత్రంగానేవుంది. ఏదోదానికి ఆమూడు ముళ్ళూ పడితే నిశ్చింతగా కన్నుమూస్తాను" అంది దుర్గమ్మగారు. ('నెయ్యిగిన్నె పట్టుకుని' అనే యాక్షను రాయడంమరిచిపోయామనుకుంటున్నారా.ఈ వంటకాల గురించి వ్రాస్తూ మాకు నోరూరుతోంది. వెధవహోటలు భోజనం! గమనించారా లోగడ ఫలానా పంక్తిలో ఒకానొక పాత్రచేత హోటలు భోజనాన్ని తిట్టించాం.) "నువ్వేం బెంగపడకు వదినా. రాధను చేసుకోవాలని వాడికిమాత్రం తొందరగా లేదా ఏమిటి పైకి అలా అంటాడు గానీ" అంది జానకమ్మగారు నవ్వుతూ. "ఏమిటోయ్ చెప్పుమరి ఒప్పుకున్నట్లేనా" అని రెట్టించాడు తండ్రి. శేఖర్ తలవంచుకుని "సరే నాన్నగారూ మీయిష్టప్రకారమే కానివ్వండి. నేను కాదంటానా" అన్నాడు మజ్జిగ కలుపుకుంటూ. ('మజ్జిగ జుర్రుతూ' అని రాద్దామనుకున్నాం. రేపు ఈ వనా కథను సినిమాకెక్కిస్తే ఏ హీరో అలా చెయ్యడు. ఈ యాక్షన్ వుంది కనుక కథ పనికిరాదు. 'యాంటీ సెంటిమెంటు' అనవచ్చు. అందుకే అలా రాయలేదు.) తలుపు చాటునవుండి బావను ఓరగంట చూస్తూ ఈ సంభాషణలు వింటున్న రాధమ్మ చెక్కిళ్ళలో మందారాలు మొగ్గలు తొడిగాయి.

వివాహం వైభవంగా జరిగింది. బంధుమిత్రులతో పెళ్ళిపందిరి క్రిక్కిరిసిపోయింది. అందరూ వధూవరులను ఆశీర్వదించారు. "ఆయనేవుంటే యెంత సంతోషించేవారు" అని కళ్ళు ఒత్తుకుంది దుర్గమ్మగారు.

ఆనాటిరాత్రి శోభనం గదిలో (అత్యంత రసవత్తరం) రాధాశేఖరుల హృదయాలు ఆనంద తరంగాలతో సయ్యాటలాడాయి. నును సిగ్గు ముంచుకువస్తుండగావయ్యారంగా వచ్చి రాధ తన ప్రియుని హృదయంపై వాలిపోయింది.

బా....వా....నేనెంత అదృష్టవంతురాల్ని" అంది రాధ గద్గదస్వరంతో. (గమనిక: మూడు చుక్కలూ. మూడుదేషులూ) "నేను....మాత్రం?" అంటూ శేఖరు ఆమెను తనివితీర బిగియార కౌగిలించుకుని లేతపెదవులపై ముద్దు పెట్టుకున్నాడు.

"రా....ధా...."

"బా....వా...."

ఒండొరుల కౌగిలిలో ఈ విశాల విశ్వమునే మరచిన ఆ ప్రేమజీవులను చూసి చందమామ సిగ్గుతో మబ్బుల మాటుకు వెళ్ళిపోయాడు.

(ఈకథ కంచికి కాక. సినిమాప్రొడ్యూసర్లుండే కోడంబాక్కం పోతే ఎంత బాగుంగును. ప్చ్!) □□□

కథనం: పార్థసారథి.
వ్యాఖ్యానం: అరుద్ర.

చిత్రధ్వని
చైత్రయాత్ర

భరణీవారి సరిక్రొత్త చిత్రం "సాల్ వాక్ బంధా" బెంగాలీ చిత్రాన్ని అనుసరించినది. వాహినీలో చకచకా ముస్తాబు చేసుకుంటున్నది. చిత్రానికి "వివాహ బంధం" అని నామకరణం చేశారు. ఇందులో భూమికలు భానుమతి, రామారావులు ధరిస్తున్నారు. ఇంకా తారాగణంలో కన్నాంబ, బాలయ్య, ప్రభాకరరెడ్డి మొదలగువారు వున్నారు. రచన పిచ్చేశ్వరరావు. దర్శకత్వం రామకృష్ణ. ఈ దర్శకుడే శ్రీ వాసవీవారి "అనుబంధాలు"లో పరిచయం చేసిన ఎం. బి. శ్రీనివాసన్ సంగీత దర్శకుడు. సి. నారాయణరెడ్డి వ్రాసిన రెండుపాటలు భానుమతి పాడినవి. యిటీవలనే రికార్డుచేసి చిత్రీకరించారు. ఈనెల మొదటివారంలో మరొక పాట వుంటుందన్నారు రామకృష్ణ.

భానుమతి రిపబ్లిక్‌వారి 'బొబ్బిలియుద్ధం' చిత్రానికి క్రిందటిమాసం పాడిన ఒక పాట-యిదీ నారాయణరెడ్డి రచనే.— ఈ మధ్యనే విజయా స్టూడియోలో నిర్మాత సీతారాం, మల్లమ్మ పాత్రధారిణి భానుమతి విన్నారు. "ఊయలలూగినదీ నామనసే" అని పల్లవి. ఎస్. రాజేశ్వరరావు వరస. చిత్రంలో రామారావు, భానుమతులపై, మల్లమ్మ, రంగారావుల మొదటి రాత్రి సన్నివేశంలో వుంటుంది.

ఎప్పుడో విప్రనారాయణ చిత్రంలో వినపడి, ఈనాటికీ యేనాటికీ క్రొత్తనిపించే మువ్వగోపాల పదం, "రారా నా స్వామి రారా" అన్నది భానుమతి పాడినది. త్వరలోనే రికార్డుగా విడుదల కావచ్చునని, దాంతోబాటు రెండు శ్లోకాలు కూడా వుంటాయని అధికార వార్త.

● ● ●

ఇన్నేళ్ళనుంచి యెవరూ అంటీముట్టని "అభిజ్ఞాన శాకుంతలం" ఈనాడు అందరికీ కావలసిన చిత్రకథై కూర్చుంది. హఠాత్తుగా ఈ కథపై యింతమంది నిర్మాతలకు ఒకేసారి యింత మక్కువెందుకు కలిగిందో

సాధనావారి "తోబుట్టువులు"లో శారద

'తోబుట్టువులు'లో సావిత్రి, కాంతారావు

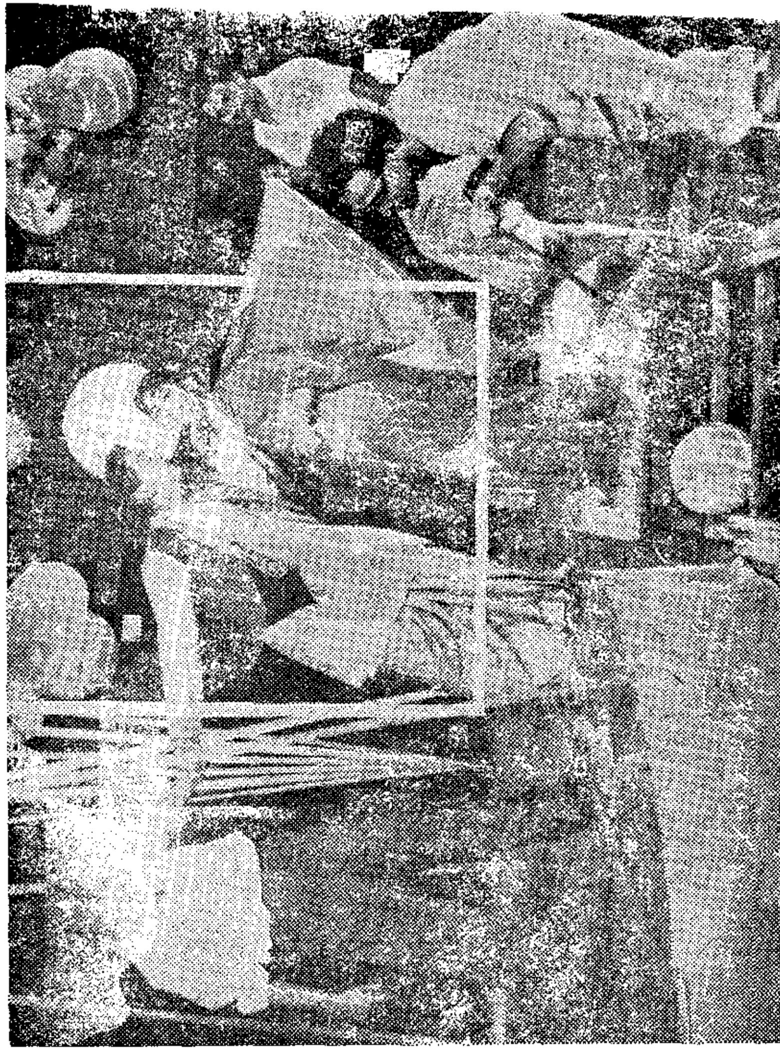
తెలియదు. మొదట యెవరో ఒకరువచ్చి, దుష్యంతుని పాత్ర ధరించమని రామారావుని అడగటం. ఆయన గడువుపెట్టి సరేననటం. వారు ఆ గడువులోపల రాకపోవటం యింతలో లక్ష్మీరాజ్యం రామారావుని అదే కథకు బుక్ చేసుకొనడం జరిగాయి. ఆవెనువెంటనే శంకరరెడ్డి (లవకుశ) యిదే కథను కలర్‌లో తలపెట్టడం. రామారావునే అడగ్గా రాజ్యం వారికి మాటిచ్చిన సంగతి వారికి తెలియజెప్పడం జరిగింది. శంకరరెడ్డి తన ప్రయత్నాలు మానలేదు. మల్లాదివారి చేత మేనక నృత్యానికి, మరొక సన్నివేశానికి పాటలు వ్రాయించుకుని రికార్డింగ్‌కి సిద్ధంగా వుండటం జరిగింది.

ఇదంతాచూసి రాజ్యం పిక్చర్సు వారు కురుక్షేత్రం తీస్తారని అనుకుంటుండగా దీపావళినాడు రాజ్యం, రాజలక్ష్మీ వారు కలసి అభిజ్ఞానశాకుంతలాన్ని తెరకెక్కిస్తారనే ప్రకటన కనబడింది. ఈ రెండు సంస్థలు కలిస్తే శంకరరెడ్డిగారి ఆర్థిక బలానికి యేమాత్రం తీసిపోకుండా నిలవ గలవు. వర్ణచిత్రమే తీయగలవు. రామారావు అండ వీరికి వుంది. అదీగాక నాలుగు నెలల్లో భారీతారాగణంతో చిత్రాన్ని తీయగలరు. వర్ణచిత్రం కాబట్టి మహాఅయితే ఆరునెలలు కావచ్చు. లేకపోతే ఎనిమిది. ఈ స్వల్పకాలంలో మరెవరూ అంతటి చిత్రాన్ని తీయలేరేమో.

ఈ పెద్దవారి పెద్ద పెనుగులాటలో ఒక చిన్నవారి చిందులాట. ఎ. కె. వేలన్ నిర్మిస్తున్న తెలుగు సాంఘిక చిత్రం "స్త్రీ" లో నాయికా నాయకులు రామారావు, దేవికలచే శాకుంతలం అంతర్నాటకం వేయిద్దామనే ఉద్దేశం నిర్మాతల కున్నది అనే వార్తప్రచారంలో ఉన్నది కాని, ఇందుకు రామారావు అనుమతించరనే అనుకోవటము. భారీ యెత్తున చిత్రాలే తీస్తుంటే, అంతర్నాటకంతో ఆ కథనే చూపించడం అంత సమంజసం కాదు మరి.

• • •

పద్మశ్రీ వారి సరికొత్త చిత్రంలో అంతటి తారాగణంతోబాటు కాంతకుమారి లేదంటే ఆమె అభిమానులకు తప్పక ఆశాభంగం కలుగుతుంది. గయ్యాళి పాత్రలు, (బొమ్మల పెళ్ళి, సంక్రాంతి) అతి సౌమ్యమైన పాత్రలు (జయభేరి, సిరి సంపదలు) భక్తిరస ప్రధాన పాత్రలు (భక్తజన, కృష్ణప్రేమ) యింత హుందాగా ధరించేవారు తెలుగుచిత్ర పరిశ్రమ అంతా వెతికితే

ఈ పై ఫోటో బాబూ మూవీస్‌వారి "మూగమనసులు" ఔట్‌డోర్ షూటింగు సందర్భంలో తీసింది. ప్రకృతికి అందంగా ఫ్రేముకట్టడమే కళ. అందులో దర్శకుడు ఆదుర్తి సుబ్బారావుగారు సిద్ధహస్తుడు. క్షణంసేపు మనకు తెరమీద అందంగా కనబడే ఒక ఫ్రేముకు తెరవెనక భాగోతం ఇంత వుంటుంది. నాగేశ్వరరావు చేతిని డైరెక్టరు అలా పట్టుకుంటేగాని, ఆయనికి ఆ "యాంగిల్"రాదు. సావిత్రి చెంగును అసోసియేట్ డైరెక్టరు విశ్వంగారు అలా పట్టుకుంటేగాని, ఆ చెంగు అలా వయారంగా ఎగరదు. ఎడిటర్ కృష్ణగారు చెయ్యి చేసుకుంటేనేగాని "బండి" షోగ్గా నడవదు.

మరొక యిద్దరు కనబడటం కష్టం. దీనికి కంఠ మాధుర్యం కూడా జోడిస్తే మరెవరూ లేరనే చెప్పాలి.

ఇరవైయేళ్ళ క్రిందట రాధగా కృష్ణప్రేమలో శాంతకుమారి చూపిన నటన యింకా కళ్ళకు కట్టినట్లు వుంటుంది. అందులో ఆమె పాడిన పాటలు "ఇదే ఆనందమూ" "ఊదుము కృష్ణా" వింటుంటే ఇరవైయేళ్ళ తరువాత రెండు దశాబ్దాల తరువాత అదే మధురిమ శ్రీ వెంకటేశ్వర మహాత్మ్యంలో "గోపాలా నంద గోపాలా." "చిరు చిరునవ్వుల" పాటల్లో వినిపించింది. ఈ యిరవై యేళ్ళ లోను ఆమె కంఠంనుండి వెలువడిన మధుర స్వరమాలికలు కొల్లలు.

బహూరాణి

ఒకనాడు శాంతా ఆప్టేతో "స్వయంసిద్ధ"గా హిందీలో తయారై, ఆ తరువాత తెలుగులో సావిత్రి, నాగేశ్వర్రావు, జగ్గయ్య, గుమ్మడి, శాంతకుమారి తదితరులతో రాగిణీ వారి తరఫున "అర్ధాంగి"గా అవతరించి, ఆ పిమ్మట అదేసంస్థ తమిళంలో పునర్నిర్మించగా "పెణ్ణిన్ పెరుమై"గా కనబడిన కథ ఈనాడు మళ్ళీ "బహూరాణి" గా హిందీలో టి. ప్రకాశరావు దర్శకత్వాన వెలువడింది. వెలువడటమే కాదు. ఉత్తర హిందూదేశంలో దిగ్విజయయాత్ర సాగిస్తున్నది. మంచిదే.

ఒక కథనేకాక, ఒకే కథనాన్ని అనుసరించి వచ్చిన చిత్రాలను గురించి, రెండు భాషలలోనివైనాసరే, తులనాత్మక పరిశీలన దృష్టి పొడసూపక మానదు. ఇప్పుడు రెండు చిత్రాలు చూపించి "బహూరాణి" బాగుందా "అర్ధాంగి" బావుందా అని అడిగితే చాలమంది ప్రజలు "బహూరాణి" బాగుందని అనవచ్చు. ఈమాటనో కొంత మంది విజ్ఞులు కూడా కొంతవరకు ఏకీభవిస్తారు.

"అర్ధాంగి" లో లేనివి, యిందులో వున్నవి, మంచివిగా చెప్పుకోవాలంటే, పిచ్చివానికి అతనిభార్యకు ఉన్న విలక్షణమైన సంబంధాన్ని చూపిన లక్షణం. "విద్యార్థియోంకే లియే ప్రేమ్ భీ మనాహై" అన్నపుడు మాలాసిన్హా ముఖంలో కనబడిన కవళికలు. ఈ ఒక్కచోటనే కాదు. ఈ భార్యాభర్తలమధ్య మొదటనున్న సంబంధం అతి చక్కగా చిత్రీకరించారు.

నాగేశ్వర్రావు, జగ్గయ్య పాత్రలు ధరించిన గురుదత్, ఫిరోజ్‌లు వారికి ఏమాత్రం తీసిపోకుండా, కొన్నిచోట్ల కొంత తక్కువైతే మరొకచోట కొంత యెక్కువ చేసి మెప్పించారు. మాలాసిన్హా యింతవరకు యింత బాగా "ధూల్‌కాఫూల్"లో మాత్రం చేసింది. సావిత్రిపేరు యిక్కడ తీసుకు రావటం అనవసరం. ఆ కాంతి అందరి నటనలో లేకపోవడం ఆశ్చర్యం కాదు. ఇక జమీందారు, సవతితల్లి, వేషాలు వేసిన నజీర్‌హుస్సేన్, లలితా పవార్ లకన్న గుమ్మడి, శాంతకుమారి యెంతోబాగాచేశారు.

నృత్యాలు బాగానే వున్నవి. సంగీతం మొదటసారిగా "ఇసీ! రామచంద్రా!" అని వించును. అందులో రెండు పాటలు "జాగీ సారే రైన్", ఒక యుగళగీతం లేకపోతే తక్కిన హంగుల్లో చెప్పుకోవలసిన దేమీ లేదు.

శంభు ఫిలిమ్స్‌వారి "పూజాఫలం"లో నాగేశ్వరరావు

ప్రకాశరావు దర్శకత్వం చిత్రం ఆదిలో ఒక మాదిరిగా వున్నా ఆ తరువాత ప్రకాశవంతంగా వుంది.

● ● ●

పూనా సమీపంలో "దూజ్ కా చాంద్" హిందీ చిత్రం ఔట్‌డోర్ షూటింగ్ జరుగుతున్నప్పుడు బి. సరోజాదేవి తలకు ఒక రాయి తగిలింది. (కట్టు) ఇక్కడ తెలుగు, తమిళ చిత్రాల నిర్మాతలు, దర్శకులు, పంపిణీదారులు ఒక్కుమ్మడిగా "అమ్మా" అన్నారు. ఈశిరోవేదనవలన తల నొప్పి అనుభవించే తెలుగు నిర్మాతలు డి. బి. ఎన్. వారి డి. బి. నారాయణ, జగపతివారి రాజేంద్రప్రసాద్‌గార్లు. పైగా డిస్ట్రిబ్యూటర్లు వాణీఫిలింస్, దర్శకులు ఆదుర్తి సుబ్బారావు, వి. మధుసూదనరావు, జగపతివారు మొదట సంక్రాంతికి "ఆత్మబలాన్ని" విడుదల చేయ సంకల్పించారు. క్రిందటి నెలాఖరి షెడ్యూలులో సరోజాదేవి లేని దృశ్యాలన్నీ పూర్తిచేశారు. డిసెంబరులో ఆమె రెండుమూడు కాల్షీట్లిచ్చినా అనుకున్నట్టు సకాలానికే విడుదలకావచ్చు. లేకపోతే వాణీవారు సంక్రాంతికి "కలవారి కోడలు" (రఘురాం) ఆయత్త పరచుకోవాలి. వారు యిటీవలే నంది హిల్స్‌లో ఒక పాట చిత్రీకరించుకొని వచ్చారు.

జనవరి మాసాంతానికి పూర్తవవలసిన "దాగుడుమూతలు" సరోజాదేవి అస్వస్థత

వలన పూర్తికాదు. "మూగమనసులు" రీరికార్డింగ్, "డాక్టర్ చక్రవర్తి" దర్శకత్వ భారంతో, ఒకతమిళచిత్రంతో సతమతమవుతున్న ఆదుర్తికి యెప్పుడు కాల్షీట్లు సర్దుబాటు చేసుకొనడం వీలవుతుందో మరి.

కన్నాంబ అస్వస్థత వలన కనీసం రెండునెలలవఱకు ఆగవలసివచ్చేవి భరణీ వారి "వివాహబంధం", హైద్రాబాద్ మూవీస్‌వారి పేరుపెట్టని చిత్రం.

చిత్ర సంగీత వార్తలు :

"పునర్జన్మ" చిత్రంలో "అందగాడా" అన్న దాశరధి రచన, సుశీల పాట ఆ చిత్రంలో పాటలన్నిటిలోకి యెక్కువ ప్రజాదరణ పొందినదని రికార్డుల అమ్మకం వలన తెలిసిందని కొలంబియా కంపెనీ అధినేతలు తెల్పారు. ఇదేవిధంగా "లక్షాధికారి" చిత్రంలో "అద్దాల మేడవుంది" పాట, జమునారాణీ, ఘంటసాల మాధవపెద్ది పాడినది, ఆ చిత్రంలో అన్ని పాటల రికార్డులకన్నా ఆలస్యంగా విడుదలై అప్పుడే మొదటిస్థానాన్ని ఆక్రమించుకొంటున్నదని వార్త. పై రెండిటి సంగీతకర్త టి. చలపతిరావు. "మూగమనసులు" చిత్రంలో కోదండపాణి సంగీతంలో జమునారాణీ పాడిన "ముక్కుమీద కోపం," సుశీలా ఘంటసాల పాడిన "గౌరమ్మా నీ మొగుడెవరమ్మా" ప్రజాభిమాన పతాకను యెగురవేయటానికి సన్నద్ధమవుతున్నాయని సన్నిహితుల వార్తలు. రఘురాంవారి "కలవారి కోడలు" లో "విరిసిన పూవును నేను" విన్నవారినందరిని వ్యామోహితులను చేస్తున్నదట. దీనికి రచయిత సి. నా. రె.. వరస చలపతిరావు. పాడింది సుశీల.

• • •

ఫిలిం జర్నలిస్టులు, కథకులు, నవలా రచయితలు ఒక్కొమ్మడిగా కూడబలుక్కొని కాబోలు తెరపై దర్శన మివ్వబోతున్నారు. వినోదావారి "దేవదాసు" లో పార్వతి సవతి కొడుకు పాత్రతో ప్రవేశించిన జి. వి. జి. శంభూవారి "పూజాఫలం" లో ఒక వేషం వేయటం త్వరలో చూస్తారు. ఆయన రోనౌవారి "అమ్మా-నాన్న" లోకూడా ఒకపాత్ర ధరిస్తారు. ఈచిత్రంలోనే "అన్వేషణ" నవలా రచయిత పోతుకూచి సాంబశివరావు ఒకవేషం వేస్తాడు. మరొక చిన్న వేషం-కిళ్లీకొట్టువాడివేషం వేయటానికి మరొక పత్రికా రచయిత కోసం ప్రయత్నిస్తున్నానని నిర్మాత యడవల్లి తెలియజేశారు.

• • •

యువనటులు ప్రభాకరరెడ్డి, శోభన్‌బాబు, పద్మినీవారి తమిళచిత్రం "కర్ణన్" లో సూర్య చంద్రుల వేషాలు వేశారు. ఈ చిత్రం ఫిబ్రవరి, మార్చి ప్రాంతాలలో తెలుగు దుస్తులుధరించి తెలుగునాటవిహారం ప్రారంభించగలదు. ఇందులో రామారావు కృష్ణుడు, శివాజీ గణేశన్ కర్ణుడు. సావిత్రి, దేవిక కూడా తారాపథంలోఉన్నారు. సంగీతం విశ్వనాథన్, రామ్మూర్తి. దర్శకత్వం బి. ఆర్. పంతులు.

రఘురాంవారి "కలవారి కోడలు"లో గిరిజ, గీతాంజలి

మంచీ చెడూ

కొన్ని కథలు పౌరాణిక దుస్తులలో చూసినా, సాంఘిక వేషంలో చూసినా, జానపద వర్ణంలో చూసినా బాగావుంటాయి. నిజానికి ఆలోచిస్తే, "షావుకారు"కు "సత్యహరిశ్చంద్ర"కు, "బాల నాగమ్మ" కు "సన్నాఫ్ యిండియా"కూ భేదాలు. చాలా పోలికలు కనిపిస్తాయి. మరి కొన్నికథలు జానపదమైనా, పౌరాణికమైనా, సామాజికమైనా యేవిధానా నమ్మదగ్గవిగా వుండవు. ఈ కోవకు చెందినది యిటీవలనే విడుదలైన "మంచి చెడు" యితివృత్తం. ఇందులో మరొక ప్రత్యేకత సినిమా టైటిల్స్‌లో ఆకథ తమిళ రచయిత తురుమూర్ మూర్తికీ, పాటల పుస్తకంలో ఆత్రేయకూ అంటగట్టబడి వుండటం.

ఐదేళ్ళుగా ఎం. జి. రామచంద్రన్, బి. సరోజాదేవి నటించిన డబ్బింగ్ చిత్రాలు చూస్తున్నవారికి ఈ కథలో కొత్తదనమేదీ కనిపించదు. అన్యాయం, పోట్లాట, రోషం, పోట్లాట, పగ సాధన, పోట్లాట,

యివీ కథాగమనానికి ముఖ్యమైన చక్రాలు. పాటలూ, ఆటలూ, బరువైన మాటలూ ఉపచక్రాలుగా అక్కడక్కడ కథను నడపడానికి ఉపకరిస్తాయి అనే వుద్దేశంతో జత పరచబడి వుంటాయి.

తమిళ చిత్ర సంస్థలు తెలుగు చిత్రాలు నిర్మిస్తే, ఏ "పెళ్ళికానుక" "జీవితం"వంటి అరుదైనవి తప్పిస్తే, తక్కినవి విజయ నగారా మ్రోగించలేదు. ఆ అపజయానికి కారణాలు యేమిటని ఆలోచిస్తే, అవే కారణాలు "మంచి చెడూ"లో కూడా కనబడక మానవు. చిత్రమంతటా ఒక అనపేక్షణీయమైన అరవవాసన వస్తుంది. మాతృక చిత్రంలో యిది తమిళ పరిమళమేకావచ్చు. ఇదే డబ్బింగ్ చిత్రంలో సహింపదగ్గ సుగంధమే కావచ్చును కాని సిసలైన (స్ట్రెయిట్ పిక్) చిత్రంలో భరింపదానిదై వుంటుంది.

ఈ చిత్రంలో ప్రతి పాటవరస, రచన డబ్బింగ్ చిత్రాలను దృష్టిలో వుంచుకొని చూస్తే ఉత్తమంగానూ, సిసలు తెలుగు చిత్రాల దృష్టిలో వుంచుకొని చూస్తే అనుచితంగాను వున్నవి. దీనికికారణం ఆత్రేయ రచనాధారనుముందే పకడ్బందిగా నిర్ణయింపబడిన వరసతో, భావంతో, పదాలవిరుపుతో ఆనకట్టేయడమే.

ఆత్రేయ సంభాషణలు అక్కడక్కడ అతి చమత్కారంగాను, మరోచోట కారం కారంగాను అంతటా చిత్రగమనానికి ఉపకరించేటట్టుగాను వున్నవి. ప్రథమంగా విశ్వనాథన్ - రామ్మూర్తి సంగీతం తెలుగు చిత్రంలో రాణించడానికి భగీరథ యత్నం చేసి విఫల మనోరథమైనది.

ఇక "మంచి - చెడూ"లోని మంచి : టి. ఆర్. రాజకుమారి, పుష్పవల్లి స్వాభావికమైన పాత్ర కల్పనల తోడ్పాటుతో చూపిన సహజ నటన. గొద్రాలికి దేవుని అభయముద్రతో శిశువుదొరికినప్పుడు, మరొకటి రెండుచోట్ల దర్శకుడు చూపిన ప్రతిభ. నిగ్రహం, దొంగను వెంటాడే దృశ్యాలలో, ముష్టియుద్ధపు ప్రకటలలో వినబడిన నేపథ్య సంగీతం, అచ్చటచ్చట నాగభూషణం విసిరిన విసురులు, నాలుగునిమిషాల పదిహేను సెకండ్ల కాలంలో రాధాకుమారి చూపిన స్వాభావిక నటన. కొన్నిపాటల చిత్రణలో రహమాన్ రామన్నలు చూపిన సంయుక్త ప్రతిభ.

ఇందులో రామారావు హీరోగా నటించాడు, ఆ యుద్ధానికి తగినశ్రద్ధ నిర్మాతలు పాత్ర చిత్రణలో తీసుకొనివుంటే ఈ పాత్రయింకా రాణించేది. బి. సరోజాదేవి నాయికగా కనబడి ముద్దుగా మాట్లాడ ప్రయత్నించింది.

శారద మొట్టమొదటిసారిగా నిరుత్సాహం కలిగించింది. రమణమూర్తి బాగావున్నాడు. ముష్టియుద్ధాలు బాగానే వున్నవి.

గురువునిమించిన శిష్యుడు

విఠలాచార్య చిత్రమని తెలిసి చూసిన వారికి "గురువుని మించిన శిష్యుడు" నచ్చుతుంది. నచ్చడమేకాదు భలే సరదాగా వుంటుంది. ఇంతకుముందు స్వంత పతాకం చాటున నిర్మింపబడిన అన్ని చిత్రాలకంటె యిది యెన్నిరెట్లో బాగున్నది. వీటిలో లేని సొగసులు యిందులో వున్నవి. వీటిలో లొసుగులు యిందులో లేవు. మరిచిత్రం యెందుకు నచ్చదు?

రిపబ్లిక్ వారి "బొబ్బిలియుద్ధం"లో జమున

కథ యెప్పటిమాదిరి కాశీమజిలీలనుంచి, శుకసప్తతినుంచీ, భట్టివిక్రమార్క నుంచి గ్రహీతము. ఈవులుసుకి శృంగార భయానకాది నవరసాలు కలిపి, రవికాంత్ చక్కని ఛాయాగ్రహణం పోపువేసి, కోదండపాణి, టి. కె. మూర్తి సంగీత సాహిత్యాల తాలింపు పెడితే చక్కని వంటకం తయారుకాక మానదు. ఈ పాకానికి భీముడు కథ వ్రాసి, తన ముద్ర ప్రతి రీలులో తెలిసేటట్టు దర్శకత్వం నెరపిన బి. విఠలాచార్య.

సొగసులు : అమృతధారలు, సుధాస్రవంతిలా, మధువాహినిలా శ్రీనివాస్ పాడిన పద్యాలు, శ్లోకాలు; శ్రీనివాస్, సుశీలయుగళ గీతం "ఏడేడూ జన్మాలనుండి." జానకి పాడిన అందమైన నృత్యగీతం "పూవులు

"కలవారి కోడలు"లో కృష్ణకుమారి, రాఘూరావు.

పూయును పదివేలు." లీలే సరదాగావున్న స్వర్ణలత, మాధవపెద్ది హాస్యభూతగీతం, "యిరణ్యా కసిపుడర - నిను యిరసక తింట నురా." ఈపాటలు యింత మధురంగా వుండటానికి కొంతవరకు కారకులు శబ్ద గ్రాహకుని (డి. మోహన సుందరం) అపూర్వనైపుణ్యం. ముఖ్యంగా శ్లోకాలలో వీరి అమృతహస్తం ద్యోతకమవుతున్నది. కృష్ణమూర్తి పాటల రచన పై సుదహరింప బడిన పాటలలో అతి నాజూకుగా, తాజాగా వుంది. రవికాంత్ ఛాయ కన్నుల పండు వుగా వుంది. ఒకచోట నాయికను అయిదు పలకలుగా "ట్రిక్కు-షాట్ క్లోజప్" చూపి నప్పుడు ఉచ్ఛ్వాస నిశ్వాసలతో పొంగి తల్లా రుతున్న ఆమె వక్షం అతి మనోహరమైన పుష్పం విరిసి ముడుస్తున్నట్లు కనపడింది. ఇందులో అశ్లీలత యేమాత్రం లేదు. అందమే వుంది.

లేని దొసగులు: ఒక్క గగుర్పొడిచే యుద్ధాలు. అనవసరమైన హింసాకాండ. ఎంతకీ ఆగిపోని ముష్టి సంఘర్షణలు.

బాగున్న యితర విషయాలు. తాతారపు భాస్కరరావు రాజ శ్రీ కె. కృష్ణకుమారికి చేసిన కేశాలంకరణ. ఈ తారలకే కామేశ్వ్రరావు తిలకమణి చేసిన వేషాలంకరణ.

పిచ్చిదానివేషంలో అమోఘంగా నవ్వించిన కొత్త అమ్మాయి. (పేయ లక్ష్మి)

ఇంకా చిత్రంలో కాంతారావు, రాజనాల, ముక్కామల, సత్యనారాయణ, బాలకృష్ణ ఉన్నారు.

కోదండపాణి భూతాల గుంపు దృశ్యానికి వాడిన నేపథ్య సంగీతం కేపుగ్గావుంది.

□□□

రాజధాని కైఫీయత్

వర్ధించేవాడు మనవాడైతే, పంక్తిలో ఏ చివరకూర్చున్నా పరవాలేదు. అది సామెత. యథార్థంకూడాను. ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవరెడ్డిగారికి ఈ విషయం మరింత బాగా తెలుసు.

వచ్చే భువనేశ్వర్ సమావేశంతో కాంగ్రెసు గద్దెను శ్రీ కామరాజ్‌నాడార్ అధిష్ఠించి దేశవ్యాప్తంగా 'వర్ధన వ్యాసంగాలకు' దిగుతారు. అందుకే ముఖ్యమంత్రి శ్రీ సంజీవరెడ్డి తమ ముఖ్య కార్యకలాపాలను (ఇన్నాళ్ళూ ఓపికగా ఆగి) అప్పటికి వాయిదా వేసుకున్నారు. భువనేశ్వర్ కాంగ్రెసు సభల అనంతరం తమ మంత్రి వర్గాన్ని విస్తరిస్తామని సంజీవరెడ్డిగారు తమ సన్నిహితులతో వెల్లడిచేశారు.

అసలు ఈపని యేనాడో జరగవలసిన విషయం. పళ్ళంరాజుగారు కీర్తిశేషులైన రోజుల్లోనే మంత్రివర్గంలో యేర్పడ్డ ఖాళీని అప్పుడే భర్తీచెయ్యాలని అందరూ తొందర పెట్టారు.

ఆవిరో, మంత్రివర్గంలోకి రానని శ్రీ సంజీవయ్య అన్నప్పుడే, మంత్రివర్గంలో ఒక ఖాళీ యేర్పడింది.

ఈ రెండుఖాళీలను ఆ రోజుల్లోనే నింపాలనుకుంటే "ఎవరు ఎవరు" అన్న ప్రశ్నలు అందరినీ వేధించాయి. శ్రీ సంజీవయ్య కాంగ్రెసు అగ్రాసనాధిపత్యంలో క్రింద కూర్చున్న శ్రీ సంజీవరెడ్డిని మరింత 'వేధించారు.' ప్రతిసందర్భంలోనూ 'హైకమాండ్' తాఖీదులు సైంధవుని బాణాల్లాగా వాడిగా వచ్చి పడుతూ వుండేవి. అవకాశం దొరికితే ఆ రెండు ఖాళీలలోకి తనవారిని పంపాలని శ్రీ సంజీవయ్య ప్రయత్నం చేసేవారు. శ్రీ సంజీవరెడ్డిమాత్రం యెత్తుకు పైయెత్తు వేస్తూ, మంత్రివర్గం ఖాళీలు నింపడాన్ని 'కాలదోషం' పట్టేంతవరకు వాయిదా వేశారు.

ఇప్పుడు కాంగ్రెసులో మార్పులు రావటంతో- కామరాజ్ అధికారంలోకి రావటంతో, సంజీవరెడ్డిగారికి చక్కటి 'గాలిపాటు' లభించింది. అందుకే అన్నిహంగులతో, 'రాష్ట్రకాంగ్రెసులో ప్రతిపక్షం' మీద జైత్రయాత్రకు శ్రీ సంజీవరెడ్డి సిద్ధపడుతున్నారు.

అందులో మొదటిఘట్టం రాష్ట్రమంత్రి వర్గ విస్తరణ. దీని ఆధారంతో స్వపక్ష బలాలను పెంచుకోవటం. అరివర్గాలలో ముసలం' పుట్టించటం. ఇది 'స్ట్రాటజీ'

దీనితో రాజధానిలో విపరీతమైన సంచలనం బయలుదేరింది. మంత్రులు కాని మిగిలిన కాంగ్రెసు శాసనసభ్యు లందరు 'పొటెన్షియల్' మంత్రులే. అయేవరకు ప్రతివాళ్ళు అవాల్సిన మంత్రి వర్యులే. అందుకే ఇంత సందడి.

శ్రీ అల్లూరి అస్తమయంతో రాష్ట్ర కాంగ్రెసులో ప్రతిపక్షానికి తీవ్ర విఘాతం కలిగింది. ఇప్పుడిది మూలిగే నక్కపైన

తాటిపంచు. శ్రీ సంజీవయ్య గద్దె దిగటం. ఆస్థానంలో శ్రీ కామరాజ్ అధిష్ఠించటంతో ఆంధ్ర రాజకీయాల చరిత్ర మరోమలుపు తిరిగింది.

"వడ్డించినవి స్తరి...." అనేది పాతబడి పోతున్నమాట. వడ్డించుకున్న వి స్తరిని అనుభవించగలమా లేదా అనే అనుమానా లకు ఆస్కారం కలిగిస్తున్న రోజులివి. శ్రీ సంజీవయ్యగారు కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా వుండి ఢిల్లీనుంచి మంతనాలు జరుపుతూ, భన్సీలాల్‌వచ్చి "బోగస్ సభ్య లనే పేరు" తో లక్ష మంది అధికారవర్గం కాంగ్రెసు సభ్యులను బయటికి పంపిస్తే— రాష్ట్రకాంగ్రెసు సంఘం రద్దుఅయి, అధి కార వర్గానికి తీవ్రంగా దెబ్బతగులుతుందను కున్న పరిస్థితి ఒక్కమాటు తారుమారైంది. అంతా 'కామరాజ్ పథకం' మ హి మ. ఓడలు బళ్ళుగా మారిపోయినాయి.

రాబోయేవి కొత్త రోజులు, కొత్తసీళ్లు.

● ● ●

రాజధానిలో శీతాకాలం శాసన సభల సమావేశాలు ప్రారంభమైనాయి. సమావేశాలు ప్రారంభిస్తూ గవర్నరుగారు చేసిన ఉపన్యాసం అసలు విషయాన్ని విడిచిపుచ్చి అన్ని ఇతరవిషయాలనూ ప్రస్తావించిందని లాబీలో వ్యాఖ్య. గవర్నరు ప్రసంగంలో ప్రభుత్వవిధానం అంటూ (పాలిసీ) యేదీ విశదం కాలేదని ఒక సభ్యుడు వ్యాఖ్యానిస్తే

ప్రధాని నెహ్రూ 74వ జన్మదినోత్సవ సంధర్భంలో ఆయనకు అభినందన తిలకం

ఇటీవల భారతదేశంలో పర్యటించిన రోదసీయాత్రీ మిథునం — వాలెంటినా తెరిష్కోవా, ఆంద్రియన్ నికోలయేవ్ — వారి వివాహసందర్భంలో తీసినఫొటో

అదేమిటి అట్లా అంటారు, అంటకుండా, ముట్టకుండా వ్యవహారాలను దాటెయ్యటమే ప్రభుత్వ విధానం. ఆ విధానాన్నే ఆ ప్రసంగం వ్యక్తం చేస్తోంది. అని లాబీల్లో వినిపించిన మరోవ్యాఖ్య.

గవర్నరు ప్రసంగంలో ప్రస్తావించి వుండవలసిన అసలు విషయం, ఈ మధ్య సంభవించిన వరదలు. తెలుగుదేశానికి ఈ వరదల మూలంగా కోటిరూపాయల నష్టం వచ్చినట్లు అధికార్ల అంచనా. ఆ నష్టం [illegible] అంతకు రెట్టింపువుంటుందని అనధికార్ల లెక్కలు పరిశీలిస్తే తెలుస్తుంది. చిన్న వాగులు, మురుగుపోవటానికి ఉపయోగపడే చిన్న చిన్న నదులు, ఒక్కమాటుగా వుధృతంగా పొంగి పొలాలమీద విరుచుకు పడ్డాయి. నేవళంగా పెరుగుతున్న పైరు పచ్చలు, పీక్కపారై తెల్లకంకెలు వేసి పోయినాయి. అంతా నష్టం.

కేంద్ర ఇరిగేషన్ శాఖామంత్రి డాక్టర్ రావుగారు స్వయంగా నష్టాన్ని పరిశీలించారు. ఇవి శాశ్వతంగా రాకుండా ఉండే మార్గాలు సూచనలు చేశారు.

అయితేయేం— ఇదంతా ఆయనకు మాత్రమే పట్టిన సమస్యగా తయారైంది. మిగిలిన అసలు వాళ్ళు అంతగా పట్టించుకున్నట్లు కనిపించటంలేదు.

ఇప్పుడు శాసనసభల్లో ముఖ్య చర్చనీయాంశం— పంచాయతీలబిల్లు. శ్రీ విశ్వనాధంగారన్నట్లు ఇదంతా పంచాయతీల రాజ్యం. ఇదీ దాని బిల్లు.

(పంచాయతీలంటే ఒక అర్థం-తగవులు, ముఠా రాజకీయాలు.)

ఇదీ, ఈసారి రాజధానిలో జరుగుతున్న కైఫీయత్.

— అనంతం.

□□□

మానసోల్లాసమ్

వి.ఎ.కె. రంగారావు

దాస్యమున దిను పాయసముకన్న స్వాతంత్ర్యమున గుడుచు సంకటియే మేలని కవివాక్యం. ఈనాడు అంతగా నిత్య జీవితములో దాస్య స్వాతంత్ర్యాల ప్రసక్తి రాకపోయినా, దినదినము చాల మందికి యెదురయే సమస్య, పైవాక్యార్థానికి దగ్గరదే, ఒకటి వుంది. దేనిని ఎచట, యెప్పుడు యే విధంగా ఆనందించవలయుననే ప్రశ్న అది. ఈ విధంగా సంగతి సందర్భాలు విచారించి అనుభవించడంలో స్థూలదృష్టికి కనపడు పరమార్థ మున్నది. దానికేమున్నది. గులాబిపూవు చీకటినైనా వెలుగునైనా ఒకే పరిమళము వెదజల్లును కదా అనుకొనువారు అనువారు మూర్ఖులు కారు కాని వీరైనంతగా ఆసువాసనయందలి శోభను ఆనందించలేకపోతున్న వారే అనవచ్చును.

ఇష్టసఖులతోకూడి, మృష్టాన్నము భుజించిన పిదప సావధాన చిత్తముతో సుఖాసీనులై ఏలా లవంగ ఘనసారమిశ్రితమైన తాంబూలం సేవించుటలో వున్న ఆనందం బజారు కిళ్ళీ కొని వేసుకుంటే వస్తుందనుకోవటం పొరపాటు. అంతేకాదు. పై తములపాకులే, లేతవి, వెన్న కలిపిన సుగంధపు సున్నము లేతగా రాచినవి. సుగంధ ద్రవ్యాలతో చిలకలుగా, తోక చిలకలుగా నోటి కందించబడినవి. ప్రియమిత్రులు పరివేష్టించి వుండగా వేసుకొనుటలో వున్న ఆనందం, ఏకాంతంలోనో, అరసికుల సమక్షంలోనో, మనోభిరాములు, ఆత్మాభిరాముల పరోక్షంలోనో వేసుకుంటే విసుగు, వెగటు, విచారం కలిగిస్తాయి. ఏకాంతంలో "ఒక్కతెను నాకేల ఓపజాలని సుకము" అనిపిస్తుంది. రసికుల సమక్షంలో, రసగ్రహణాశక్తులముందు కళాప్రదర్శన యెందుకూ అని తోస్తుంది. మనోహరుల పరోక్షంలో ప్రతి చిలక వారి లేమిని వెక్కిరిస్తుంది. పచ్చకర్పూరపు ప్రతిపిలుపు వెచ్చనైవుడికిస్తుంది. లేత తములపాకుల లావణ్యం ఒంటరితనాన్ని హెచ్చవేసి ఒంటితనంలోని మాధుర్యాన్ని జ్ఞప్తికి తెచ్చి మనస్సుని అన్యాక్రాంతం చేస్తుంది.

మల్లెపువ్వులూ అంతే. వెన్నెలవేళల్లో, విలాసమందిరాల్లో లాలసానురక్తులై జరిపిన లాస్యలీలలో చేదోడువాదోడుగా వుండి, ఆ హంగులు లేనినాడు రంగులు లేని పుష్పాలవలెనే కనిపిస్తాయి. వాటి సువాసన సహించరానిదిగానే వుంటుంది। వీటితో బాటు ఆనాడు, ఆ ఆనందసమయాన ఉపాంగాలైన వెన్నెలా, "మనసున మల్లెలూ," చల్లని మలయసమీరం, అన్ని వెగటే అవుతాయి- వేసవి మధ్యాహ్నపుయెండలో సమయానికి తగని రాగాలాపనలా విషజ్వర పీడితునికి వట్టివేరు గాలిలా.

ఒక పూవుపాన్పు, చిలకమడుపే కాదు యిలా వెగటయేది. ఏ సుందరానుభూతియైనా ఒక పరిస్థితిలో, ఒక పరిసరంలో, ఒక పరివారంతో అలవాటయితే, అవి లేనినాడు వెగటవక మానవు.

(ప్రతి)పేయమైన శృంగార కావ్యం కర్ణకఠోరమవుతుంది. తారల కనుసైగ వేళాకోళమవుతుంది. వివిధ వర్ణాంచితమయిన రస వ్యాపారం రసహీన మవుతుంది.

అయితే, వీటన్నిటినీ ఆ యా సమయ సందర్భాలు సమకూడనప్పుడు విసర్జించాలా అన్న ప్రశ్నకు సమాధానం అవుననే చెప్పకోవాలి. ఎంతవ అను? పూర్తిగా! జీవితంలో యిక ఆ సమయ సందర్భాలు మరెప్పుడు సమకూడవని తెలిస్తే। అయినా కూడ। ఆ ఆనందాలను తిరిగి అనుభవించాలనే ఉద్దేశమే మానుకోవాలన్న మాట. అనుచిత సమయ, సందర్భ, సన్నివేశాలలో వాటిని ఆస్వాదించ ప్రయత్నించి, వీటి స్థాయిని దిగజార్చి, ఆ అనుభూతులలో విశిష్టత్వాన్ని పోగొట్టుకొనేకంటే మధుర స్మృతులుగానే వుండనిచ్చి, ఆ భావన మదిలో పొడసూపినపుడంతా కేవలం జ్ఞానేంద్రియముతోనే ఆ మాధుర్యాన్ని ఆస్వాదించటం మేలుకాదా? అవునునిజమే.

కాని ఈ క్రూరనియమాన్ని ఒకే ఒక పరిస్థితిలో సడలించవచ్చును ప్రస్తుత జీవనం నీరసమైనప్పుడు, ఆనాటి ఆనందోత్సవాలన్నా, కేళీలీలలన్నా రసపాత్రధారులన్నా విరహమగ్నలమైనప్పుడు, వారి సన్నిధి పాయరాని పెన్నిధిఅని తోచినపుడు ఆ సమయం మరొకసారి అనుభవించటం జీవితానికి సార్థకతనిస్తుందని తోచినపుడు, ఆ సందర్భం నెమరువేసుకొనటం యింకిన జీవనరసవాహినిలో క్రొత్తజలను జన్మింపచేస్తుందనుకొన్నపుడు, ఆసంగతి మదిలో మెదులాడటం మోడువారిన హృదయలతను పునరుజ్జీవింపజేసి నవకుసుమాలను పెలయిస్తుందని తోచినపుడు, ఆ అనుభవం తిరిగి మనదవటం పథంతప్పుతున్న జీవితరథాన్ని గమ్యంవైపు తిప్పుతుందని రూఢియైనప్పుడు, సార్థకంగా, సకలధర్మాలు తోడురాగా, సర్వభూతాలు నీడగా నిలువగా జీవితంలో ఒకే ఒకమారు ఆత్మవంచన చేసుకోవచ్చు.

ఏవిధంగా? ఆనాటి అనుభూతిలో ఏ ఒక అంగము లేకపోయినా తక్కినవన్నీ సమకూర్చుకొని లేనిదానిని, వారి ఊహాశక్తి చేత సృష్టించుకొని ఆ మొదటి అనుభూతి పరిపూర్ణతను అందుకొనటం. ఇది ఆత్మవంచనకాదు. మానవునికి దేవుడిచ్చిన మహావరం, ఊహాశక్తిని ఆధారం చేసుకొని మానసోల్లాసాన్వేషకులు చేయగల ప్రతిసృష్టి. బ్రహ్మ, విశ్వామిత్రుల సృష్టికీదైన ప్రతిసృష్టి. మానవత్వంలో దైవత్వం ప్రతిబింబించే సప్తకళలలో ఒకటైన మహత్సృష్టి! బృహత్సృష్టి!!

ఈ మహాకార్యం ప్రతీ విశిష్టానందానుభూతికీ కఠిన నియమావళిని యేర్పరచు కొన్న కొద్దిమంది ఆనందాన్వేషకులకే సాధ్యం। □□

---

81 వ పేజీలో "మధ్య మధ్యే పాపీ" శీర్షికలో తెలుగువారి పాపీయం ఏమిటి? అన్న ప్రశ్నకు జవాబు—సోడా.

వచ్చే సంచికలో

ముళ్ళపూడి వెంకటరమణ—కథ
ఆరుద్ర (కవిత) కూనలమ్మ పద్యాలు
"త్రిపుర" (స్కెచ్) భగవంతంకోసం
సోమంచి యజ్ఞన్నశాస్త్రి (స్కెచ్)
—నిత్యానందం జీవితంలో మరొక ఘట్టం
కె. త్రిపుర (స్కిట్) మీరు లావుగావున్నారా?
కల్యాణసుందరీ జగన్నాథ్ (కథ) అగ్నిపుష్పం

ఇవికాక ఇంకా కథలు, వ్యాసాలు, కార్టూన్లు, గేయాలు కాక, కొత్త శీర్షికలతో కొత్త సంవత్సరానికి సరికొత్త కానుకగా జ్యోతి వెలువడుతుంది.

బాబూ మూవీస్
మూగమనసులు
నిర్మాత సి.సుందరం దర్శకుడు ఆదుర్తి సుబ్బారావు